

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

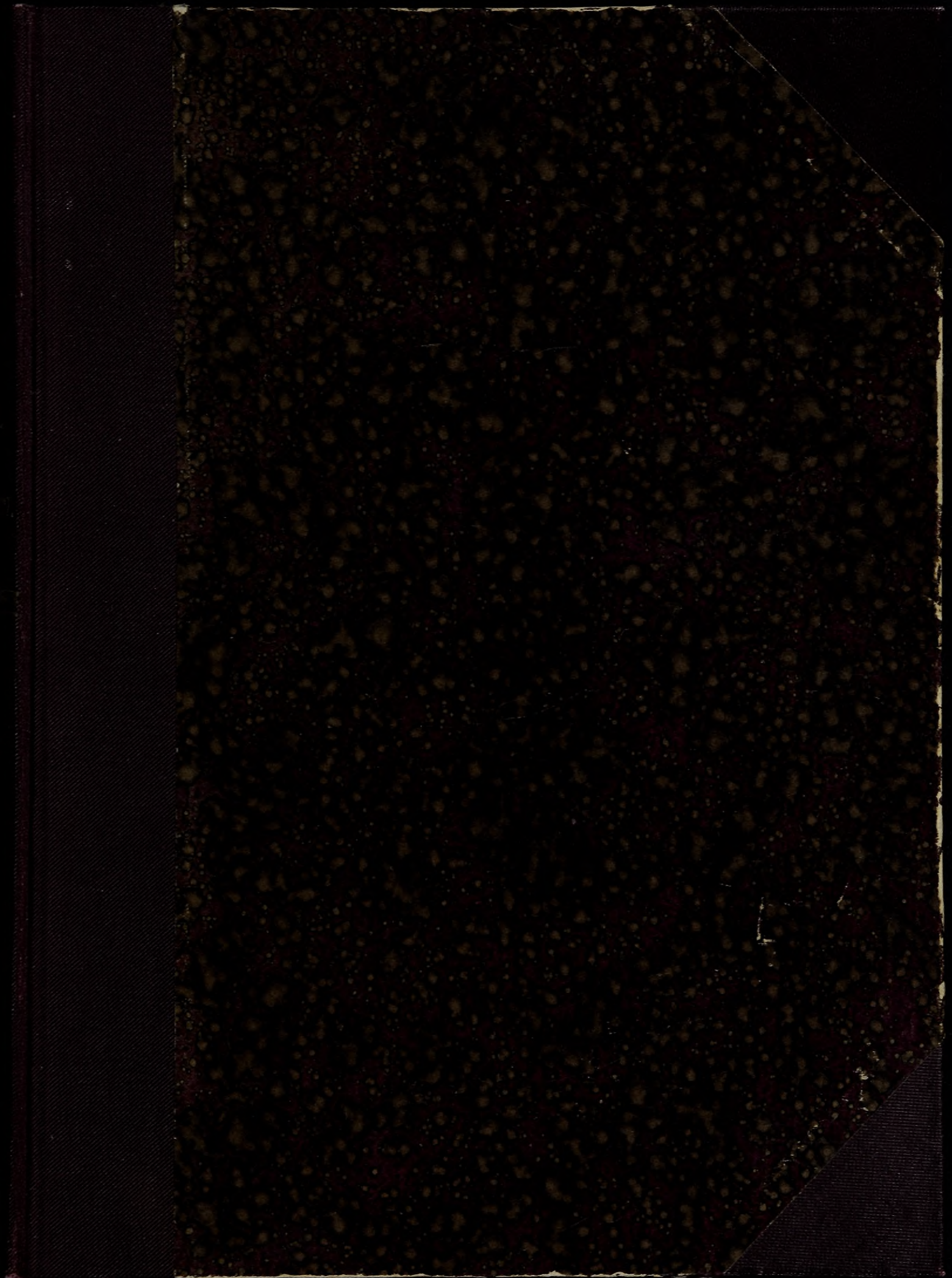
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

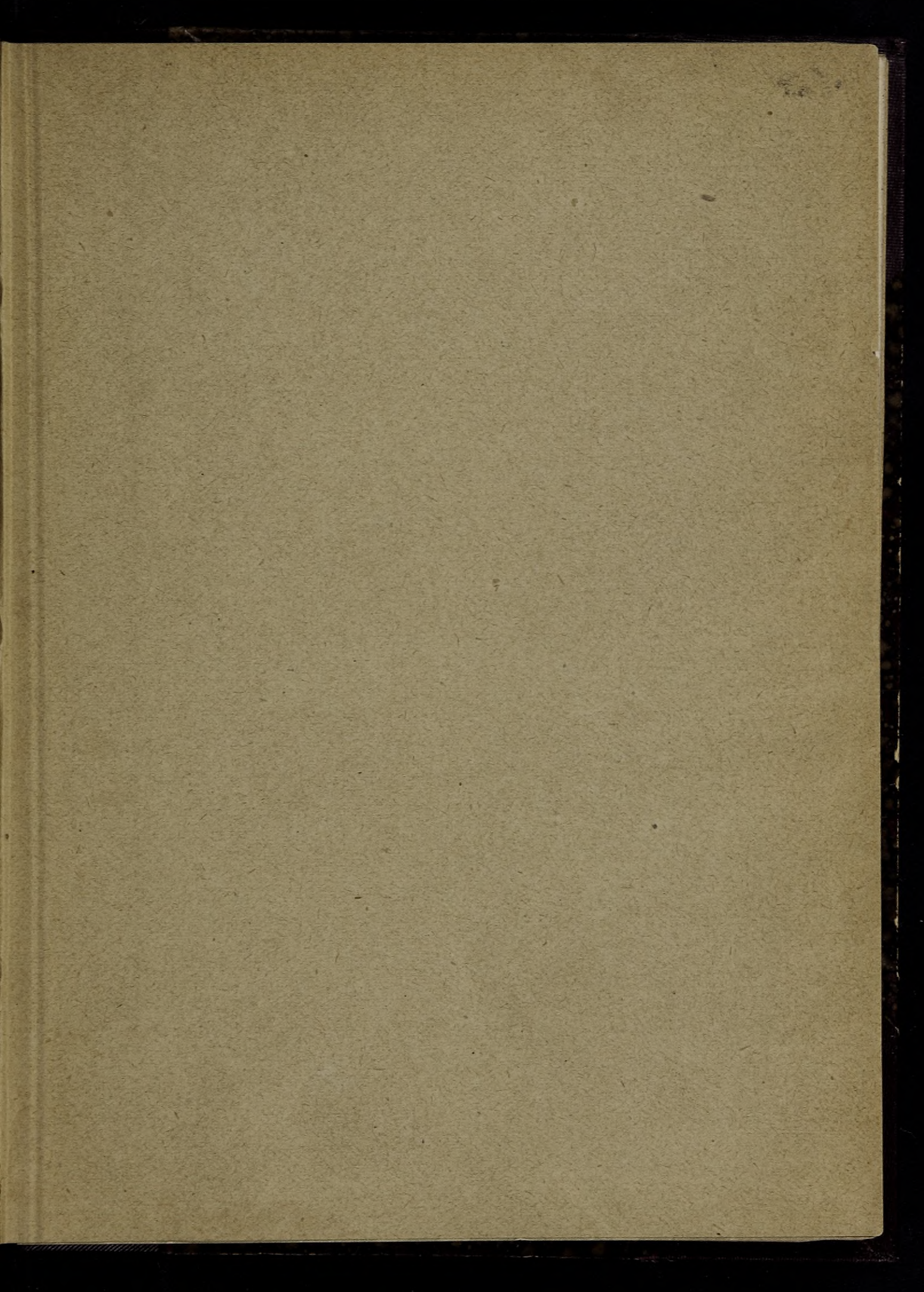
LUNDS
UNIVERSITET

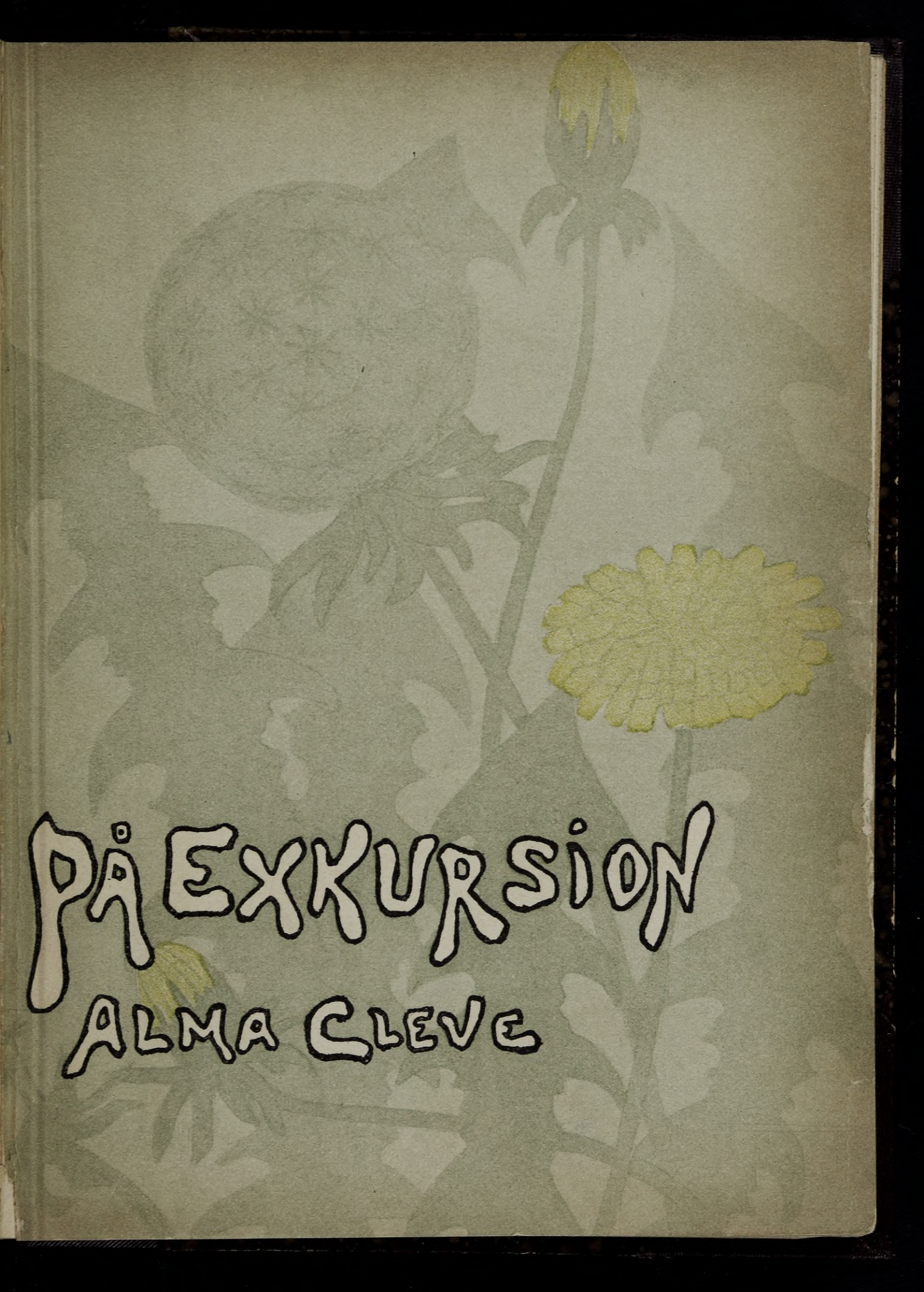

UPPSALA
UNIVERSITET

Vitt.
Su.

PÅ EXKURSION
ALMA CLEVE

Det oupphunna

På exkursion

Ett skott

Från fjällbygden

Pastellen

Berättelser

af

Alma Cleve

STOCKHOLM
HUGO GEBERS FÖRLAG

STOCKHOLM, CENTRAL-TRYCKERIET, 1897.

	Sid.
Det oupphunna	1
På exkursion	71
Ett skott	97
Från fjällbygden	111
Pastellen	145

DET OUPPHUNNA.

Det oupphunna.

FÖRSTA KAPITLET.

Friherrinnan hade redan inkommit i sängkammaren och var sysselsatt med sin toalett för natten. Baronen inträdde, iklädd nattrock, följd till dörren af sin trotjänare, som öppnade för honom och med en bugning ljudlöst stängde efter sin vördade husbonde. Gamle Holmberg tillhörde ett nu nästan utdödt släkte. Han böjde villigt och djupt sin rygg för den högättade familj han tjänade, men eljes var han aristokrat så god som någon, aristokrat på sin herres vägnar. Denne herre var den bördsstolte och mäktige baron William Randsay, innehafvare af Ekeby fideikommiss och en af landets mest inflytelserika jorddrottare.

Baronen, som var en man i sin fulla kraft och ännu ej uppnått sextioåret, gjorde några slag på golfvet, började ett par gånger tala, men tystnade tvärt, bläddrade

i några böcker på nattduksbordet, slog med en smäll ihop den sista samt utbrast slutligen hetsigt:

— Lilla mamsell Falk får skickas hem till sin pappa igen. Det är rådligast. Unge fideikommissarien är alldeles för intresserad af henne. Inte duger det att han går och sätter griller i hufvudet på unga »fröken», som han envisas att kalla henne.

Friherrinnan var upptagen med sitt ännu vackra och rika hår. Baronens fortsatte:

— Hör du inte själf, Stefanie, hur musiken och sången för hvar dag bli varmare, och ett tu tre sättes luntan till laddningen. Nej pass! Mamsell Falk skall bort. Det är nog att ha upplefvat ståndsfaller i Svea rike — i familjen ämnar jag ej tolerera det!

— Låt oss inte se saken så allvarsamt, William, inföll nu friherrinnan på ett stilla och lugnande sätt. — Det vore tråkigt, om ett sådant steg skulle behöfva tagas, men det tror jag är alldeles onödigt. Flickan har en god portion stolthet på sitt vis — hon förstår nog själf sin ställning här och aktar sig att fatta George's uppmärksamhet på orätt sätt. Och å hans sida blir det på sin höjd ett flyktigt sommartycke, något som han ju alltid måste ha. Jag är viss på, att hans svärmeri icke får några djupare rötter, och att han har nog god uppfostran att icke i tal eller sätt för mycket förråda det. Men jag lofvar dig att tala vid honom.

— Det är i alla fall klokast göra som jag sagt.

— Men det ser så illa ut, William! Vi gjorde ju upp med förvaltaren, att dottern skulle vara här till oktober. Eljes hade hon skaffat sig plats på annat håll, hvilket hon med lätthet fått. Fadern visade förnöjd hennes vackra betyg från konservatoriet. Mary och Elisabeth ha också mycken nytta af hennes lektioner.

— En skaldenatur behöfver kanske, som du påstår, ständigt en kvinna att svärma för, fullföljde baronen utan att fästa sig vid de senare argumenten. — Nåja! Kan man bara lita på ungt blod, så hoppas jag att junkern i sin dyrkan hvarken blir en Gøethe eller — en Werther, hvilket vore detsamma som *en löjlighet!* Ty för en man är det löjligt att vara opraktisk i kärlek — det är helt enkelt dumt!

— Så skoningslöst du nu bedömer de ungas känslor, William! Det går åtminstone inte nu för tiden an att säga allting så där rent ut, som du gör. Jag riktigt fruktar att du gick för långt i middags.

— Jag tyckte däremot det var ett förträffligt tillfälle att säga min mening om det dumma partiet i en af våra yppersta familjer. Jag kan inte låta bli att förarga mig öfver det. En liten guvernant, och till på köpet en klen stackare, som inte en gång fysiskt kan hålla rasen vid makt! Något sådant får aldrig ske här, så länge jag lefver.

— Men du måste vara försiktig. George bär ett ridderligt hjärta, och har det då till på köpet börjat klappa litet varmt, så verka dina ord en desto starkare reaktion, och han kommer att fördubbla sin uppmärksamhet samt allt mera höfviskt uttala sitt »fröken», ju oftare du titulerar vår inspektors dotter »mamsell».

— Ja, det är tyvärr inte det enda tecknet till den »fördomsfria» ande, akademien ingjuter hos det unga Sverige där uppe, inföll baronen, och hans tankegång tog nu en annan riktning, ty han fortsatte:

— Blevve endast hans grad snart färdig — men med tentamina är det betydligt mindre brådtom än med omfattandet af och arbetet för alla »nya idéer». Jag tänker emellertid föreslå George att slå om och ta kansliexamen. Kamratskapet på den vägen är också lämpligare för honom. Bland de unga männen där finns ännu en och annan, som vet hvad en ädling ägnar och anstår, vill jag hoppas. — Och affärerna se'n, så illa din son sköter dem!

— *Min* son heter det alltid, då han gjort något klandervärdt!

— Jag fick just i dag med posten en ganska anseelig räkning, adresserad till *mig*, därför att man väl fann det säkrast. Den är gammal, skulden, tillkommen innan herrn blef myndig. Den unge poeten har naturligtvis glömt något så prosaiskt som att betala sina

skulder! Räkningen löper med hög ränta, så jag ämnar likvidera den genast, och vid lämpligt tillfälle skall unge baronen få den kvitterad såsom present, men märk! det är sista gången. Sedan får han sköta sig själf med sitt rikliga årsanslag — det skall jag på samma gång säga honom på ett sådant sätt, att det icke glömmes.

— Käre William, var inte så sträng och framför allt, säg ingenting som kan såra vår älskade gosse i brödernas eller någon annans närvaro; gör inte det, jag ber dig! Han är ju så bra i många fall, om ock hans karaktär spunnits af blonda, mjuka lockar såväl som af stolta svarta — men lockarne mörkna med tiden, så ha mina gjort!

— Skaldeanlagen ha väl också närmast kommit ifrån dig, Stefanie, ehuru väl ådran kan spåras äfven från min sida. Bland förfäderna hörde jag min far ofta nämna den fräjdade sir Herbert, som på sin tid var högt prisad för sina sånger. Han lät trycka åtskilliga, utom den volym jag har här i mitt bibliotek. . . . George blir en ny »sir Herbert», och det må han ju bli, blott han inte glömmet hvad han i öfrigt är skyldig sitt namn. Poet och diplomat — det kan förenas! . . . Nu skall han bara komma ifrån det välsignade Upsala så fort som möjligt, inskrifvas i Utrikesdepartementet och vistas några år utomlands vid våra beskickningar. Det är min plan, och jag skall i morgon själf tala vid honom om saken.

Intet svar, ingen invändning hördes från hans maka.

— Men jag är i alla fall tusan så rädd för »de blonda lockarna», de sköra trådarna i hans veka själ, — tillade baronen liksom för sig själf och blåste ut ljuset bredvid sig.

Härmed hade aftonens samtal upphört mellan man och hustru.

Allt omkring var stilla, så stilla. Ett djupt lugn rådde i det stora herresätets vidsträckta byggnad. Hvar och en hade gått till sig. Tjänstepersonalen höjde aldrig sina röster till skämt och glam förrän de voro utom hörhåll, så fort »baronens» gått till hvila.

Men ungherrarna, det vill säga baron George och hans några år yngre bror Henrik, hade vid godnattagan- det förklarad, att sommarnätter ej voro oss gifna att »sofva bort», och att de ämnade promenera ut.

»La nature m'attend dans un silence austère;
L'herbe élève à mes pieds son nuage des soirs,
Et le soupir d'adieu du soleil à la terre
Balance les beaux lis comme des encensoirs.
La forêt a voilé ses colonnes profondes;
La montagne se cache, et sur les pâles ondes
Le saule a répandu ses chastes reposoirs.

Le crépuscule ami s'endort dans la vallée,
Sur l'herbe d'émeraude et sur l'or du gazon,
Sous les timides joncs de la source isolée
Et sous le bois rêveur qui tremble à l'horizon;

Se balance en fuyant dans les grappes sauvages,
Jette son manteau gris sur le bord des rivages,
Et des fleurs de la nuit entr'ouvre la prison.»

hade baron George därvid halft pojktigt, halft drömmande börjat deklamera vänd till sin mor, som han visste var hans mest intresserade åhörare, när det var fråga om »poetiska utfall», hans egna eller andras.

Genom kvällens tystnad hördes nu deras glada röster. De båda stora raphönshundarnas gläfs och glädjetjut blandades med den melodi, som sotte voce lekte på baron George's läppar, då de tillsammans, herrar och hundar, genom parkens halfskymning ströfvade ut i det fria landskapet.

Friherrinnan Stefanie lyssnade och njöt tyst af sin mest älskades hemmavaro, af medvetandet att han kretsade omkring henne. Hon tyckte lifvet var så härligt och rikt och fullt, då han under mellanterminerna vistades hemma. Med honom lefde hon om igen livvets vår, denna vår som sällan till någon håller *alla* sina löften, men hvars löften ingen mor ändå vill upphöra att tro, då de gälla dem, som ligga hennes hjärta närmast. Hvad hon ej funnit hos någon annan, det fann hon hos den älskade förstfödde. Hon fann åter sig själf uti honom, hörde honom tänka fullt och klart hvad hon blott anat, slå an de strängar, som väckte vibrationer i hennes eget bröst.

Så länge hon fick känna, hur han emellanåt slog sin arm om »lilla mor», talade med henne om hvad som syntes honom högst och bäst och skönast, invigde henne uti sina egna skaldetankar, kunde hon icke önska sig någon större glädje. Och så att ännu få vara hans enda förtrogna! Icke dela med en annan, kanske afstå allt, bli för honom intet! För modern ligger ju häruti en betydelse, större än hon har rättighet att visa, och det väntar modershjärtat inom detta område en pröfning, som det kanske kostar mycken ansträngning att tåligt bära.

Hennes tankar sväfvade omkring sonen alltjämt, tills sömnen så småningom bredde sitt vallmo öfver hennes ögon.

Hennes make sysselsatte också sina tankar ännu en stund med samme son, det vill säga med att göra upp planer för honom såsom ättens blifvande representant, hvilken i sinom tid skulle intaga hans egen plats och föra dess runor.

ANDRA
KAPITLET.

Fkeby var ett gammalt herresäte, hvars hufvudbyggnad, till sitt yttre mycket enkel, dock imponerade genom sina dimensioner. De fasta murarna hvilade på en hög granitfot, och öfver dem reste sig ett högt, brutet tak. Det var som hade blott *en* tanke behärskat alla öfriga vid uppförandet af denna byggnad — tanken på varaktighet. Det fanns ingenting hvarken af slott eller rid-darborg, hvarken af smidig form eller lyftning i dess konstruktion, där fanns blott något som påminde om herravälde och stadigt fotad makt, något som sade: här har jag velat fästa ättens hem, och här vill jag, att det skall oförändradt stå under sekler.

En bred granittrappa ledde upp till hufvudingången, öfver hvilken årtal och vapen voro huggna i finslipad marmor — den enda prydnad de yttre murarna buro.

Genom tvänne kolossala ekdörrar med konstarbetade järnbeslag inkom man uti en stor försal, hvarifrån dörrar åt alla sidor förde till våningens skilda rum.

Det är i dag tjugufemte årsdagen af baron Randsays

och hans friherrinnas äktenskap. Den stora, ekpanelade matsalen bär i följd af dagens högtidlighet ett festligt utseende. Från taklisten nedhånga i mjuka festoner friska eklöfsguirlander, här och där uppfästa med en knippa röda nejlikor och doftande, hvita liljor. Väg-garna äro för öfrigt täckta med porträtt i kroppsstorlek och helfigur af familjens anborna fäder, hjältar och statsmän i brokiga dräkter, breda kragar och skarlakansfärgade mantlar. Det hela erbjuder en ståtlig anblick. Ena kortväggens midt upptages af en stor, öppen spisel, framför hvilken en dekoration just håller på att anbringas. Det sväfvar en fläkt af sextonhundratalets ande öfver interiören! Just en miljö lämplig för fortplantning af gammalkonservativt åskådningssätt och fördomsfull ringaktning af allt, som icke vuxit ut från den gamla kulturstammen, men också en jordmån, hvaruti dessa tiders dygder ännu kunde frodas!

Ett stort för familjens talrika medlemmar dukadt bord prydes af fina porsliner och en dyrbar silfverservis, och vid högsätet stå blomstersmyckade stolar till silfverbruden och brudgummen.

Men familjen har ännu icke stigit dit ut. De äro nu alla samlade i det rymliga biblioteket, där fadern och husbonden hvarje morgon samlar omkring sig hustru, barn och de till familjens hvardagslif hörande medlemmarna. Ingen försummar morgonbönen och ingen kom-

mer en minut för sent. Första tanken är kanske påpasslighet inför bönförrättaren!

I dag har emellertid ungdomen varit i verksamhet långt innan frukostdags. Baron George, som eljes gärna är den siste både morgon och afton, har ifrån tidig morgon varit sysselsatt i och för högtiden och till och med arbetat såsom dekoratör. Hans unga systrar och fröken Ella, alias mamsell Falk, ha räckt honom de af deras egna händer bundna eklöfsguirlanderna. Ingen har varit närvarande och anmärkt, att Mary och Elisabeth ibland finga stå länge och räcka bror George sina bidrag till dekoreringsen, medan fröken Ellas blommor med en viss ifver fattades, eller att han hade tusen frågor att göra och råd att inhämta af henne.

Detta var för Ella morgonsol som glittrade öfver festdagen, och hon gled liksom omärkligt in i familjens högtidsstämning.

Vid frukostbordet öfverlämnade baron George sin skriftliga lyckönskan i bunden form och förde äfven muntligt fram hvad som denna dag rörde sig i hans och syskonens hjärtan för far och mor. Friherrinnans ögon tårades vid genomläsandet af den brölloppssång han diktat till *henne* i första rummet, och hon slöt honom med moderlig beundran och stolthet i sin famn om och om igen, då de stigit upp från bordet.

Det ligger helgd öfver ett sådant famntag, öfver

en ung man, som i sin mor lärt sig beundra kvinnan, och en kvinna, som af all hyllning sätter högst den af sin unge son!

Men Ellas morgonsol gick snart i moln.

Såsom inbjudna middagsgäster anlände på förmiddagen, utom den i trakten boende närmaste släkten, barons syster änkegreffvinnan Lindcreutz med söner och döttrar, äfven baron Mörke på Bolm med friherrinna och dotter. Fröken Mörke skulle spela med uti ett af baron George författadt » proverb », som var ämnadt att utföras vid senare delen af dagens fest, hvartill voro inbjudna alla ortens honoratiores.

Mamsell Falk skulle tjänstgöra såsom orkester. Hon skulle spela uvertyren före pjäsen, ackompanjera en däruti inlagd sång och utfylla pauserna med musik.

Baron George var naturligtvis älskaren och skulle spela emot fröken Mörke.

Fröken Hélène Mörke var en högväxt, kraftigt byggd, mörklad ung dam, som bar sitt hufvud högt, medveten om en börd, den där kunde ledas ända från Folkungarnas dagar. Hon var på samma gång högdragen och själfsvåldig. Men på Ekeby gällde dessa egenskaper för »rastecken», liksom ock hennes ej särdeles sympatiska skönhet. Baronen var betagen uti Hélène Mörke — på sin sons vägnar. »En stark och frisk kropp — och just lagom intelligens», tillade han, kanske

detta tillägg för att öfvertyga sig själf, att denna egen-
skap hos henne ej var alldeles för knappt tillmätt.

Hélène såg förtjust och triumferande ut vid baron
George's ifriga uppmärksamhet och oförtäckta hyllning,
och det tycktes som hade hon tämligen klart för sig
hvar hon ville komma. Det var ej den blyga, omedvet-
na kärlekens gryning, som gick upp öfver hennes nitton
år. Det var snarare tillfredsställelsen öfver de första
strålarna af en beräknad, väntad lyckas sol, hvilken glödde
på hennes kinder. Ett rikt, lysande parti! Baron Mörke
hade säkert icke försummat att för sitt enda barn fram-
hålla betydelsen af den makt han själf var i saknad af
— guldets i förening med bördens.

Man skämtade, poetiserade, repeterade. Baron George
spelade *con amore* emot den högborna fröken. George
var förälskad, därpå kunde man ej misstaga sig. »Nå,
gudskelof att det inte var den lilla mamsellen, som längre
var föremålet», menade baronen och gnuggade belåtet
händerna.

De okonstlade och jämförelsevis anspråkslösa frök-
narna Lindcreutz voro inga rivaler till Hélène Mörke.

De kände morbror William och hans åsikter, som
voro lag inom släkten. De visste att han ville ha ett
syskonlikt förhållande mellan kusiner — och ingenting
annat. Kusinsäktenskap var någonting som aldrig kunde
komma i fråga. I den föreställningen hade kusinerna

vuxit upp på samma trakt, ofta varit tillsammans och blifvit goda vänner, som fingo hålla till godo med både sött och surt af hvarandra. Någon annan hade Hélène Mörke icke heller att rivalisera med. Fideikommissarien såg och hörde blott henne.

Ingen gaf vidare akt på Ella Falk. Och det var ju ganska naturligt, alldeles riktigt. Hennes elever, alltid tämligen likgiltiga för henne, voro i dag helt och hållet upptagna af de främmande och af alla förberedelserna. Baron George, som eljes var den, hvilken aldrig förbisåg henne, hade totalt ignorerat hennes tillvaro sedan han fick värdigare föremål för sin uppmärksamhet. Frökarna Lindcreutz hade åtminstone hälsat vänligt, fröken Mörke hade knappt sett henne.

Då Ella ändtligen utfört sin del af aftonprogrammet, ansåg hon sig ha rätt att försvinna, viss att ingen skulle lägga märke till hennes frånvaro. Skulle man göra någon anmärkning däröfver, kunde hon utan att sära sanningen sagt sig ha mått illa. Ty hennes hufvud värkte och tinningarna bultade. Dagen hade förefallit henne lång som en vecka och tröttsam som då man väntar i köld och ensamhet utanför en stängd dörr. Därinne är glädje och värme, där är ungdomslust, där är gemensamhetskänsla. Man är blott själf utesluten! Så hade hon timme efter timme känt sig stå utanför alltsammans. Hon hörde ju icke dit, var ett slags paria bland dem.

Följande morgon var familjen fåtalig vid frukostbordet. Friherrinnan var trött, döttrarna sågo sömniga ut. Unga baronerna hade redan frukosterat och till häst begifvit sig till Bolm, dit baron Mörke inviterat dem på andjakt. De stannade borta några dagar, under hvilken tid baronen och friherrinnan ofta talade om besöket på Bolm. Baronen tyckte om att högt och liksom afsiktligt blotta sina planer, och han yttrade sig gärna om sina egna familjeförhållanden. Denna dag roade det honom särskildt att såsom afslutning på ett föregående samtal med sin maka belåtet tillägga: »afgörandet brådskar ju inte, men i alla fall är det bra, att han har ett fäste där.»

Ella gjorde lektionerna med sina elever dubbelt så långa som vanligt, promenaderna likaså, men tiden föreföll ändå så dryg, sommardagarna så enformiga. Solen strålade, fjärlarna svärmade omkring de doftande rosenträden, parkerna bjödo skugga och svalka, månen glittrade på insjöns små krusvågor. Men Ella hade icke lust att njuta af något. Hon tyckte sig gå på förbjuden mark, och hon var rädd att trampa stegen ner. Hon förstod sig själf, och hon förstod hvad det var baronen fruktade. Hon föresatte sig att befria honom från anledning till fruktan.

Ungherrarna hade icke väl hemkommit och stigit af sina löddriga hästar, förrän baron George efter en hastig toalett glad och munter åter stod i deras krets med

omisskänneliga tecken till att hemkomsten var honom särdeles kär.

Hvarför kunde Ella inte låta bli att ge akt på det!

Sedan mor fått omfamning och far en hel hop hälsningar från baronen på Bolm, vände han sig till Ella och utbrast:

— Nu får ni lof att spela någonting vackert för mig, fröken! Jag hade kanske inte kommit hem i dag, om det inte varit därför att jag började längta efter musik och själf ville sjunga litet.

— Ja, vi väntade er verkligen knappt i dag, inföll friherrinnan.

— De försökte nog öfvertala oss att stanna, men änderna hade vi tillräckligt ofredat — det är egentligen ett rätt nöje! — och inomhus — Hélène Mörke är omöjlig, mamma! — ja, jag menar när det är fråga om musik och dylikt. — Hör på, systrar, skynda er att lära er spela *bra* eller också gör det inte alls; för, ser ni, då en vacker flicka spelar falskt eller ackompanjerar utan rim och reson, då förstör hon sin skönhet — i min smak åtminstone!

— Nu tycker jag ändå, George, att du öfverdrifver — började Mary, men lyckades inte komma längre i sitt försvar för fröken Mörkes musikaliska begåfning, ty brodern afbröt henne och vände sig åter igen direkt till Ella:

— Spela nu, fröken Falk, *var så god*, menar jag. Faustfantasien! Ni brukar ju aldrig låta be er!

Ella rodnade, men förblef orörlig, svarade ett par ord, som ingen kunde höra, och gjorde ej min af att efterkomma uppmaningen. Hon kände att baronens, faderns, blick hvilade på henne, där hon med sitt arbete satt på ett litet afstånd från de öfriga, som bildat grupp omkring de nyss anlända. Denna blick hvilade länge på henne, och baron Randsay hade för mycket verklig smak, för godt omdöme att icke inom sig erkänna, att det fina, ovala ansiktet, de uttrycksfulla grå ögonen, näsans klassiska linje, allt framträdande i en bländande hy, i ungdomsfriskhet och fyllighet, att allt detta skulle kunnat anstå en »fullblodsras». Men hon *var* rätt och slätt mamsell Falk, och därför ropade baron Randsay sin äldste son till sig, lade armen på hans axel och sade:

— Kom, George, in till mig! Vi ha något att talas vid om.

Efter denna dag föreföll baron George mer och mer neutral, Ella tyst och reserverad, baronen själf däremot något mer hänsynsfull och uppmärksam mot »mamsell Falk» än förut.

Så förgick ännu en sommarmånad. Musiken »til lyst» trädde i bakgrunden. Ella spelade blott för att roa de många gäster, som under denna tid anlände till Ekeby — men icke en enda gång Faustfantasien!

Baron George hade ej längre lust att sjunga, och han sökte ofta tillfälle att lämna hemmet för besök i grannskapet. Det tycktes som hade en ny attraktionspunkt uppstått.

Sedan var det tid för honom att vända åter till Upsala. Ej ett ord yttrade han till henne om sin afresa, men han räckte henne handen till afsked aftonen förut med en blick, som hade han velat säga: »Döm mig ej för hårdt.»

**TREDJE
KAPITLET.**

et var i den stora världsstaden
vid Seinen ett par år senare.
December månad hade ingått.

De bladlösa träden på boulevarder och avenyer stodo med mörka, svällda och drypande grenar. Ett fint, kallt, snöblandadt duggregn hade fallit under första delen af förmiddagen. Mot middagen klarnade det upp, och vid 3-tiden hade bleka decemberstrålar delvis torkat gångbanorna på de breda boulevarderna liksom trottoarerna på gatorna. Det var vid denna tid på dagen Ella Falk ensam, med notportföljen i handen, gick den gamla historiska rue du faubourg S:t Honoré framåt.

På denna gata trängs alltid i vackert som fult väder en affärsmässig publik, folk som måste ut i *alla* väder för att sköta sitt, kvinnor som traska i tunna skor, ofta till och med i tofflor, för att uträtta små ärenden i samma kvarter. Magasinerna äro ganska tarfliga, oftast blott små bodar, och lyxen hos dem som besöka dessa lokaler är ej heller stor. Det är ej det eleganta Paris. Och dock — fortsätter man gatan ett stycke

uppåt, kommer man snart till en solid ehuru ganska enkel byggnad innanför ett högt järnstaket, delvis förgylldt och försedt med stora gallerportar. De kastas i ett nu upp för en elegant kupé eller ett ståtligt fyrspann, hvaruti republikens president eller hans familj färdats till sitt hem! Man är vid Elysée-palatset.

Ella Falk vistades sedan några månader i en pension, det vill säga ett *maison d'éducation*, beläget just i denna trakt. Hon hade, såsom varande utländska och öfver den egentliga elevåldern samt endast deltagande uti några få lektioner, mycket större frihet än de öfriga eleverna, och hon hade tillåtelse att ensam gå eller fara till sina musiklektioner. Det var hufvudsakligen för dessa lektioner, hon kommit till Paris.

Dessa ensamma vandringar bland idel främlingar och i ett främmande land tilltalade henne mer än något annat. Aldrig spelade hennes fantasi så fritt som här i den stora stadens vimmel. Den brokiga bilden visade folk af alla åldrar, alla lefnadsvillkor, nästan alla nationer; sådana som lyckliga och glada dansade framåt med världen för sina fötter, eller andra, som med skygga blickar sökte liksom gömma sig; sådana som skyndade mot ett mål eller de som med slött sinne likgiltigt gingo vägen fram — lifvet från vaggan till grafven och alla dess i tusen facetter sig brytande dagar!

Allt på en gång får man se i världens stora centra.

Där, på dess gator och torg, äro de jättestora dukar utställda, som lifvet själf målar med saftig pensel, doppad någon gång i azurrena färger, oftare i blod och vidrig vätska, oftast i grått, i hvardagslifvets lugna, tröttsamma grå, som ju är den genom *ondt* och *godt* uppkomna grundtonen i världen. Detta *allt på en gång* ger en förkänsla af, hur kanske i ett visst ögonblick, vid tidens gräns, vårt eget lif ter sig. Det blir en totalbild af dess alla faser, utan något *före* och *efter*, en bild — i azur? i blod? i grått?

Men uti dessa reflexioner fördjupar man sig icke vid tjuguetts års ålder. Man letar fram gladare ämnen. Nej! man behöfver sannerligen icke leta, de komma själfmant. Och känslor döko upp, som Ella trodde sig ha kommit ifrån, och parade sig med förväntningar, som det rörliga lifvet rundt omkring liksom väckte. Hon mötte araber och perser, engelsmän och spanjorer; hvarför inte också, tänkte hon, ett bekant ansikte bland alla dessa främmande? »Alla komma hit. Jag har många landsmän här och skall inte öfverraskas, om en dag, just när jag går så här ensam, jag skulle stöta på någon af mina bekanta hemifrån, någon af dem jag varit tillsammans med där — — — Vi hälsa, gå hvarann förbi kanske och försvinna så, hvar och en åt sitt håll. Hvad underligt vore väl det?»

Och dock, medan hon tänkte så, klappade hjärtat

häftigt, hon vågade knappt se uppå dem hon mötte, hon var rädd för ett återseende!

Ella vek nu in i en af Champs Elysées' alléer. Vagnarna rullade redan trots det dåliga väglaget i tät fil utmed den breda körbanan. Till och med öppna vagnar syntes, hvaruti åkte eleganta damer i dyrbara pälsverk, som tätt omslöto dem och skyddade för den råa luften, för fukten från den uppblötta vägen. Ryt-tare ilade i kort galopp avenyn fram, promerande rörde sig i alléerna till höger och vänster, och längs husra-derna på ömse sidor troppade arbetsbien framåt Triumf-bågen eller nedåt Place de la Concorde.

Men det var vinter i Champs Elysées. Den för-tjusande barnskaran i spetsar och sammet, ledsagad af sina »förnäma» bonner, var försvunnen, gunghästarna inflyttade, leksaksstånden stängda och sötsaksborden borta. Vintern, den korta men svåra vintern, stod för dörren, och det fattiga Paris beredde sig att frysa, det rika Paris sökte sina förströelser inom hus. Cirque d'Eté, Champs Ely-sées' många Cafés Chantants, Alcazar — öfverallt tyst, öfverallt stängdt. Det var nästan som hemma i Norden, tyckte Ella, då man reder sig att taga emot Bore.

Här skulle den isige kungens välde dock ej bli så långvarigt. Om ett par månader komme våren åter med violer och löfsprickning och fördubbladt lif! Hvilket behag detta starkt pulserande lif ändå har, och hvilket nöje att följa dess pulsslag! Och Ella njöt.

Hon gick framåt utan att brådska. Dessa vandringar voro hennes älsklingsstunder, och hon tog god tid på sig för att ej behöfva skynda. Hennes musik, hennes lektioner och framtidshägringar, den tonpoesi hon nu dagligen införlifvade med sitt eget väsen, bildade en atmosfär af stämning och harmoni omkring henne. Hon var tillräckligt musikalisk att i tanken eller minnet hänföras af vissa tongångar, det var ej nödvändigt att hon hörde vibrationerna upprepas, de verkade dock på hennes sinne. Ella liksom drömde i melodi, hon leddes rytmiskt in i lifvet omkring sig, och glädje och vemod klädde sig i den dräkt, som pianots store lyriker, Chopin, förlänat åt desamma.

I konsten att måla glädjen, glädjen oblandad, däruti har den genialiske slaviske kompositören kanske öfverträffats af många. Men uti uttryck för känslolifvets andra sidor, för dess djupaste, för den ädelt kända sorgen, har Chopin öfverträffats af ingen.

Saknadens tunga, dofva suckar, genljudet af döds-klockan, som ringer frid öfver den älskades stoft, hur komma icke dessa sorgetoner mot oss ur hans Marche funèbre? De ljuda mörkt, tomt och förkrossande att börja med, men öfvergå sedan uti och förbytas till en öfverjordisk, förklarande, mild harmoni. Det är evigheten som bryter in öfver lifvets sista och mest upprörande disharmoni, slitningarnas smärtostund, döden. Melodien blir till en varm, helande smekning, den blir till en

balsam för det svidande såret. Kompositörens af uppståndelsehopp genomstrålade tonskapelse har säkert för tusen blödande hjärtan mildrat afskedsstundens bitterhet.

Hvad äro Chopin's Préludes? Allvarliga lifsbetraktelser. Hans gladaste danser? Leendet sedan tåren nyss torkats ur ögat. Och han har skrivit en Essmollsetyd, om hvilken blifvit sagdt: elle renferme toutes les larmes du monde.

* * *

Ella hade uti m. Thiél funnit utom den distinguerade och berömde läraren också en faderlig vän, och både han och hans fru hade visat henne mycket intresse. Redan ett par gånger hade hon varit inbjuden till deras musikaftnar och hos dem sammanträffat med åtskilliga skandinaver, tillhörande konstvärlden och äfven den diplomatiska kåren.

Hon gjorde hastiga framsteg och hoppades återkomma till Sverige såsom en »talang». De betydande uppföringar hennes far nu gjorde för henne, sitt enda barn, skulle hon därigenom kunna ersätta honom. Den uppmuntran hennes lärare gaf henne, vände hennes tankar allt ifrigare på artistskapet, och efter lektionen denna decemberdag fick hon glädja sig åt ett utomordentligt bevis på hans bevågenhet. Han tillbjöd henne nämligen att biträda på en soirée musicale hos en »grande dame»

i parissocieteten. Hon skulle på denna soirée tillsammans med m. Thiél utföra ena partiet i Chopins stora duo för två pianos.

Lady Russel Battleton hade sitt hôtel vid rue de Marignan, och det var ungefär en vecka före jul hon dit inbjudit en utvald samling musikkvänner ur den fina världen. Såsom naturligt fylldes hennes salonger till stor del af representanter för det stolta öfolket. Men lady hade länge varit bosatt i Paris och hade där många förbindelser. Där funnos alltså också åtskilliga franska familjer och så diplomater, engelska, amerikanska samt tillhörande vår svensk-norska legation.

Ella hade ansträngt sig att få en någorlunda passande dräkt till detta första uppträdande i en så utsökt krets, och hon hade lyckats. Hon var parisisk från topp till tå. Den oansenliga »mamsell Falk» hade förvandlats till en förtjusande liten företeelse, en ung dam med en viss sordin öfver sitt hela uppträdande. Hon hade i sättet något dämpadt, reflekteradt, mindre impulsivt än fransyskan, mera innerligt än engelskan — det var *det nordiska*, det var detta som gjorde henne till »la fille du Nord», menade hennes unga fransyska vänner i pensionen. Kanske var det tillika en viss blyghet att uppträda i dessa salonger, som i afton gjorde henne mer intagande än vanligt.

Det finns en blyghet, som förhöjer en ung, begåfvad

kvinnan mer än något annat — det är hennes taktfulla bemödande att till en viss grad liksom dölja sina inre och yttre företräden för att icke väcka uppmärksamhet. Hon ger ut småmynten, de stora anar man blott att hon äger. Ella förstod — och sådant förstår kvinnan alltid — att man ej skulle gå henne likgiltigt förbi i afton, och känslan häraf gjorde henne lycklig, men — ödmjuk.

Med hvilken hjärtklappning trädde hon icke inom de dörrar, som för hvarje gäst slogos upp på vid gafvel, och hörde betjänten högt uttala hennes eget obetydliga namn! Hur pröfvande kände hon det icke att framställas för värdinnan och uthärda hennes blick och höra hennes: »La jeune suédoise, que vous avez amenée, m. Thiél?» Men några älskvärda ord följde, och Ella kände sig rätt snart lugn.

Såsom »öfverhofmästarinna» i lady Battletons salonger tjänstgjorde en gift dotter, änka efter en fransk general. Den gamla damen själf mottog sina gäster sittande. Och denna gamla dam! Hvilken tafla!

Ungdom och skönhet äro ofta tvillingbegrepp, men ej så ålderdom och skönhet. Den sammanställningen gör tanken så sällan; men om den någon gång i lifvet möten, så kan man vara säker om, att ej blott linjernas renhet, utan ett ädelt hjärta och en ädel lifsuppfattning äro hvad som bibehållit kvinnans skönhet. Hvarje lyte till själ som kropp, hvilket ungdomssinne och ungdoms-

fullighet dölja, växer ut med åren, och den enkla sentensen man som barn får höra: »den som är snäll är vacker», har märkvärdigt nog för kvinnan först på ålderdomen sin bästa tillämpning. Den som är »snäll» bibehåller sin skönhet in i sena år. Detta upphäver ju icke sanningen, att det finns många kvinnliga Quasi-Modo — ett ädelt hjärta under en afskräckande yta.

Men betrakta nu lady'n!

Det ännu rika, krithvita håret var konstnärligt uppsatt, och på hjässans lätta drifvor hvilade här och där yppiga rosor. Vintern hade iklädt sig sommarens fagreste prydnad! — ett absurdt mod, må vara, men de båda smälte samman i underfull harmoni. Kinderna voro något bleka och ansiktets fina linjer framträdde prononceradt i de ej längre fylliga dragen, dock utan att göra detta ansikte obehagligt skarpt. *Hon var vacker*, den gamla damen, med sitt uttrycksfulla, älskvärda leende och sin lugna värdighet, där hon hvilade i fåtöljen framför den bronsglittrande, öppna spiseln, i hvilken elden flammade! Hennes byst förlorade sig i den mjuka, silfvergrå sidenrobens fylliga veck och rika spetsgarneringar, ur hvilka framträdde de mest bländande hvita händer, hvilkas smala fingrar gnistrade af ädelstenar.

Man hade börjat kringbjuda té.

Nu inträdde legationssekreteraren vid svenska be-

skickningen, von Höök, känd och eftersökt i Paris' high life sedan ett tiotal år, och vid hans sida — — — —

Såg hon väl rätt? Var väl detta mötet, som hon så många gånger tänkt på och lika många gånger fruktat? Blef det ej ett återseende på en folkuppfylld gata, där de som främlingar skulle gå hvarandra förbi, kanske efter en flyktig hälsning? Nej, de skulle mötas i en strålande salong, i aftonstämning, i ljus och elegans, där den varma luften var mättad af violdoft, där stegen gungade på mjuka mattor, och musiken skulle tala sitt värtaliga språk, fälla ned de vindbryggor, öfver hvilka ömma känslor så lätt vandra från hjärta till hjärta!

Herrar i engelsk hofdräkt, knäbyxor, skor och silkesstrumpor, underhöllo sig med damer i dyrbara aftontoaletter, burna med utsökt behag — i allt var smak, lyx, harmoni, öfverallt glada och älskvärda ansikten — och hon här midt uti allt detta! Hon var just nu inbegripen i samtal med ett par nyss presenterade äldre herrar. Hon kände att hon rodnade af glädje öfver, att *han* skulle få träffa henne åter just här, i denna omgifning, ej tillbakasatt, ej förbisedd, utan föremål för en uppmuntrande vänlighet!

Det blef ej tid för någon hälsning nu. Baron George hann nätt och jämt af sin äldre landsman föreställas för värdinnan och säga några ord till ett par bredvidstående herrar.

De båda Erardflyglarna slogos upp. De församlade intogo sina platser i en halfcirkel i den stora musiksalongen. Lady Battleton lät sig föras de få stegen dit af en äldre herre, och en annan öfvertog den i beredskap stående betjäntens syssla att rulla fram en bekväm fåtölj, hvaruti hon slog sig ned, omgifven af sina förnämsta gäster.

Aldrig hade Ella spelat så som denna afton. Det var som hade glädjen, den sista kvartstimmens oväntade öfverraskning gifvit mera säkerhet, lif och uttryck åt hennes spel än någonsin. Efter duons slut hviskade hennes lärare, att han var mycket belåten samt sade henne, att hon troligen skulle anmodas spela ensam, och att hon skulle göra detta utan betänkande. Han var säker på att det skulle gå bra.

Ella hann blott mottaga de närmast ståendes komplimanger och tacksägelser, då den unge attachén brådskande närmade sig och framträdde såsom det syntes med en viss rättighet att undantränga de andra. Baron George hälsade och började ifrigt tilltala henne samt framräckte sin hand och fattade hennes såsom en nära väns — han kvarhöll den en stund i sin, under det Ellas kinder fingo allt högre färg. Legationssekreteraren, som härunder kommit fram till dem, anmärkte med diplomatiskt småleende, i det han bugade sig för Ella: »gamla vänner, ser jag.»

— Fröken Falk var inte beredd att träffa landsmän här i afton, icke sant? — ja, fortsatte han, jag anser mig själf utom räkningen, ty ni tycker kanske mig inte höra dit. Men det hindrar mig icke att såsom svensk känna mig stolt öfver ert uppträdande. Ni spelade charmant nyss, fröken! Tillåt mig att tacka er för den njutning ni beredt oss alla.

— Ni är alltför älskvärd att säga så om min obetydliga förmåga. Det är ännu så långt, långt dit jag *ville* hinna och dit jag nog aldrig hinner!

— Det oupphinneliga blott är det eftersträfvansvärda, inföll baron George.

— Citat från någon gammal filosof, förmodar jag? Hyllar man sådana teorier, mon cher, då är man tyrann mot sig själf. Och det är något man *inte* bör vara, om man kan undvika det och om man är — diplomat. — Låt mig inte skrämma er, fröken! — von Höök är ändå inte en så farlig epikuré som det låter, fortsatte han, vänd till Ella.

Ella svarade ingenting. Hon hade måhända inte en gång hört på hvad han sagt.

— Jag visade kanske nyss allt för stor öfverraskning och . . . och tillfredsställelse att få träffa er här, återtog baron George, medan von Hööks uppmärksamhet ett ögonblick tycktes vara på annat håll. Men när jag såg er framträda till pianot och hörde er spela, kom för

mig hela vår samvaro för ett par år sedan, och jag tyckte att det åter var, som hade vi träffats hemma på Ekeby.

— Och den tiden påminner ni er än, baron?

— Fröken Falk låter tiden betyda mer för minna, tyckes det, än Randsay, inföll nu åter von Höök skämtsamt. Ett par år, det är också i Paris en längre tid än annorstädes. Man hinner med så mycket här bara under en enda saison!

— Det var just inte min mening. Jag menade blott, att på ett par år kan man hinna glömma händelser utan vikt eller betydelse. Men ingen tid räcker till att utplåna ett minne, som man *vill* behålla, det är jag öfvertygad om.

— Viljan! fröken, en chimère hos mannen! Det är blott damerna, som äro lyckliga nog att göra hvad de *vilja* — herrarna göra hvad de *kunna* — här i det stora Sodom åtminstone, förklarade von Höök.

— Ni är nu på väg att bli helt konstnärinna, fröken Ella? sade baron George, och von Höök lämnade dem med en lätt bugning för Ella.

Baron Randsay och fröken Falk slog sig ned.

— Jag vill åtminstone försöka det, svarade hon — och ni helt *skald*, icke sant, med vida större utsikt att närma er det oupphinneliga?

— Skald — på lediga stunder blott, såsom tidsfördrif!

— Diplomaten således i första rummet?

— Naturligtvis. Såsom attaché inträder jag uti diplomatiens förgård — till dess allra heligaste kommer jag väl ej att hinna. Om ett par månader, i februari, reser jag till Italien, dit jag alltid längtat. Sedan kommer jag åter hit och börjar min tjänstgöring på allvar.

— På allvar diplomat! Det har ni bestämdt inga anlag för — tror jag.

— Såå, hvarför inte? Förklara er.

— *Min* föreställning om den privilegierade lifssfär, som är diplomaternas, kan ju inte vara annat än mycket sväfvande. Men jag har i alla fall inte kunnat låta bli att bilda mig en liten tanke om dem efter de få, jag hittills sett.

— Kan jag få höra diagnosen?

— Ja, gärna. För mig är en diplomat detsamma som kvintessencen af förfining och smak. Han observerar och förstår allt, läppjar på allt — höjer kanske på axlarna åt allt. Som jonglören leker med sina kulor, leker han med ord. Framför allt får han aldrig bli entusiast, aldrig helt sig själf. Han är en bild af smidig, bedårande världslighet, af beräkning och förkonstling, fastän förkonstlingen förefaller naturlig såsom sminket på en ung flickas kind eller . . .

— Pudret, som ger mjukhet åt konturerna, kanske? Er tanke är inte hög om oss, hör jag. Och ni finner

mig alltför »ursprunglig», lindrigast sagdt, för den banan? Ni är kritisk, fröken Ella.

— Alldeles för litet kritisk mot mig själf, i kväll åtminstone — och då söker man alltid ta igen skadan på andra! Tänk inte på hvad jag pratat! Det är så svårt att vara riktigt Ella Falk här i denna omgifning, i denna atmosfär. Jag glömmer . . .

— Ni glömmer?

— Ja, jag glömmer — att jag ju icke tillhör den krets jag här rör mig uti, fastän den tjusar mig, fastän jag trifves i denna luft såsom vore den mitt lifselement! Då vi sist träffades, lefde under samma tak . . .

— Ah, fröken Ella, jag förstår. Det är hågkomsterna från mitt hem, pappas föråldrade åsikter, jag genom min närvaro nu är nog olycklig att väcka till lif!

— Om så är, har ni blott gjort mig en tjänst därmed. Jag hade nästan glömt det förflutna, glömt mina gamla intryck för de nya.

— Och ni vill glömma dem *alla*?

— Ja alla . . . det vill säga, jag skulle önska kunna börja alldeles på nytt — ensam med min musik, med den som enda mål.

— Hur länge stannar ni i Paris?

— Så länge jag kan. Åtminstone ett år.

— Kan jag inte få göra er min uppvaktning i pensionen?

— Jo . . . ja, jag vet inte om det går an — nej, baron, jag tror att m. Thiél ämnar spela nu — han ser efter mig.

Och hon reste sig.

— Tillåt mig att föra er dit fram!

* * *

Ella hade exekverat Chopins Scherzo, m:me Thiél hade sjungit några nordiska folkvisor och musiken för aftonen var slut, hvarefter en liflig konversation vidtog på alla håll. Ella underhölls flitigt af dem, som under aftonen låtit presentera sig.

Till den sittande supén fördes hon af legationssekreteraren von Höök, hvilken, såsom han sade henne, begagnade sig af sin rättighet såsom »öfverordnad» att gå den yngste attachén i förväg.

Von Höök var älskvärdheten själf. Hans förmåga att väcka och underhålla intresset gaf Ella knappt tid att ett ögonblick dela sin uppmärksamhet mellan honom och hennes granne till höger.

Hon lefde som i ett rus af glädje denna afton. Hon hade så mycket att glädja sig åt. Först och främst var hon glad att vid detta första uppträdande ha lyckats spela bra, vida bättre än hon hoppats. Sedan var hon förtjust öfver detta tillfälle att ha fått kasta en blick in i den stora världen, i den värld som hon alltid önskat

lära känna, men som hittills varit stängd för henne. Och så var hon slutligen »oförnuftigt» glad öfver aftonens oväntade möte. I denna öfverspända och nervösa sinnesstämning kom henne von Hööks courtoisie väl till pass, och hon besvarade den ej utan en viss grad af koketteri — men hon skulle lika väl kunnat falla i gråt-paroxysm eller skrattat högt eller gjort något annat dumt af idel lycka! Lifvet var härligt, tyckte hon och ville bara få luft, tala. Och så riposterade hon käckt sin skämtsamme granne. Men sedan kände hon ett par ögon fästa på sig från den unge baronen snedt öfver bordet, och orden tystnade på hennes läppar, glädjen slog öfver i vemod. Hon var ojämn.

Det är att antaga, att legationssekreteraren genomskådade den lilla »oskulden» vid sin sida. Därtill hade han tillräckligt flitigt studerat kvinnorna. Så blaserad han var, kände han ett riktigt nöje att för aftonen ägna henne sin hyllning, att desperera den unge skalden, som alls icke kunnat dölja sina känslor för sin tjusande lilla landsmaninna. Baron George lyckades en enda gång få tillfälle på svenskt manér dricka med Ella; men strax därpå såg han henne så fullständigt upptagen af von Höök, att han afstod från vidare försök att afbryta hennes ifriga lyssnande till det myckna, hennes kavaljer hade att säga.

Ella hade af m:me Thiél afhämtats från pensionen

och med henne åkt till soiréen. Nu efter dess slut var det sent, och som hennes lärare bodde i en helt annan stadsdel än hon, ställde von Höök sin kupé till fröken Falks förfogande. Ella tvekade och kastade en frågande blick på m:me Thiél, som emellertid tyckte att hon borde begagna sig af hans välvilja att styra om hemfärden till pensionen.

— Jag åker själf hos X. och beordrar legationens yngste tjänsteman att i egen person öfvervaka fröken Falks sena färd genom det »farliga» Paris, sade han, i det han ledsagade henne till vagnen.

— Jag? frågade förvånad attachén vid hans sida, skall jag —?

— Mais oui, mon cher, — det är din första tjänstgöring här.

Ella hade redan stigit upp i vagnen med notportföljen i handen och insvept i den ljusa, mjuka pälskappan.

Ögonblicket därpå rullade vagnen uppåt Place de la Concorde och midt emot henne satt beskyddaren, baron George Randsay.

Ensam, sent en natt, uti en stor, främmande stad, ensam med den man hon tänkt på under månader, under år! De båda ansikte mot ansikte, öfverlämnade åt sig själfva! Hans unga blod brusade. Hon kände, hon visste, att han i denna stund skulle velat sluta henne i sin famn.

Hon såg in i hans själ. »Gud hjälpe mig nu att vara stark» var hennes första tanke, då hon tyckte att hjärtat ville sprängas af lycka och hon tillika själf förbjöd sig att njuta af denna lycka.

— Fröken Ella . . . började han.

Men hon kröp liksom rädd längst bort i hörnet och svarade icke, låtsade icke höra. Hon skulle icke vågat fatta hans hand, ej yttra ett ord — hon kände att hon skulle ej behärskat sin röst, ej kunnat hämma den darrning, som genomlade hela hennes varelse. Hon teg. Blott tystnaden, den heliga tystnaden skulle skydda henne.

Ögonblickets känslor fingo ej öfverväldiga hvarken honom eller henne. Hon ville ej *stjåla* sig till den sällhet, hon i sin ensamhet, ibland i vaken dröm tänkt sig. Hon blef stel och stolt såsom förr, då de suttit midt emot hvarann i den stora salen på Ekeby, under de höga förfädrens blickar, med faderns spanande ögon på fideikommissarien.

Hon ängslades och tyckte luften blef kväfvande; men ändå kände hon ett smärtsamt styng för hvar lykta, som skymtade förbi, för hvarje hofslag mot asfalten, för hvar sekund som gick. Nu vek vagnen af åt vänster, in mot rue de l'Elysée. Alltså ännu blott ett par minuter, och de skulle kanske ej mer träffas — aldrig mer! Gif honom åtminstone ett vänligt ord, neka ej dig

och honom en minuts lycka! Unna dig dock att lyssna ett ögonblick till den röst, du ej kunnat glömma! Nej, nej! — — — ännu blott några tramp och — — —

— Vi äro redan framme, sade han, och stämman lät hes.

— Redan! . . . upprepade hon och hoppade ur vagnen.

Han ringde på conciergen — de skulle ännu ha en kvarts minut tillsammans.

Nu hördes steg.

— Jag hade dock så mycket att säga er! utbrast han, i det porten öppnades.

— Ni har varit min riddare — utan ord. Tack! Farväl!

— Till näst. Vi måste träffas åter!

Och porten slöt sig om henne.

Den korta färden hade gjutit allvar i de uppbrusande, men tyglade känslorna och gjort henne, som nu ägde hela hans hjärtas kärlek, dubbelt eftersträfvansvärd.

FJÄRDE
KAPITLET.

Vi måste träffas åter!

Hon somnade öfverlycklig
och vaknade öfverlycklig.
Dessa ord trängde sig emel-

lan henne och alla hennes sysselsättningar. I alla melodier, i dur och moll spelade de in i hjärtats djup, i medvetandets visshet. Ibland mottog hon dem såsom en gammal, kär tanke, ibland försökte hon vara likgiltig och bortvisa både betydelsen och sannolikheten af detta återseende, utan att dock tro på sina egna argument.

De *skulle* träffas. Hon ville hellre tro på hvad han sagt. Men hvar och när?

Paris är icke stort — världen är icke stor. Kärleken trotsar alla afstånd, genomtränger allt mörker, upptäcker alla gömställen, anar sig fram, när det gäller att taga reda på den hjärtat har kär, och ehuru Ella ingenting sagt om sina lektioner, *visste* hon, var hon säker på, att nästa gång hon skulle vandra med notportföljen avenyn fram, skulle hon få se sin riddare åter.

Ja, hon mötte honom och ledsagades efter lektionen af honom hem. Hon mötte honom under flera veckor regelbundet till och från sina lektioner, de vandrade vid

hvarandras sida genom de elyseiska fälten! Som ett par goda vänner slöto de sig till hvarandra, och då han sorgfälligt undvek hvarje antydan, som kunde skrämman bort henne, tvekade hon icke att lyssna till honom. Hon vande sig att i lugnande själfbedrägeri skriva deras samvaro på den räkningen, att de voro landsmän och gamla bekanta. Och då hade hon ju icke skäl att draga sig undan!

Baron George lade särskildt band på sig för att icke förråda sina djupaste känslor. Han ville ej ännu uttala det ord, som många gånger legat på läpparna. Han hade liksom ett behof att först upprätta sig i hennes ögon. Han ville visa henne, att de flydda åren gjort honom till något annat än den impressionist, som hon förr sett honom vara — ena stunden lika beroende af sin egen känsla, sin ungdomliga och generösa syn på förhållandena, som andra stunden vek och påverkad af en mäktigare vilja än sin egen. Han hade stadgat sig och hårdnat med afseende på intryck utifrån; hans *egen* natur hade blifvit hans herre.

Han hade förekommit sig själf hållningslös under sommaren på Ekeby, vid silfverbröllopfesten; han hade burit sig dumt åt, tagit emot snubbor, kurtiserat en ung dam, som han inte tyckte om, lånat sig till planer, som han inte ämnade gå in på. Och när han julen därpå kom hem, tyckte han det var tråkigt, trots systrarna nu

lärt sig »ackompagnera», och reste snart åter till Upsala för att skynda på med sin examen.

Dessemellan fröjdade han friherrinnan Stefanie med högstämda eller glödande små skaldebitar, älskade på papperet och fick uti sina poetiska utgjutelser en allt fullare och mer anlitad afledare för sitt känslolif, under det han till sin fars förnöjelse blef allt nyktrare, hvad studier och affärer beträffade.

Mycket af detta hade han meddelat henne eller hade hon indirekt förstått under deras samtal, och han hade också bekänt, att för honom var det ingen så stor öfverraskning att träffa henne i Paris. Han hade nog gjort sig underrättad om hvar hon vistades, ehuru han ej väntat få se henne på den soirée, där de först möttes.

* * *

M. Thiél umgicks förtroligt med många framstående personer, särskildt inom den skandinaviska kolonien, och var god vän med von Höök. Detta gjorde att unge baron Randsay också blef hans gäst någon gång, och att Ella och han där sammanträffade.

Man var nu i början af mars. Det hade redan varit varmt några dagar och Parisvärlden hade kastat af vinterdräkten. Man bar små violbuketter på bröstet. Damer och herrar anlade de nya moderna. Solen sken hett vid middagstiden, parkerna började grönska, kastan-

jernas stora knoppar hade redan öppnat sig och vädret var förtjusande den lördag madame Thiél afhämtade Ella i pensionen och utverkade tillåtelse att få behålla henne kvar hos dem öfver söndagen.

Denna söndag voro några gäster dit inbjudna till en liten diner en famille — det var blott ett par skandinaviska damer samt bland herrarna furst Czartowill, von Höök, unge Randsay och ett par andra.

Efter middagen, då Ella gått in i ett litet sidorum, där hon för tillfället var ensam, trädde baron George beslutsamt dit in. M. Thiél satt och pratade med gamle fursten, von Höök sysselsatte damerna och var oemotståndlig. De hade blott ögon och öron för honom. Det visste han nog, salongernas favorit, antingen han med sin mjuka stämma ytligt berörde det kvinnliga känslområdet eller slog sig ned vid pianot och lät tonerna — den lilla enkla melodibit han för tillfället improviserade — tala för sig. Von Höök var människokännare. Han såg Randsay gå in efter »la petite suédoise». Han anade, att de borde få vara i fred, och han fördubblade sin älskvardhet.

Ella stod och såg ut. Hon hade öppnat fönstret och skådade långt ut öfver en del af den stora staden, uppåt Place de l'Etoile. Hon såg såsom tindrande rader alla de därifrån utgående gatorna, tänkte på Napoleons skaror, som tågat genom Triumfernas monument,

och på andra skaror, som tagit samma väg. Och så flyttade sig hennes blickar *uppåt*, där Karlavagnen tindrade emot henne, och en hemlandskänsla, tankar på fosterbygd och far och barndomshem rusade i ett nu in på henne.

Stjärnhimmelen har i främmande land, där allting i öfrigt är olikt fosterjorden, en universell och oemotståndlig makt att i tankarna flytta oss dit tillbaka. Stjärnbilderna, liksom gamla, kära taflor öfver vår säng, i vårt hvardagsrum, eller de granna »planscherne» i vår första »bilderbok», väcka alla dessa tidiga minnen, hvilka Chateaubriand låter *La cloche natale* kalla fram i själen. Stjärnornas värld ligger barndomsfantasiens så nära — världarna i rymden den utväxta anden så oändligt aflägsna! Men stjärnkartan är dock en välbekant, förtrolig bild, som i oförsvagadt, tindrande ljustryck hvälfver sig öfver vår vagga som öfver vår graf.

Ella hade sina blickar som sagdt fästa på stjärnorna — och tänkte hon på *den* världen, hvem kan svara för, huru många andra tankar också rymdes i hennes lilla ljuslockiga hufvud!

Hon märkte icke den inträdande.

Han ställde sig bakom henne och sade halfhögt:

— Kom och sätt er, fröken Ella, och hör mig ett par minuter! Jag har något att säga er.

Hon ryckte till och vände sig om.

— Borde vi ej gå in till de andra? sade hon brådskande. Man kanske undrar . . .

— Låt dem undra! Hvad jag vill säga är för mig viktigare än hvad de tänka. Sätt er ned, jag ber därom!

Och de följdes till den lilla soffan innerst i rummet, där de voro skyddade för allas blickar.

Konversationen där ute i salongen var liflig och högljudd. Deras halfhögt uttalade ord skulle ej höras af någon.

— Jag reser om några dagar till Italien, började han, och rösten var litet osäker. En af mina skotska släktingar har kommit hit till Paris och vi skola göra sällskap dit ned. Det var fars älsklingsplan att vi skulle resa tillsammans, och jag har i dag haft bref hemifrån, som påminner mig därom. Men jag kan icke resa härifrån utan att först ta med mig en försäkran, ett löfte . . .

— O, fortsätt ej!

— Jo nu, nu *måste* ni höra mig! Eller är jag ännu, tycker ni, densamme ovärdige, en vindflöjel, som pekar hit och dit? Nej, jag är det vid Gud icke längre! Jag har själf pröfvat mig, hemma först — ni minns Hélène Mörke, ni minns Mathilda Rhensköld. Jag försökte, men det var mig snart omöjligt att i er närhet bry mig om de andra. Och jag har nu pröfvat mig under dessa månader i Paris mer än ni kan tänka. Jag har frestat mig med allt skönt och retande världs-

staden har att bjuda, och dock . . . ni har vuxit fast i min själ och nu kommer jag till er bönfallande . . .

— O nej! fortsätt då icke . . .

— Bönfallande, att ni skall tro på min kärlek och skänka mig eder. O Ella, älskade Ella, lofva mig nu, i denna stund, att du en dag vill bli min hustru, min dyrkade, modiga, förståndiga, intagande lilla hustru?

Ella förblef orörlig, utan ett ord, utan att lyfta sina ögon upp till honom.

— Ella, älskar ni mig då icke? Är jag ingenting för er?

— O nej, nej, säg icke så mer, gör mig inga frågor! Hur skall jag då förmå bortvisa allt! Jag har redan förrådt mig, kanske låtit er förstå hvad som blifvit mig dyrbarare än mitt lif — men det vore för mycken lycka för mig, för mycket . . . Och er far! Har ni tänkt på, att han aldrig . . .? Nej, jag borde icke ha lyssnat, jag borde ha sprungit min väg, undvikit er, ej lämnat er tillfälle att fästa ert hjärta vid den anspråkslösa flickan, som skulle bli så ovälkommen, ville hon såsom dotter tränga in i er stolta familj. Nej, baron George, jag är också stolt — vi måste glömma hvarann, afstå ifrån hvarann.

— Aldrig! Det blefve min undergång. Gif mig löftet, och du skall en gång vinna deras hjärtan liksom mitt. Hvarom icke — ingen annan än du, Ella, skall

någonsin, hur de än må taga det, bli min hustru! — Hör nu min plan. När jag återkommer till Frankrike, eller om något år åtminstone, blir du min. Far måste lämna mig ett underhåll stort nog att vi kunna lefva här . . .

— O, allt det där är omöjligt, luftslott . . .

— Nej, hör mig blott! — eller också lämnar jag min plats vid legationen, bryter med alla nuvarande förhållanden, och vi bygga bo vid Lago Maggiore — i en liten villa, där vi kunna lefva enkelt och dock fråssa af vår sällhet och af naturens skönhet och rikedom. O då, Ella, blir jag kanske *helt poet*, och det blir för dig jag får sjunga evigt, evigt . . .

Ella hade lyssnat allt ifrigare och ifrigare till hans ord. Förskansningarna föllo, den ena efter den andra, blicken sökte hans, intet motstånd fanns kvar, hon förmodade ej draga handen ur hans bägge som omslöt den, tills hon slutligen ett ögonblick hvilade vid hans bröst och deras läppar möttes . . .

I dörröppningen stod i detsamma von Höök med ryggen vänd mot dem och högt talande liksom för att varsko.

Ella steg med glödande kinder upp, baron George mumlade något om nyheter från Sverige, och von Höök var genast inne i situationen.

Öfvergången från hvad som afhandlats i tête-à-tête nyss till det allmänna samtalsämnet gästerna emellan

blef omärklig, tack vare honom. Ella gaf honom också en tacksam blick, tyckte han sig märka.

Von Höök hade till specialitet att gynna små oskyldiga kurtiser — han var icke beredd på, att det var något annat mellan baron George och Ella Falk. Men på hemvägen upplyste honom baronen, att det ej varit lek, utan allvar, och att vid hans återkomst till Paris, skulle han presentera den lilla svenskan såsom sin fästmö.

— Tiens, tiens! svarade von Höök och såg betänksam ut, är det verkligen *allvar*? Då slutar *min* erfarenhet. Då har jag inga råd att ge.

— Hädanefter gäller det för mig att råda mig själf. Men allt detta så länge *oss emellan!*

* * *

Följande afton låg ett bref på Ellas bord.

Hon öppnade det med darrande hand och bäfvande hjärta och läste:

»Dyra, älskade Ella!

Jag förmår ej återse dig — ty det blefve mig nu dubbelt svårt att skiljas från dig. Då jag om några dagar reser, följer du mig så, som jag i går ett ögonblick ägde dig, sluten intill mitt hjärta.

Jag har skrivit hem och underrättat far och mor, att du lofvat tillhöra mig, och jag aldrig kommer att be någon annan än dig, Ella, att stödja, hjälpa och

älska mig, såsom endast du skall kunna det. Jag väntar blott svar hemifrån för att ordna allt, och när jag återkommer från Södern . . . O, din bild kommer att stå mellan mig och allt hvad jag där får upplefva! Det är bara jubel och harmoni inom mig! Jag befinner mig i ett sådant tillstånd, att min lycka icke har ord. Dikten lånar sin penna af fantasien — när verkligheten öfverträffar, är skönare än den, då tystnar till och med skalden.

Vänta min återkomst med öppna armar — jag trycker då inseglet på ditt finger.

Din George.»

Hur de därpå följande veckorna förgingo, kunde Ella aldrig minnas. De föreföllo henne blott såsom en lång, sväfvande vandring bland guldkantade, luftiga skyar, såsom dagar utan morgon eller afton. Solen stod oupphörligt i zenit — hon märkte ingenting annat än sin egen lyckas sol och väntade blott med öppna armar . . .

FEMTE
KAPITLET.

Fla vaknade ej upp ur sitt drömlif, kom ej åter till verkligheten, förrän då hon efter ungefär en månad fick ett bref från sin far. Och det var som hade hon ända till dess glömt alla hinder, alla farhågor, allt utom att han hade begärt hennes löfte och hon hade gifvit det. Hon lefde uti lyckan så full, så ren, så ljuf, så smärtfri som lifvet kanske ej skulle unnat henne den, hade hon ock nått den strand, där de båda, han och hon, sida vid sida fått spegla sig i Lago Maggiores bölja!

Då du hvilar i dens armar, som blifvit dig kärare än allt annat, smyger icke oron och smärteudden in äfven under de korta ögonblick, du dricker af kärlekens nektar? Lif är rörlighet, föränderlighet, det är aldrig stillastående, och kärleken, denna stora, mäktiga häfstång, som lyfter jorden på sin starka arm, är också lif, rörlighet och — föränderlighet. I hvarje förverkligad lycka ligger därför fruktan för det kommande, för rörligheten, föränderligheten. I lyckans *idé* blott ligger ett förblifvande, där vågar man hvila. Endast en icke *uppnådd* lycka rör sig i vår själ mot allt högre och högre rym-

der. Men kärleken, en gång fjättrad, har ej längre samma styrka som då han är inbillningens ljufvaste dröm, och kärlekslycka är det ömtåligaste af alla jordens blomster. Det hotas af tusen faror, giftfrön kretsas däromkring. Knappt någon lyckas bevara dess spröda blommor oskadda, lyckas akta dem för alla häftiga, kalla vindar. De äro fyrväplingens diamantblad, som kanske ingen upphämtar annat än från lifskällans botten.

Det är i tankens värld, som detta blomster skjuter upp och utvecklas till fullkomning. Låtom oss därför icke bedraga hvarandra med, att det som är själens heliga egendom kan eröfras af den sinnliga tillvaron! Ett ögonblick, några ögonblick kanske, men ej i längden.

Är det den lycka skalden *ägt*, han målar? Är det kärlekens *verklighet* de beskrifvit, hvilka gifvit oss dess skönaste bild? Nej, de ha gifvit oss sin inbillnings foster, de ha visat oss hvad människans tanke kan skapa, hvad hennes själ längtar att finna, men också hvad han aldrig *helt* finner, så länge han är bunden inom en värld, där allt förändras och förbrännes. *Förblir* väl för någon kärlekens verklighet detsamma som kärlekens dröm? Blott det oupphunna, den unga kärlek, som bröts i sin lefnads vår, skall fastän med smärtan vid handen bli en bild som skönt och fullt smyger sig, utan att förblekna, om ock tårdränkt, in i vår själ och aldrig lämnar hjärtat tomt!

En stund förblef Ella med brefvet ööppnadt i handen och erinrade sig först då, innan hon öppnade det, att det var längre än vanligt, sedan hon hört något från sin far, och att hon själf — var det möjligt? — ej skrivit på flera veckor! Men hur skulle hon kunnat skriva utan att förråda sitt hjärtas stora, dyrbara hemlighet? Och det ansåg hon sig ej ännu ha rättighet till. Hennes tankar hade dessutom alltid och beständigt gått söderut — i norr blåste kalla vindar. Dit hade hon ej vågat styra sin färd.

Men nu skulle hon dock se hvad fadern skref!

Inspektor Falk, eller »förvaltaren», som han af folket kallades, hade sedan några år innehaft plats såsom en sorts fogde öfver en del af baron Randsays vidsträckta gods. Han bodde ett par mil ifrån Ekeby fideikommiss vid en egendom, där sågverk, pappersbruk och andra anläggningar funnos. Falk var redan en äldre man, som intill den tid han fick denna plats varit sin egen. Han hade haft en liten egendom, som han skött såsom god jordbrukare, och var känd som en insiktsfull och ordentlig man. Men i följd af ingångna borgensförbindelser hade han, för att rädda en olycklig bror, sett sig nödsakad lämna gård och allt. Redan sedan flera år var han änkling, och som Ella, hans enda barn, var inackorderad hos en släkting för att få skolgång i staden och sedermera undervisning i musik, var inspektor Falk så godt som

ungkarl. Detta hade underlättat hans bemödande att få den plats han nu innehade, hvilken var tillräckligt aflönad både för hans egna behof och för att sätta honom i stånd att hjälpa sin lilla Ella fram i världen.

Nu skref han:

»Ella, mitt kära barn!

Jag har denna gång inga glada nyheter att berätta dig. Du måste tvärtom bereda dig att i detta bref emottaga en ledsam underrättelse. Hade det icke kostat på mig att meddela dig densamma, skulle jag icke dröjt så länge som nu skett att skrifva, ty jag är ganska orolig öfver din långa tystnad.

Ser du, Ella lilla, föräldrar dela så gärna glädjen med sina barn, men en far tycker det kostar på, att bedja dottern dela motgången med honom. Stoltheten reser sig upp däremot. Jag har därför hittills så mycket som möjligt sökt hålla dig utanför mina bekymmer. Men nu skall du få höra hur saken står.

Jag satt just och tänkte på dig, Ella, och undrade att du icke skrifvit på så länge, då — det är nu nära fjorton dagar sedan — baronen en eftermiddag kom hit öfver, bad att få se böckerna, ogillade allt hvad jag anordnat, alla arbeten jag ställt i gång, var hetsig och missbelåten samt slutade med att uppsäga mig till flyttning i höst eller så fort jag kunde få något annat.

Din gamle far stod som fallen från skyarna. Bök-

kerna voro i god ordning och jag ville begära skäl, men inför hans kalla högdragenhet stockade sig rösten i min strupe och jag sade honom, att jag skulle lämna min plats vid vårflyttningen. Han var sig så olik — baronen har hittills varit både vänlig och ibland till och med litet skämtsam. Men nu såg han upprörd och hotande ut.

Emellertid står jag utan plats. Baronen tillbjöd mig visserligen en liberal pekuniär ersättning, hvilken jag dock är för stolt att mottaga. Du förstår således, att om jag nu ingenting annat kan få, så blir det mig omöjligt att vidare i samma mån som hittills skicka dig penningar, och då måste du försaka din vistelse i den dyra staden och vända åter hem. — — — Här afbröts jag i förmiddags. Ett ridande bud från Ekeby kom hit med några order från baronen. Han och friherrinnan skola nämligen hufvudstupa bege sig ända ner till Sicilien, tror jag. Ett telegram lär ha kommit, att baron George där insjuknat häftigt uti tyfus. Det råder stor uppståndelse och oro på Ekeby, och friherrinnan vill ej afstå åt någon annan rättigheten att vårda hennes älsklingsbarn.

Skvallret vill veta, att baron George nyligen tagit ett steg, som fadern inte gillat — far och son lära ej alltid dragit jämt. Man har hört friherrinnan medla, men baronen har varit orubblig och blifvit uppbragt hvar gång unge barons bref kommit, berättas det.

Som jag sade dig, min Ella, det blef inga glada underrättelser i detta bref. Skrif nu genast och lugna mig med, att du icke tagit för hårdt den motgång, som för dig kan ligga uti att förr än du tänkte avsluta dina musikstudier och lämna Paris.

Gud skydde dig!

Din ömt tillgifne Far.»

— — — — —
— — — — —
Ella förblef sittande med det lilla papperet i sin hand — — — hvarje ord i brefvet framför henne brände sig fast i minnet. Hon satt orörlig framför det, tills ingen glimt mer af den himmel som strålat öfver henne var kvar, tills allt var mörkt, mörkt, mörkt och hennes armar slappt föllo ned åt sidan, dessa armar som icke längre skulle hållas i beredskap att famna — —

— — — — —
Ty *det* skulle aldrig ske. Hon hade en tid glömt, att *det icke borde ske*. Brefvet visade henne hela den skärande kontrasten mellan lifvet och drömmen. Det visade henne, att den kärlekssaga som hon och han drömt, som ett ögonblick i den första kyssen tagit verklighet, som hon i fantasien left uti under dessa veckor, att denna ljufva dröm *omsatt uti lifvet* redan skapat split och oro i hans familj samt bekymmer och grämelse i hennes. Hvilken förödmjukelse låg det icke för henne uti med-

vetandet att kärleken till henne skulle isolera den hon älskade, medföra strider och disharmoni! Nej, det var en olidlig tanke! — Hon samlade sin domnade kroppskraft, musklerna knöto sig, hennes bröst vidgades vid den djupa andhämtningen, och hennes vaknade själfkänsla, hennes stolthet ryckte tillbaka för denna tanke liksom sårad af ett brännande järn.

Hon skulle genast sätta sig ned och skrifva, hon visste ej hvarthän, men hon kunde bedja von Höök taga brefvet om hand och tillställa det baron George. Däri ville hon säga, att han aldrig mer skulle tänka på henne, att hon aldrig ville bli hans, att hon inte, ja lika godt hvad, att hon inte älskade honom, att hon var säker på det och hade helt andra planer för sin framtid

Men *nu* var han ju sjuk i främmande land, låg i feber, var kanske redan död!

Och Ella for upp. Hon tyckte ett ögonblick att hon borde rusa efter hatt och kappa, ila ned, häjda den första droska hon såg och ropa »Gare de Lyon! Kör!»

Eller hade hon icke, hon, hans korade brud, rättighet att skynda till hans sjukläger, smekande svalka hans brännheta tinningar, möta hans blick innan den slocknat, eller vara den första, som med honom gladdes åt återvändandet till lefnadsfröjd, till ungdom och lycka — —?

Nej! — där funnos andra före henne med större rät-

tighet än hon! Han, som skulle vindicerat hennes rätt, kunde det ej nu. Hade sjuklägret än varit redt i huset bredvid, så kände Ella, att *den* väg hade hon ej fått beträda, som skulle fört henne till honom . . . Och hon nedsjönk åter lik en stackars vingklippt fågel, som märker att han ingenstans kan komma. Tankarna jagade hvarandra, medan handlingskraften var förlamad. *Ett* visste hon dock — hon ville vara ensam med sin sorg.

Efter ett par timmar öppnade Ella sin skrifportfölj och satte sig att besvara faderns bref, besvara det så, att orden skulle lugna honom, lika väl som de dolde hennes egna hjärtetankar. Men hon gjorde det så kort som möjligt och lofvade att skriva åter, då hon rådgjort med sin lärare.

Så kom turen till det andra brefvet, och hon skref också det, skref det skyndsamt, såsom ena hälften af hennes själ dikterade det, medan den andra hälften kanske tvekade, om inte en annan lösning varit möjlig — —? Nej, hon kunde icke handla annorlunda! Hon hade blott den vägen att gå. Hällre *ett* stort sår än *hundra* nålstyng, hällre försaka allt än frukta att se honom, som skulle *strida* för sin brud, kanske en dag finna segern för dyrköpt. Af aktning för sig själf och för sin kärlek *måste* hon frivilligt träda tillbaka. En son, som vördat och älskat sitt hem, kan afskaka föräldramyndighetens alltför tryckande fjättrar, men han kan icke

slita bandet mellan sig och detta hem utan att själf lida däraf. En dunkel känsla af denna sanning hade hjälpt henne att utföra sitt beslut.

Men då hon bad bonnen gå med brefven, tvekade hon ännu och lämnade blott faderns — det andra stannade kvar i hennes hand. »Jag skickar det i morgon,» tänkte hon, »nu kan jag inte.» Och hon instack det åter i portföljen, gömde den osanning hon där tvungit sig att nedskrifva.

* * *

Sorgen dödar sällan. En tjuguarig, nyss sprittande af lifslust och välbefinnande, skall kunna se sina förhoppningar krossade, se våldens tungor förhärjande omhvärfva allt hvad för henne har värde, se jorden öppna sig för den hon älskar, förstå att allt är förbi, förbi, förbi, och dock stå kvar, ensam och oskadd kvar. Blodet cirkulerar, hjärtat slår, hon lefver, lefver som förr, lefver i hvarje atom af sin varelse, under det att hennes själ med allt större intensitet förstår, hvad detta allt dock för henne betyder.

Gräf grift åt din lycka, gräf! ropar lifvet skoningslöst, och ej ens en kvalfylld yrsel gör den det gäller ett ögonblick okänslig för det hårda arbetet. Det lämnar ej ro eller hvila.

Men människoanden är en kämpe danad för stora

strider. De små striderna blott såra, ärra och förslöa — då de *stora* segerrikt utkämpats, är adelsdiplomet vunnet.

När Ella dagen därpå visade sig i pensionen bland sina vänner, var tärningen kastad — *brefvet afsändt!*

Hon hade utfört sitt beslut, bringat sitt offer, gjort hvad hon borde. Men natten hade åldrat henne, ej med hvitt hår, knappt med blek kind, men med förlusten af hjärtats springfjäder, ungdomstilliten till lyckan, denna fjäder som brister, då man ser såsom en krossad illusion förverkligandet af livets fagraste dröm. Sin kärlek och sitt offer hade hon slutit inom dubbla lås — dit fick ingen i världen tränga in, och därför sökte hon ställa mod och fasthet på post därutanför.

En vecka förflöt. Ännu hade hon icke talat med någon om uppbrott eller förändrade planer. Hon hade feberaktigt kastat sig öfver musiken. Skalorna gled sin jämna väg upp och ned öfver klaviaturen likt stora vågor, som sköljde öfver hennes upprörda inre. Tonerna brusade under hennes fingrar, hon ville öfverrösta oron inom sig. Hon ville mätta sin varelse med toner, liksom musiken hädanefter skulle fylla hennes lif, skulle bli hennes stimulus, föra henne till framgång, oberoende och kanske rykte och triumfer. Först då skulle hon kunna riktigt glömma, kunna lugnt uthärda att veta, att en annan intagit den plats han ämnat *henne!*

Ty han skulle tillfriskna, skulle lefva, det trodde hon nu fullt och fast, och han skulle också — glömma. Hon blef vissare därom, ju svårare tanken på denna *andra* blef henne.

Ella hade beslutit att vid morgondagens lektion tala vid m. Thiél. Hon började känna det outhärdligt att hyckla sorglöshet inför sina vänner, då hjärtat var färdigt att brista. Och hon måste på ett eller annat sätt skaffa sig underrättelse om, att hennes bref blifvit afsändt, kommit fram, fyllt sin uppgift — — — — —

Då ankom äntligen ett bref till henne. Det var från legationen. Färgen vek från kinderna, när hon tog det i sin hand. Det inneslöt ett annat, hvars form Ella tyckte sig igenkänna, redan innan hon öppnat kuvertet. Då hon uppslet det, föll den biljett, hon anförtrott von Höök, därur. Legationssekreteraren meddelade i vördnadsfullt officiell ton, att vid hans återkomst till Paris aftonen förut, efter en längre frånvaro, det beklagligen var för sent att afsända densamma — baron George hade slutligen dukat under för den sjukdom, som hans unga lif kämpat mot under veckor — — — — —

Var det glädje, var det förtviflan, som vid denna underrättelse grep den unga kvinnan? Var det dessa båda, blandade med hvarandra och nu oupplösligen för-

enade i hennes hjärtedjup, hvilka kommo de länge tillbaka hållna tårarna att bryta ohäjdadt fram — —?

Hon kände sig ha återfått rättighet att gråta, att begråta. Ingen annan skulle stå hans hjärta närmare, det skulle aldrig bli *synd emot någon*, att hon ansåg sig såsom hans käraste, att hon sörjde honom såsom den hon gifvit sin tro till! Hon grät som ett barn, och tårarna voro såsom majrägn, milda och helande. Hon grät som en kvinna, och tårarna voro hjärtats trohet och sorg, som hon offrade den döde. Hon grät och grät alltjämt, tills smärta och jubel förenade sig i *en* tanke, en svag, mänsklig, egoistisk tanke, som hon inte vågade ge form — hon blygdes för den, men hon tänkte den ändå, hon snyftade ändå sitt *tack!* för det hon skonades från att förlora den lefvande, fick i minnet med sin kärlek stanna hos den döde! — — — —

Då Ella icke kunde dölja spåren efter sina tårar, meddelade hon pensionsföreståndarinnan redan samma dag, att hon fått ledsamma underrättelser från sin far, som önskade att hon skulle återvända hem så fort som möjligt. Det gjordes upp, att hon blott skulle stanna månaden ut. Vännerna i pensionen blefvo förvånade öfver, att hon så tvärt skulle lämna deras krets, och nyfiket samlades »backfisch»-släktet omkring henne och ville veta, hvarför hon så oväntadt skulle resa. Deras frågor voro dock lätta att parera eller besvara.

Hos m. Thiél var det däremot med våldsamt ansträngning hon lyckades bevara sitt lugn, då hon delgaf honom sitt beslut att afbryta den bana, han hade tänkt sig för henne. Hans plan hade varit, att hon skulle fortsätta ännu något år hos honom, hvarefter han förutsade henne en briljant framtid såsom betydande konsertpianist. Men Ella hade många gånger känt med sig själf, att när hon var modfälld kunde hon ej spela, ej uppträda. Hon visste att hennes lefnadsmod var i sjunkande och aldrig skulle bli hvad det varit. Därför flydde också *den* drömmen ifrån henne, hvilken för några månader sedan emellanåt så lifligt hägrat för henne — drömmen om artistens triumfer, om det spännande ögonblick, då man smyckad träder inför en publik, lyckas rycka med sig åhörarna och skiljes från dem under applåder! Allt det där var förbi. Det bjöd henne nu emot att blott tänka på denna äflan, denna farliga kapploppning efter erkännande och bifall, som det offentliga uppträdandet alltid medför. Däremot hoppades hon att, med den kompetens hon var i besittning af och de rekommendationer m. Thiél skulle ge henne, kunna förvärfva en god elevkrets, hvar hon komme att slå sig ned.

M. Thiél hade ett annat förslag. Han ville rekommendera henne till en ordinarie plats vid ett större musikinstitut i Köpenhamn, hvars dirigent var en ansedd pianist och kompositör. »Kan ni besluta er för detta,

fröken, så är jag säker om, att ni i min vän N. skall få en ypperlig gynnare och kunna förvärfva er en god ställning.»

I förbigående talades om det sorgliga dödsfallet som inträffat, om von Hööks vän, den genialiske, unge svenske baronen. Ella bestod profvet. Till och med den korta notis, som Le Figaro i sina spalter meddelat därom, räcktes henne.

Hon åkte hem ifrån lektionen för att det skulle gå fort. Hon hade ingenting att gå och drömma om nu längre, ingenting att vänta! Hon behöfde sysselsättning, ständigt sysselsättning och måste bort ifrån allt som påminde henne om lustvandringen under vårliga dagar, om den afbrutna sagan

I feberaktig brådska skref hon genast och omtalade för sin far m. Thiéls förslag och bad honom att, ifall hon verkligen finge platsen, besluta sig för att med henne bilda ett litet hem i denna stad, där de då kunde få vara tillsammans och hennes inkomster utan tvifvel skulle bli tillräckliga för dem bägge, i händelse han ej skulle finna någon lämplig liten syssla därjämte. »Låt mig få den glädjen att hädanefter återgälda dig något, älskade fader, af hvad du gjort för mig», skref hon, »och låt oss afgöra allt detta så fort som möjligt.»

Inom ännu en månad hade inspektör Falk lämnat baron Randsay och med sin dotter bosatt sig på andra

sidan Sundet. Hvarken hans eller Ellas namn blef någonsin vidare nämndt inom Ekeby murar. Unge baronen hvilade i den stora familjegravven. I blommor hade far och mor och anhöriga bäddat hans stoft, med tårar hade de ledsagat honom dit; men blott hans trolofvade brud hade *ensam* fått bära sin smärta — hon som stått hans hjärta närmast grät *ensam*, gömde *tyst* sorgen inom sitt unga bröst. »Ingen annan än du, Ella,» hade han sagt och »ingen annan än du, min älskade» svarade det inom henne, och kindernas rosor och ungdomskraft och ungdomsmod, allt lade hon, trogen sin kärlek, ned för hans minne.

Lifvet var för Ella dock icke beröfvadt *alla* glädjeämnen. Detta lif är för rikt att icke på nya vägar ge någon ersättning för hvad det inom andra områden tagit ifrån oss. Hon hade sin far och sina dotterliga plikter, hon hade sitt arbete att lefva för, och så småningom, då hon hunnit återvinna jämvikt och själslugn, syntes dessa uppgifter henne hvarken ringa eller otillfredsställande. Lifvets allvarliga kraf äro vänner under förklädnad. Då hjärtat lefver sitt vårlif, tror sig åtminstone ofta kvinnan icke behöfva dem; men dock visar det sig, att de mindre lätt kunna undvaras än själfva lyckan. Intet är så tomt som att lefva utan att *behöfva vara till*, hvarken för sig själf eller andra.

Ella blef snart en ansedd pianolärare och värderad

»musikalskarinna», som i trängre kretsar någon gång lät höra sig. Den allvarliga, breda tonen i hennes föredrag, det till hjärtat gående smältande vemod, som då klingade genom den komposition hon valt, nästan lockade tårar i åhörarnas ögon. Hennes pianospel, för hvarje år mera fulländadt och tilltalande, var ock det, som mer än något annat förrådde »romanen» i hennes lif. Eljes visade sig fröken Falk i sitt nya hemland, där hon förvärfvade många vänner, alltid lugn och glad, med tanken riktad på *andras* lycka.

Man fann det blott anmärkningsvärdt, att en ung kvinna, som *kunnat* vara »förtjusande», ej *brydde sig om* att vara annat än »god».

**SJETTE
KAPITLET.**

Sära tvänne årtionden ha förgått.
Hvar skola vi nu söka Ella
Falk?

Låtom oss följas åt till det stora Sjukhemmet i den stad, där vi sist lämnade henne.

En frisk person gripes alltid af en viss beklämning vid inträdet i hemvisten för lidande och sjukdom, där han ej vågar gå eller tala annat än dämpadt af fruktan att kanske störa en lätt slummer eller dödens ro.

Men man vänjer sig vid allt, och hos personalen är det icke ovanligt att höra glada ord och se friska leenden.

Nu råder här dock en alldeles särskild förstämning.

I dag såsom alltid fylla nya patienter de bortgångnas plats. *Alla* komma dit med förhoppningar, *få* taga dem med sig därifrån. Öfverläkaren har vid rondan konstaterat några förbättringar, många försämringar och dödsorsaken hos ännu andra. Vaktkarlarna bära taktfast och tyst ner genom andra våningens korridorer bårar öfvertäckta med hvitt linne, i operationssalen har nyss slutats en allvarsam operation. Utanför salen smyga sig just nu tysta och ängsligt lyssnande en äldre dam och en ung flicka. De våga ej med annat än sina blickar fråga läkaren hur det gått; men när det bleka offret för sjuk-

dom och plågor i sin säng åter inbäres i sitt rum, följa de båda såsom mörka dallrande skuggor efter.

Allt sådant hör till ordningen för dagen i ett sjukhem. Såväl läkare som sköterskor måste, då de fyllt sin skyldighet mot de sjuka, skaka af intrycken af det mänskliga eländet ungefär såsom de knäppa operationsrocken af och byta klädnad. De skulle eljes icke hämta nödig kraft till nästa gång deras tjänst behöfves.

Hvarför återtar då icke allt sitt hvardagsutseende? Hvarför slå icke de unga sköterskorna armarna om hvarandras lif och säga några glada ord, då de mötas i de breda korridorerna och ha samma väg framåt? Hvarför stanna de blott och hviska knappt hörbart: »lefver hon än?»

Det stora afgörandet gäller i dag en af deras egna. Öfversköterskan, professors bästa och säkraste hjälp, har redan ett par veckor saknats vid hans sida under operationerna, där hon var så godt som oersättlig. Den nästan späda varelsen hade nerver starkare än någon annan och en säker hand.

De sjuka ha förgäfves lyssnat efter den melodiska rösten, som smög sig in till deras hjärtan, tröstande och uppmuntrande, och i den komfortabla samlingsalen, där konvalescenterna skola hämta rekreation, innan deras krafter tillåta dem att återvända till egna hem, eller där sjuklingarna en stund skola söka glömma lidandet, som

raskt fräter på lifstråden — där är också hennes plats tom. Det stora präktiga pianot står stängdt, och ingen har haft mod att öppna det under den tid hon, den medelpunkt till hvilken alla i det stora hemmet blickat, tyckts ämna höja vingarna till flykt. Hon hade såsom vanligt spelat för dem sista aftonen hon var frisk. Intet auditorium älskade hon såsom sina sjuka vänner, och det blef henne för hvarje år allt kärare att få glädja dem och lefva för dem.

De sutto nu alla tysta i det inbjudande rummet, där präktiga bladväxter fyllde hörn och fönster. Några försökte läsa, men boken eller tidningen tycktes ej fångslas deras uppmärksamhet. Efter en stund vände sig en äldre herre till sin granne och frågade: »Är det verkligen intet hopp?»

»Nej, så sade professorn redan i middags. Nu väntar man med hvarje ögonblick slutet,» fick han till svar, och hon, som halfhögt framsagt det, en medelålders gift dam med tärdt utseende, brast därvid i gråt. »Ni vet ej hvad hon varit för mig,» tillade hon liksom för att ursäkta sin häftiga rörelse.

»Jag vet hvad hon varit för oss alla, hur förträfflig, god och outtröttlig, och det märks på stämningen, att hela sjukhemmet i henne sett sin goda genius.»

»Nu är det slut,» meddelade i detsamma en inträdande »syster», och blott väggurets ticktack fortsatte vid dessa

ord ostördt sin visa. Dödens allvar lade sig tungt kring de lefvandes sekundmätare och störde dess jämna knäppande — för dödens gripande språk blir intet mänskligt okänsligt.

Det var öfver Ella Falk dessa ord uttalats. Hon var ej mer.

Efter faderns död hade hon känt sig ensam och hemmet öde samt dragits till en annan verksamhet. Hon hade utbildat sig i sjukvård och de sista åren af sin lefnad haft sitt hem hos de lidande, där hon, såsom vi sett, utgjort deras glädje och tröst samt värdigt fyllt en plats.

På hennes blomsterhöljda kista lades en gärd dyrbarare än alla andra. Det var en praktfull lyra omslingrad af unga rosor, »en gärd af vördnad och beundran,» och på det vidfästa kortet stod:

KURT VON HÖÖK

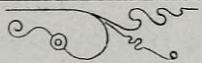
Svensk-Norsk minister

Det dallrade ett minne genom denna symbol af *honom* och *henne*, från dessa rosor doftade hennes ungdoms kärlekssaga.

Det förtroende, som den gamle diplomaten osvikligt bevarat, nedlade han på hennes stoft, liksom skölden krossas på den siste ättlingens graf. Han anade att det var den korta ljufva kärlekslyckan, hon ägt oförbleknad, oskadd kvar inom sitt bröst, hvilken hela lifvet värmt henne och följt henne till gränsen — eller längre?

PÅ EXKURSION.

På exkursion.

Sommaren stod i sin fulla prakt. Solen glödde från en molnfri himmel, och den bördiga trakten visade öfverallt ett yppigt växtlif. Uppe i skogsbackarna och rundt omkring på ängarna framlockade en kalkrik jordmån hela skaror af små blommor, som trängdes med hvarandra och täflade i skönhet, växlande former och färgbrytningar. Hela marken liknade ett brokigt emaljarbete.

I skuggrika lundar gungade de fina gräsen sina skira vippor och böjde sina ensamma småax öfver pyroler och stjärnblommor. Orkidéerna på sina stänglar höjde sig öfver sina systrar. De erbjödo sina underligt formade blommor till hviloplats åt insekter och fjärilar vid deras surrande, fladdrande färd från blomkalk till blomkalk.

Här hade förr en älf gått fram. I mjuka vindingar slingrade sig den grönskande flodbädden beväxt med det finaste gräs, och ofvan den soliga dalsänknin-gen stod åsen klädd med löfskog. Buskar klängde sig fast på skiffrens utsprång, rönnen sköt ut mellan springorna, i bergskrefvorna försvunno alla ojämnheter under vegetationens rikedom. Öfver geraniernas bladmassor reste sig kungsljusets ståtliga spiror, liksom vakter ställda på post i Floras republik.

I denna natursköna trakt, omramad af lundar och blomsterängar, låg en lugn liten småstad, prydlig och fin. Det lilla samhällets 'upper classes' utgjordes såsom vanligt af 'borgmästare och råd', ett par läkare, dito lärare vid skolan samt några äldre familjer, militärenkor och ogifta fruntimmer, som uppsökt den vackra belägenheten för att njuta sitt otium cum dignitate. Det var en riktigt treflig liten småstad, där människorna intresserade sig för hvarandra och alla kände hvarandra, där det var blommor i alla fönster och ofta bakom alla rutor blickar, som ville följa med hvad som tilldrog sig i staden. Och däri låg ju intet ondt.

Ty hur vackert det är därute i skog och lund, hur härligt syrener och konvaljer dofta, behöfva de flesta också litet annan förströelse, än den naturen bjuder. Och därför var det helt naturligt att till exempel de goda fröknarna Stålkrans, antika och ståtliga majorsdöttrar,

denna junidag lifligt samtalade ej om sommar och blommor utan om en resande, som skulle komma med middagståget. De brukade i vackert väder vanligen göra sin promenad till stationen och se, hvem det frustande tåget i förbifarten förde till deras område. Och i dag ville de då inte försumma att genast ta i betraktande den unga flicka, för hvilken 'doktor'n' hört efter bostad hos dem. De kunde icke afstå något rum åt henne, efter kusin Carolina väntades, och därför skulle hon nu bo hos doktorns själfva, hade de hört. Men fröknarna styrde i alla fall sina steg till stationen för att se doktor Wolter ta emot sin gäst.

Fröken Emelie Dellwik var dotter till en af doktorns ungdomsvänner. Det var på grund häraf, hon skriftligen vändt sig till honom för att få de upplysningar hon behöfde, och nu såg honom vara sig vänligt till mötes och erbjuda henne sitt hem.

— Nog går det besynnerligt till nu för tiden, anmärkte litet senare på dagen fröken Augusta Stålkran till sin syster, då det kan anses passande, att en ung flicka sådär alldeles främmande i orten — för doktorns kände henne inte heller förut — kommer hit ensam och slår sig ned för att studera botanik likt skolpojkar och studenter! Och så skall hon naturligtvis ta lektioner för magistern (den titeln brukades där fortfarande af de äldre) efter han är botanist, *fin* botanist, som borgmästaren brukar säga.

Hon stod kvar framför fönsterbordet med de tillbakaböjda fingerspetsarna stödda mot bordkanten.

— Nej kom, Antoinette, kom hit och se! Här kommer hon minsann nu igen! Hon ser verkligen inte illa ut. Riktigt ung också. Skynda dig, Antoinette!

— Fasligt modärnt klädd, och kokett, tyckte jag genast, sa' Antoinette, som nu tagit plats vid andra fönstret.

— Må vara, kära du, men det förlikar jag mig ändå bättre med, än om hon hade kortklippt hår och klädde sig till hälften som en karl, som fruntimmer väl komma att göra, när de nu bli så lärda. Ser du, hon är af god familj, sa' ju doktorn, men fadern lämnade ingenting efter sig och flickan skall nu 'bli' någonting. Hon ämnar väl ta någon sorts examen, som det nu brukas.

— Ja ja, ja ja, kan väl så vara. Jag tycker ändå flickorna äro bra ogenerade nu för tiden. Tänk om vi skulle rest på det där sättet i vår ungdom! Inte skulle sådant dugt för en fin flicka åtminstone!

Fröknarna Stålkran's måste gå ett halft sekel tillbaka för jämförelse med förhållandena vid den tiden!

— Det skulle i alla fall inte varit dumt, menade Augusta, i det hon med ögonen följde den nya uppembarelsen på deras Storgata, om hon kunde bott här. Det är alltid roligt att lära känna litet nytt folk. — Ja, ser

du, nu går hon verkligen upp till magister Ström och söker honom!

Under den tid Emelie Dellwik sålunda varit föremål för de gamla fröknarnas iakttagelser, hade hon tillryggalagt den korta vägen mellan doktor Wolters bostad vid Stora torget och det lilla huset snedt emot fröknarna Stålkrans, där 'magistern'-botanisten bodde. Hennes första omsorg, sedan hon installerat sig hos doktors, hade nämligen varit att förvissa sig om de lektioner, för hvilka hon nu en tid skulle vistas i den lilla staden.

Efter detta besök sågs kollegan doktor Ström hvarje dag vid tiotiden med ett par böcker under armen och en knippa växter i handen vandra upp öfver torget till doktor Wolters. Lektionerna utsträcktes småningom till två à tre timmar af förmiddagen. 'Magistern' märkte aldrig hur tiden gick, när han lefde i sin botanik, fick tala om blommor och gräs och därtill nu hade någon, som uppmärksamt åhörde honom.

Eftermiddagarna bestämdes till studiet i naturen, och vid den tid, då eftermiddagskaffet druckits hos doktors, följdes lärare och lärjunge åt ut i blomstervärlden, öfver ängar och höjder, genom dalar och snår. Fröken Dellwik nedlade för öfrigt mycket allvar i sitt studium. Hon läste och repeterade från arla morgon systematik, naturliga familjer, biologi, såg om växterna mellan gråpapperet, lefde bland gräs och blommor hela dagen. När solen

syntes i väster förflyttade hon sig såsom omväxling blott med *hela* sin varelse ut i naturen.

Doktor Ström — den tyste, blyge, slutne skolläraren, hvars lif redan ett tiotal år så enformigt förflutit mellan den i längden tröttande och själsdödande skolundervisningen å ena sidan och ett exklusivt fördjupande i hans eget älsklingsstudium å andra sidan — tyckte sig ha börjat en ny termin, en termin af annat slag än de många han redan räknat. Det var ej nog med att hans kära vetenskap fått liksom ännu ett nytt behag — hela omgifningen hade blifvit ny och lefvande. Ej blott blomstren omkring honom hade lif, allting lefde. Människorna voro mera glada och vänliga än förr, den lilla staden såg lifligare och mer leende ut — man kunde sannernigen ej önska en bättre sommarvistelse! Och han fann det för hvar dag mer intressant att för sin ifrigt lyssnande lärjunge påvisa växtens skönhet och planmässiga daning ända in i det minsta, att uppställa och besvara dessa 'hvarför', till hvilka nästan hvarje planta ger forskaren anledning, att under deras exkursioner uppsöka alla rariteter och slutligen att iakttaga, hur för hvarje vecka hans elev fick blicken mera skärpt och hur hon i sitt minne kvarhöll hvarje liten observation, som han i förbigående låtit undfalla sig.

Han hade aldrig 'talat botanik' med någon kvinna förr, aldrig tänkt sig en sådan möjlighet, och förvånades

nu öfver sina erfarenheter. Är det då för henne en sådan småsak att lära? Eller kunde hon största delen förut? Och så väl det passar en ung dam att studera blommorna! Så märkvärdigt lätt det därigenom blir att umgås med henne!

Doktor Ström upptogs af dessa funderingar. Han kunde nästan ingenting annat tänka på, då han gick ned i sin lilla privata trädgård, innan han begaf sig till förmiddagslektionen. Hans trädgård var visserligen blott en smal jordremsa utan andra träd än de högstammiga rosenträden — men det var ett litet område med de utsöktaste växter, de ömtåligaste och raraste vår svenska jord förmår bära. De sköttes uteslutande af honom själf, de skyddades och vattnades af honom, han hade föräldraomsorg om dem och älskarens hängifvenhet för dem. Under ferierna hade deras vård upptagit större delen af hans tid och intresse. Men nu hände, att han ibland blott skyndade dem förbi eller att de dyrbaraste brötos, några de friskaste vid hans morgonhälsning hämtades och medtogos för att examineras under lektionerna. Han hade ju åtagit sig den unga frökens undervisning! Han ansåg dem såsom nödvändigt material vid densamma.

'Magistern' bestod sig en dubbel lyx, blomstergården och en vacker och dyrbar boksamling. Till något annat än det nödtorftiga *utom detta* hade aldrig hans önskningar sträckt sig. Han hade icke heller haft be-

hof af något annat, eller känt sitt lilla hem i saknad af något. Hans hjärtas känslor hade mynnat ut i kärlek till naturen och blomstren. Hvad borde väl också i längden bättre kunna tillfredsställa en älskare? Dör hans ögons fröjd hvarje höst, så vet han att den blomstrar på nytt hvarje vår. Den skära färgen på kärestans kind återställes, alla skrynklor utplånas, hon bjuder på ständigt återkommande friskhet!

Doktor Ström hade aldrig kommit inom trollcirkeln af någon *annan* vår, som med sina vindar brusat öfver hans hjärtas strängar. I kvinnan hade han sett än unga flickor, till hvilka han knappt fann ett ord att säga, än arroganta unga damer, hvilka i sin öfverlägsenhet ej gäfvö ett ögonblick akt på honom. Han hade lärt känna gifta kvinnor, som sågo lifvet tarfligt nog midt uti det förfinade yttre, de lefde i, eller ännu andra, som tyngda af lifvets dagliga omsorger ej hade tid och till sist ej heller lust för något annat än hvardagstankar och hvardagsbestyr. Af en enda kvinna hade han känt sig högre stämd än till och med af sin vetenskap — det var hans mor! Men henne, den kära, den vördade, den insiktsfulla, henne, pelaren i det gamla hemmet, hade han alltid ansett för ett undantag, och en *sådan* kvinna skulle i alla händelser aldrig vara för honom. Hon vore för god, tusen gånger för god!

Den anspråkslöse 'magistern'!

En skollärare i en småstad, med lefnadsvillkor knappt stora nog att föda en sparv utom honom själf! Ingen utsikt till befordran — eller rättare, tillfället försummadt att planera för befordran, därför att han ingen åtrå haft att i denna mening komma fram, därför att detta ingen roll spelat för honom. Det var blott en annans framgång han med ifver och intresse följt: det var broderns — sin egen hade han glömt att tänka på!

Allt detta kom nu för honom, han visste icke hvarför, och han kvarhöll tankarna en stund liksom för *bättre minnes skull*, medan han satte halsduken tillräta och gjorde sig i ordning att gå till lektionen.

* * *

Emelie Dellwik hade begagnat tiden väl under de tvänne månader, som uteslutande voro anslagna till hennes sommarstudium. Allt vetande hade för henne intresse, men detta ämne, så som hon nu fick inhämta det, höra det behandlas i stort eller blicka in i dess minsta detalj, var någonting underligt fångslande. Hennes receptivitet var visserligen stor, men alltsammans föreföll henne endast som en lättläst bok med lefvande bilder. Hans ord och förklaringar voro texten, den hänförande naturen bjöd illustrationerna. Sitt pensum kunde hon och mycket därutöver.

'Magistern' och Emelie hade blifvit som ett par goda vänner. Han talade och hon lyssnade, men någon gång talade också hon, och han lyssnade — det var under deras långa promenader, då för en stund samtalet gick något litet på sidan om botaniken. Emelie var redan berest, hade som helt ung med sin far fått besöka främmande länder, och han tyckte om att höra henne berätta hvad hon där sett.

Det ligger icke ringa tjuskraft i en sympatisk stämma, och när doktor Ström talade föreföll hans låga röst med dess klockrena klang såsom musik. Och en annan sak, som Emelie icke kunde undgå att lägga märke till och beundra — hans sätt att handtera växterna var så egendomligt, att hon nästan häjdade sina steg för att med blicken bättre följa hans rörelser. Han smekte blomman, det låg kärlek i hans varsamma grepp af den obetydligaste planta. Till och med tisteln, som kanske sårade hans hand, såg han vänligt på, liksom ville han ej undandraga honom heller sin ömhet.

En gång hade doktor Wolter anmodat Emelies lärare att tillbringa aftonen hos dem i familjen — det var en rägnig dag, då ingen promenad kunde företagas. Doktorinnan visste att doktor Ström sjöng, fast han sällan ville låta höra sig. Den kvällen var han dock ej svår att öfvertala. Han satte sig ned vid pianot och sjöng med stigande värme och innerlighet den ena sången efter

den andra. Så hade de aldrig hört 'magistern' sjunga förut! Och hur glad och meddelsam hade han icke blivit! Doktorinnan kunde icke dölja sin förvåning, och hennes man lät under skämt undfalla sig något litet pikant yttrande — alltnog, doktor Ström blef hastigt allvarsam, blef åter den blyge, tillbakadragne skolläraren, som man var van att se. Det föreföll, som hade han själf öfverraskat sig i en obevakad, farlig stämning.

Följande dag kom han som vanligt till lektionen. Hans blida väsen utstrålade älskvärdhet, men ej ett ord talades utöfver botaniken.

Så fortgingo de tvänne sista veckorna.

Doktor Ström förklarade slutligen en dag efter ett genomgående förhör, att fröken Emelie var mogen för den examen, hon ämnade aflägga.

— Och med den förklaringen är också mitt uppdrag såsom lärare slut, tillade han.

— Men ingenting hindrar oss att göra ännu en exkursion, doktor, eller hur? föll det Emelie in att föreslå. Det finns kanske ännu någon liten raritet att uppsöka?

— Vi ha redan tagit alla både stora och små. Den lilla Hydrocotyle till och med påträffade ni ju själf redan för länge se'n. Jag minns hur glad det fyndet gjorde er!

— Just där den växte var det gudomligt vackert. Låt oss gå dit i morgon eller åt något annat håll —

jag reser ju inte förrän på aftonen! Ja . . . det vill säga om doktorn har tid och inte har tröttnat på lektionerna? Ni har haft så mycket, mycket besvär för mig dessa månader, att ni har rätt att vägra.

— Fröken Emelie, ni skulle inte ha föreslagit detta och inte ha vädjat till mig med dessa ord. Det var oförståndigt. Nu måste jag naturligtvis visa er, att jag ej 'tröttnat'. Jag kommer alltså i morgon — efter ni önskar det.

Emelie kände sig så genomlycklig och glad hela denna dag. Hon var så innerligt nöjd och litet stolt också, att hon redt sig så bra vid förhöret på förmiddagen. Visst tyckte hon ibland, att det blefve rätt underligt att bryta upp och börja något helt annat; men hon hade ju i den närmaste framtiden ett mål för sig, som höll henne i en viss spänning och sköt i bakgrunden allt annat. Dessutom återstod henne ännu morgondagen att återse den hänförande trakten, som hon fattat riktig kärlek till, återse den i eftersommarens brokiga prakt, återfinna alla platser, som hon nu så väl kände och många gånger genomvandrat vid sin lärde, blyge, älskvärde och underlige lärares sida!

Böckerna voro igenslagna, växtbundtarna hoplagda, alla hennes saker inpackade, och eftermiddagen och aftonen tillbragte hon i den familj, där hon haft ett så vänligt och godt hem under den gångna tiden.

* * *

Klockan tio, såsom öfverenskommet, hade han afhämtat henne.

Som de hade dagen på sig, föreslog 'magistern' att de skulle gå fram till den plats, där det, såsom man påstod, ännu fanns lämningar af murarna till en gammal kungsgård. Stället kallades i orten 'ruinen', ehuru af densamma just ingenting var synligt. Allting doldes under den förvildade växtrikedom, som där fått utveckla sig. Blott en gång hade de varit åt detta håll.

Men det gick icke ledigt att tala om blommorna i dag. Läraren kände att hans värf var slutadt, och Emele började också förnimma en viss tvekan, då hon tänkte säga något. Hon ångrade nästan, att hon yrkat på denna utflykt och började få klart för sig, att hon borde låtit *i går* vara sista gången.

De vandrade större delen af vägen tysta. På sina frågor fick hon svar, men af svaren märkte hon, att doktorn var tankspridd. Hon kände som hade hon hälst velat vända om hem — men så tyckte hon, att det skulle varit löjligt föreslå honom vända, då det var hon som önskat utfärden. Nej, det gick inte an!

Hon sökte vara obesvärad, nöp en den obetydligaste bit af ett örtblad på marken och vände sig till sin lärare med ett skämtsamt:

— Säg mig, doktor, ni, som känner igen hvarje kvadratmillimeter af en växt, hvart hör detta lilla stycke?

De hade nu hunnit fram till 'ruinen'.

Hon väntade inte på svaret, utan gick några steg före och satte sig ned på den grönskande muren. Det var en verklig urskog just här, så frodiga och förväxta voro buskar och örter, så 'bortglömdt' allt. Detta tysta, orörda, vilda nästan skrämde henne, kom henne att tänka på den sofvande skogen, prinsessan Törnrosa, sagor och förtrollningar.

Hennes följeslagare, som en stund blifvit stående liksom försjunken i tankar, kom nu fram och besvarade hennes fråga samt satte sig därvid ned bredvid henne.

Emelie greps af en viss oro och ville resa sig.

— Fröken Emelie, gå icke! häjdade han henne plötsligt efter de få ögonblickens plågsamma tystnad. Jag sade er i går, att det var oförståndigt att i dag bege er ut; nu får ni själf döma. Jag fruktade nämligen att ett ögonblick skulle komma, då jag ej förmådde sluta inom mig det ni kanske aldrig borde få höra. Detta ögonblick är kommet.

Han fortfor lugnare, nästan högtidligt:

— Ni vet hvad som varit min värld, ni vet att jag så att säga lefvat med mina växter, mina blommor, hvarje minsta planta. Ni sade nyss att jag känner dem alla. En, den skönaste jorden bär, har jag dock lärt känna helt nyligen. Ej tvänne månader har hon behöft att ifrån sin första brodd utveckla sig till den härligaste,

ljufvaste, fullkomligaste i min samling. Gissar ni, hvilken hon är? att det är kärlekens glödande ros?

Han väntade icke något svar, utan fortsatte med mera innerlighet i tonfallet, i det han fattade hennes hand:

— Nåväl, Emelie — låt mig kalla dig vid namn, drag ej bort din hand, hör mig lugnt! — denna blomma bryter jag för dig, det är den största och enda dyrbarhet jag äger — den offrar jag för din lycka! Jag har ej räknat på någon genkärlek, har ej *vågat*, har ej *velat* räkna på den. Men *kunde* jag än vinna den, genom styrkan af min egen känsla kalla din till lif, så skulle jag visa från mig denna möjlighet. Det är därför jag kan säga, att jag bryter blomman för din lycka Jag önskar intet annat än att såsom nu få en enda gång yppa denna kärlek, andas ut mitt hjärtas fullhet och veta, att du under några korta minuter lyssnat till mig Sedan vill jag för alltid sluta detta minne och denna lycksalighet inom mig själf, i själens innersta helgedom.

Emelie drog ej undan sin hand. Hon förstod att hon aldrig skulle få ett bättre handtag. Hon tyckte sig ej ha rättighet afbryta hans tal. Hon vände sig ej bort från hans blick. Det låg blott värme och godhet i den — och kärlek — låt vara — men en kärlek, för hvilken hon ej behöfde slå ned sitt öga, en kärlek, hvaruti låg något af dagens ljus och solens värme, men ej af eldens förhärjande låga.

— Skänk mig — blif ej rädd! — skänk mig nu, om du förmår det, skänk mig — en kyss, en enda! Den skall bli beviset på, att du förlåter min djärfhet och ej föraktar min svaghet att icke ha uppryckt den unga brodden — jag *har* dock försökt det — och att du tror mig, Emelie, då jag ännu en gång upprepar, att jag blott älskar, men ej söker bli älskad, ej hoppas att framdeles bli det, ej ens skulle vilja bli det — — — — —
— — Gif mig nu, om du kan, denna enda kyss!

Utan tvekan, utan blyghet hvilade hon ett ögonblick i hans öppna famn och hans läppar vidrörde lätt hennes. Hon skulle misstrott sin egen renhet, om hon sett något orätt i denna handling, om hon vägrat honom denna gåfva. Han var i denna stund någonting mer än mänskligt, han stod nästan som en ängel för henne.

— Tack, ett lifslångt tack för detta minne, sade han allvarligt men ömt, och rösten darrade af rörelse.

Efter en stund, då han blifvit lugnare, återtog han:

— Emelie — titeln ger jag ej igen, förrän vi återvändt till staden — Emelie, nu skall jag förklara mina kanske dunkla ord. — Ni är det bästa, det fullkomligaste jag lärt känna. Jag tror *ingen er värdig*, men jag hoppas dock ni skall finna någon, som kan göra er *lycklig*, lycklig i alla afseenden, i inre och yttre, och gifva er den plats, ni bör intaga i världen. — Att älska och icke vilja äga, det kan ju klinga underligt! Men detta kraf

har jag ställt på mig själf. Hvad hade *jag* att bjuda! Intet annat än den enklaste lott! Och ni är ej danad för en sådan lott. Jag ryser då jag tänker mig er i umbärande och hvardagssläp. Grobladet trifs utmed jorden, på den tilltrampade hårda vägen, rosen måste ömt skyddas och kan lätt skadas Nej, älskade väsen, jag vill ej äga dig annat än så, att jag bär din bild i mitt hjärta, dyrkar dig i min själ — jag älskade ej så högt som jag gör, om en krass egoistisk afsikt skulle blandat sig i mina ogrumlade känslor.

De hade båda rest sig och vände långsamt tillbaka, sida vid sida. Efter en stund började han åter:

— Men det är ljuft, utsägligt ljuft att med er få dväljas här ute i naturen ännu ett par timmar bland mina blomster få gå här vid er sida få drömma denna nya sköna dröm ännu några korta stunder — när vi åter äro där inne, då är 'magisterns' förlofningstid till ända! Hvad ni är god, Emelie, som ej vredgas på mig, som ej flyr mig, som visar er fördragsam — — efter allt hvad jag nu sagt — —

Ännu hade intet ord gått öfver Emelies läppar. Hon vågade ej tala, hon visste ej hvad hon skulle säga.

De gingo framåt. Hon följde tätt vid hans sida. Det föreföll henne, som stode hon under inflytande af en hypnotisk kraft, som skulle hon icke vara i stånd att handla i strid mot hvad hennes ledsagare nu ville.

— Säg mig nu, ångrar ni icke vår exkursion i dag? *Om* de kunde utstrykas, dessa sista timmar, ur verkligheten — skulle ni göra det, Emelie? sade han sakta, liksom fruktande för svaret.

— Nej, — utbrast hon nu ändtligen varmt och hän- gifvet — nej, nej, ej en minut af dem ville jag förlora! Jag förstår att hvad ni sagt mig är någonting så ovanligt, så upphöjdt, så oskattbart, att jag säkert *aldrig* får något att vara så stolt öfver, så ödmjukt tacksam för som edra känslor för mig. Det är blott ett som plågar mig — att jag har tillfogat och skall göra er smärta! Ni blir — o nej, det *får* ni inte bli, hör mig, doktor, jag vill, att ni också skall vara lycklig — —

De hade nu kommit ur löfskogen, ut på slätten. Efter en stund voro de framme, där järnvägsbanken krö- ker, och strax därpå leder en bro öfver sänkan, där flo- den fordom gått fram. Just här vid slutningen ligger en banvaktarstuga med läge härligare än någon af sina likars, med trädgård och blommor och potatisland — allt som behöfs — —

Det strök en vansinnig tanke genom Emelies huf- vud, en tanke som underligt nog hennes ledsagare ge- nomskådade, ty han sade med en skälmsk min, om ton- fallet än förrådde melankolien i själens djup:

— Den där stugan är intagande, icke sant? Man

skulle tro det vore just en sådan, som inspirerat uttrycket »ett hjärta, en koja»??

— Men kogan är bra för kojans barn — andra få icke tänka på den! Och så är hon, tyvärr, icke på långt när så poetisk i sitt inre som utanpå, tillade han med en viss kraft.

Sällsamme man! Hvilka ord skulle bättre kunna dämpa fantasien, svalka och ställa till rätta känslor som väckts och känslor som det nu vore på tid att stänga inne!

Ty de voro tätt invid stadens utkant.

Fröknarna Stålkran's sågo dem, där 'magistern' med en bugning tog farväl af lilla fröken Dellwik utanför doktor Wolters port.

» Hon ser i alla fall rätt söt ut, och mycket allvarligt och *comme il faut* har hon alltid uppträdt. Det är väl att magistern är en sådan 'stöt', annars hade han väl gått och blifvit kär i henne,» — kommo systrarna öfverens om.

Huru skulle deras omdöme utfallit, om rönнар och aspar vid 'ruinen' skvallrat om hvad *de* sett?

Samma afton lämnade Emelie Dellwik staden och ledsagades till stationen af både doktorn och doktorinnan Wolter — en mycket stor uppmärksamhet, tyckte frök-

narna Stålkran, som visste hur sjuklig doktorinnan var och hur sällan hon gick ut!

Strax innan tåget blåste, framträdde också hennes lärare till kupén, aftog hatten utan ett ord samt räckte henne en bukett af sina dyrbaraste rosor. Emelie tog blommorna och — förde dem hastigt till sina läppar.

Det var hennes afsked till honom, ett farväl, som skulle kasta sol öfver enslingens väg!

* * *

Många år hade förgått.

Den ensamme, slutne skolläraren, doktor Ström, som numera var »alldeles omöjlig som sällskapsmänniska», gick och pysslade i sin trädgård. Det var en varm och härlig sommardag, och ett belåtet leende upplyste doktors ansikte, då han upptäckte att en bland hans kära orkidéer, hans sällsyntaste och finaste planta, beredde sig att blomma. Detta var en utomordentlig öfverraskning för honom. Något sådant hade han inte på många, många år haft att glädja sig åt. »Låt mig se,» sade han för sig själf, »det är, ja, jag minns, det är hela sexton år, se'n hon sist blommade så här. Hon bar många blommor då — de bästa tog jag med mig dit bort till Wolters. — Sexton år! Är det verkligen sexton

är se'n *den* sommaren! Nu är *jag* för länge sedan glömd, men *hon* är lycklig och uppuren, gudskelof!»

I detsamma hvisslade ångpipan.

»Är middagståget redan här, klockan redan tu? Jag måste in och ta reda på några uppgifter, som bror John begärt — — — —»

Och doktorn skyndade in i sin lilla ungarbostad.

Samtidigt anlände till staden en resande dam. Då hon stigit ur kupén, vände hon sig till en yngre person, som vörnadsfullt räckte henne en liten väska.

— Selma, se väl efter Alice och Dick och säg generaldirektören, att jag fortsätter med nattåget till Göteborg. Möt mig i morgon bittida.

Damen bar en dyrbar resdräkt. Hatten var försedd med ett tätt flor, hvilket hon genast neddrog öfver ansiktet.

Några minuter senare, då doktor Ström, den grånade, otillgänglige magistern, framför det öppna fönstret satt lutad öfver några stora volymer, hvori han stundtals uppmärksamt bläddrade och antecknade, passerade damen i den eleganta resdräkten tätt utmed den lilla trädgården, en härlig blomstergård, nu som *då*, där blommorna friskare och skönare än annorstädes, tyckte hon, doftade och utbredde sin rikedom.

Hon såg tydligt honom, som satt därinne. »Till

ersättning för hvad han en gång offrade, är han nu omgifven af idel skönhet, älskar han nu blott *friska* rosor — och om bilden i hans hjärta står kvar, så bär också *den* ungdomens och glädjens drag,» sade hon för sig själf. »Han vet icke, att bakom det täta floret gömmer sig en *vissnad* ros, öfver hvilken tåredagg mer än en gång fallit — och *det skall han heller aldrig veta,*» tänkte hon, där hon stod såsom fastnaglad utanför det lilla staketet, som skilde blomstergården från den tysta, folktomma småstadsgatan.

Ännu en stund inandades hon rosendoften, såg, själf obemärkt, ännu några gånger inåt fönstret, och sedan fortsatte hon med en viss brådska utåt en väg, som var henne välbekant. En oemotståndlig lust hade gripit henne att återse den lilla banvaktarstugan.

De sexton åren hade ingenting förändrat uti naturen — ängarna, blommorna, dalsänkans mjuka vågor, allt bar samma friskhet som då. Stugan var sig ock lik, men i dörren stod i dag en hustru, som såg fattig och bedröfvad ut, och hon hade på armen ett blekt och sjukt barn.

Den resande gick fram till kvinnan och bad om ett glas vatten för att få någon anledning att tala vid henne. Efter ett kort samtal och några vänliga ord till den lilla beredde sig damen att gå vidare, men liksom häjdade sig och tillade:

— Kanske ni skulle behöfva någon liten hjälp? Det blir så många opåräknade utgifter, då barnen äro sjuka. Vill ni mottaga denna lilla summa, så vore det mig kärt — hon drog hastigt några sedlar ur sin portmonnä. — Jag tycker så mycket om er stuga. Det sluter sig också en hågkomst till den från en för mig mycket kär tid. Jag vill så gärna, att det inte skall vara bekymmer och brist innanför, där naturen är så rik och skön utanför! Kommer en liten sändning till er allt framgent, då och då, så lugna er och mannen med, att gifvaren har däraf själf största glädjen. Farväl!

Och den eleganta damen försvann som en välgörande fé, innan kvinnan fått tillfälle ens framstamma sitt häpna tack.

* * *

Nattåget kom och brusade förbi. Den resade damen hade skyndat upp i en första klass kupé.

Doktor Ström väcktes denna gång ur sin sömn af den gälla hvisslingen, banvaktarhustrun stod utanför stugan och skyldrade med den röda flaggan.

Emelie var ännu fördjupad i sitt ungdomsminne. Hon hade ju återsett honom, som en gång satte *hennes* lycka högre än *sin egen*, honom som kanske ännu bar hennes bild i sitt hjärta, i sällskap med blommor och

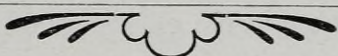
solljus och sommar. För honom skulle hon aldrig åldras,
aldrig blekna — — — — —.

Det är ljuft att ha varit *så* älskad. Hon kände
sig blott själf så liten och ovärdig inför detta minne.
Så liten.

ETT SKOTT.

Ett skott.

» **H**ennes mor tog vara på ett helt hus, och det kan nog hon också med tiden, om så behöfs.»

Med dessa ord sattes hon af min bror varligt på land och trampade sina första ostadiga steg på svensk jord. Hon hade varit med om en lång ångbåtsresa, som hon gjort tillsammans med honom, då han kom hem på besök efter många års bortovaro.

»Men hon hör till en släkt, häftig som en orkan i tropikerna och efterhängsen som synden. Vill du ha henne, så tag lyra!», fortsatte han och fattade henne åter med ena handen.

Och jag fångade i mina armar den lilla varelsen, som jag behöll där, tills vi kommo hem. Då dansade jag i min förtjusning rundt med henne, så att vi båda

blefvo alldeles yra och jag själf knappt säkrare på mina fötter än hon.

Jag var i den ålder, då dansen ännu är uttryck för all sorts glädje. Jag svängde också om med min bror, som var så ståtlig och solbrynt, och som jag inte sett sedan jag var liten.

Hon växte hastigt upp, ej till någon aktningsbjudande storlek — liten förblef hon alltid — men till medvetenhet och säkerhet i sina rörelser, medan hennes former mer och mer försvunno, det vill säga förlorade sig i den silkeslena, yfvigt fladdrande klädnaden. Och i kapp med hennes förstånd eller förbi detta växte upp en ursinnig vänskap för mig.

Min uppfostran var ännu inte gjord, och jag kunde ej det första året alltid vara med henne om dagarna — om nätterna sof hon i mitt rum. Men då jag efter längre eller kortare frånvaro åter kom inom synhåll för henne föreföll det mig som om ett jubel genomströmmade allt som omgaf mig. Detta var *hennes* verk. Hon for med den otroligaste snabbhet omkring öfverallt lika fort som mina blickar gingo, och ett virrvarr af kretsande rörelser, ledsagade af ett flämtande välkommen i skalans alla toner, var hvad som mötte mig.

Om hon velat följa? Visst hade hon velat följa mig! Öfverallt! Ja, hon bad därom på det bevekligaste. Af hjärtslitande sorg blickade hennes ögon emot

mig, hvar gång jag tillslöt dörren, men de lyste som eld, som glödande kol, då jag åter öppnade den.

Tiden blef henne ju så lång! Hvad skulle hon väl sysselsätta sig med, då jag lämnade henne ensam? För henne fanns blott *ett* område — det, där hon kunde släcka sin törst efter hängifvande! Det var af denna törst hvarje föremål jag ägde fick sitt värde för henne. Och de kläder jag burit, hvarje sak som varit mig nära, blef henne *i mitt ställe*, tills jag själf kom åter. Då brydde hon sig om intet annat än mig.

Denna tillgifvenhet roade mig först, sedan blef den mig dyrbar, och jag hade ej längre hjärta att ofta beröfva henne min närvaro. Vi voro snart oskiljaktiga.

Jag gick aldrig mer ensam ut. Och när jag ströfvade öfver backarna in i skogen, på de tysta stigarna, var det som uppsteg ifrån marken, som prasslade i hvar kvist jag trampade på, som utgick ifrån allting omkring mig bara sympati och vänlighet. Vid första ljud öfver mina läppar hade jag en uppmärksam lyssnare, hvar jag såg mötte mig ett par trogna ögon. Min vilja, en vink af mig var henne nog, det var egentligen *själfva hennes lif*. Hon lefde liksom blott för och genom mig, och det föreföll mig ständigt som ville hon säga: »begär något af mig! Jag går i döden för dig.»

Shrrr, brrr! Shrrr, brrr, brrr! Och så kretsade hon framför mina fötter, väfde liksom en väf af hängif-

venhet och trohet, på hvilken jag trampade alla mina steg. Den väfnaden gjorde vägen ännu jämnare än förut, stegen gladare och lättare, och med ett sådant sällskap som hennes kunde jag nästan icke tänka på annat än lycka och kärlek!

Men kärleken gällde ju icke henne! Hon var bara på sätt och vis min första förtrogna. Det var en annan kärlek som kom, och med den kom för henne en pröfvotid, som hon i sin oskäligen tillbedjan aldrig rätt fann sig uti.

Hon hade blifvit anspråksfull och tyckte inte om, när hon fann mig tankspridd. Då hon inte fick deltaga i mitt samtal och såg, att jag icke gaf akt på henne, slöt hon känslorna inom sig och gick misslynt bort. Hon fördjupade sig då i något hon sett mig bära, liksom öfverflyttade sin tillgifvenhet därpå, och blef darande af ängslan, skummande af vrede, om man närmade sig hennes relik, samt flög utan hänsyn på den, som ville beröfva henne äfven detta att älska.

Sådan var hon. Helt och hållet känslöfverelse. Och som sådan, utan att i något afseende ha lugnat sig, flyttade hon med mig in i eget hem.

Nu var det oftast *två* att kretsa omkring, och det var inte riktigt i hennes smak. Det är sant, att hon ibland, ehuru med ansträngning, lyckades liksom dela sin vänskap; men den föreföll henne onaturlig, denna fördubbling af mig och denna delning af hennes ömhet,

Och när hon smekande och fägnande hälsat honom bredvid mig, vände hon sig frågande till mig, som ville hon veta, om detta verkligen *var* min önskan?

Oförståndiga lilla varelse, begåfvad med ett sådant öfvermått af lidelsefull trohet och hängifvenhet, att knappt något annat fick rum i din hjärna!

Den där andra hälften af mig skrattade ibland åt hennes 'förtviflade' kärlek och roade sig med att väcka hennes svartsjuka. Men det var ett dåligt skämt, tyckte min lilla vän, och lät höra ett doft hot, allt med blicken på mig, om han till exempel drog mig häftigt intill sig eller klappade mig bullersamt för att smått reta henne.

»Hvarför fick det inte vara som vi hade det förr?», tycktes hon då fråga. »Hvarför får jag inte älska dig som förr? Hvarför har du någon vid din sida, som vill hindra mig att hålla god vakt öfver dig, och som du ändå inte tillåter mig att hugga till?»

Hon vande sig emellertid så småningom vid att vara den tredje, att bli förbigången och att dela sin vänlighet.

Vi följdes nu åt alla tre, och då min man och jag gjorde våra långa promenader, var hon alltid med såsom förr, detsamma lilla glädjesprudlande, varmt och häftigt flämtande väsen, som ej gick utan flög, som var främmande för alla lugna, hvardagliga känslor, som inte kände till någon ljum vänskap, ingen halfhet.

Hon vaktade också vårt gemensamma hem. Till hans röst liksom till min lystrade hon. Men hennes tillgifvenhet för honom blef aldrig densamma som för mig — det var *genom* mig hon fördes till honom, och då han var ensam, följde hon honom icke af sig själf. Hon kom då han ropade, var då alltid liflig, men liflig af hvad jag skulle vilja kalla sökande längtan efter mig.

Så blef jag sjuk, var många veckor bunden vid sängen, och hon stannade då i stilla skälfvande oro i min närhet.

Det föreföll nu som tyckte hon mig behöfva sitt försvar mer än någonsin — och häraf uppkommo de svåraste konflikter. Hon misstänkte alla. Ingen närmade sig mig utan att hennes blickar följde hvarje rörelse, och ansåg hon efter sitt eget lilla klena förstånd att någon fara hotade, så stod hon färdig att angripa.

Hvad brydde hon sig om, att käppen ibland dansade på hennes lilla rygg, sedan hon gjort ett sådant där utfall? Hjärtat klappade lika varmt ändå för den hon älskade, och om hon kved, så var det inte för plågorna — det var därför att hon släpats bort från min sida, då hon skulle bestraffas, därför att hon hindrades i sin vakthållning!

»Hon är galen! ropade min man ibland förargad, och det hade han ju skäl till. Men var det hennes fel,

att hon inte kunde vara klokare, att det i hennes förstånd inte rymdes någon tanke på själfbevarelse, blott tanke på den hon gifvit sig till!

Vi kommo öfverens att hon skulle stängas in. Men när min man väl beröfvat henne friheten, ledο vi, både han och jag, så mycket af hennes dagliga och stundliga klagan, att han snart löste hennes bojor.

Emellertid blef jag frisk, och åter fick hon gömma sig vid min sida, lägga sig vid mina fötter, i vild hänryckning följa mina steg, vakta på mina rörelser, undrande se upp uti mina ögon.

Jag hade nämligen nu fått någonting att syssla med, som högeligen väckte hennes förvåning. Det späda läte, som då och då nådde hennes fina öra och utgick från den lilla varelsen i mitt sköte, var henne en gåta. Var detta väsen också jag eller var det en annan? För henne var det till en början blott jag, men jag i en ny form, en ny del af mig. Det sög sig fast vid mig, detta nya väsen, och hon, min lilla vän, såg därpå såsom fågeln ser en ny gren utgå från den gamla stammen af det träd, i hvars skygd han bygger och bor. Den nya grenen är också trädet.

Vi lefde därefter ett halft år eller mer i god sämja alla fyra. Jag var mycket upptagen inne, och då jag ej nu hade ro att vara ofta eller länge ute, resignerade hon och följde ibland min man ut eller stannade i hans

rum. Jag brukade ge henne något uppdrag där. Hon fick till exempel hålla reda på den bok jag för tillfället höll på att läsa eller någon mig tillhörig persedel. Hon var rörande tacksam för uppdraget och kanske ändå mer för hvarje ord, hvarmed jag beledsagade det, nu då jag blifvit sparsam om orden, när det gällde henne och ofta till och med skilde henne ifrån mig. Vi hade nämligen tagit för vana att hålla henne aflägsnad från barnkammaren. Barnjungfrun var smått rädd för henne. »Hon var så underlig» hette det om min lilla oresonliga vän.

Lille Björn hade emellertid växt till och blifvit en hurtig pojke för sina åtta, nio månader. Han var ej mer blott jag. Han skrek och skrålade nu af hjärtans lust, och ju vildare han slog med sina armar, ju duktigare tag hans små knubbiga händer togo, gällde det än min näsa eller mitt rödskimrande hår, som alltid var föremål för hans åtrå, ju bättre. Hvem låter inte gärna »lugga sig» af sin förstfödde? Hvem bär inte gärna skråmor för hans skull? Han får göra hvad han vill — allt är kärt, kärt!

Vi lekte och rasade, Björn och jag. Och vi höjde våra röster mer än vanligt den dagen.

Under tiden hade hon fått tillfälle att smyga sig dit in till oss — hennes steg hördes aldrig. Min röst hade lockat henne att se, hvad som föreginge därinne.

Jag stod lutad öfver korgvagnen med ryggen vänd

mot dörren. Vi hvilade ett ögonblick i vår lek och voro alldeles tysta, då Björn åter helt plötsligt sträckte ut sin arm och under ett sådant där genomträngande, häftigt skriande måttade åt mitt ansikte.

I det samma störtade hon fram med ett hopp och hindrade den lilla handen att gripa sitt mål.

Men därvid rispade hon det skära, fina skinnet, och en liten liten röd pärla sipprade fram — — — — —

Jag blef rädd, sög hastigt bort den röda pärlan och stod ännu darrande af ängslan för min skatt, då min man just inkom och fick höra hvad som händt.

— Jag har alltid sagt det skulle sluta illa. Fattas bara att hon vore sjuk — och hvem ansvarar för att så icke är, just nu i röt månaden?

— Tag henne, Ludvig! Säg åt kalfaktorn! Låt det nu ske! sade jag beslutsamt.

Hon syntes icke till. Skälvande och olycklig hade hon dragit sig undan, skälvande och olycklig anträffades hon under min säng, där hon lagt sig tvärs öfver mina tofflor och hvarifrån man endast med våld kunde flytta henne.

Lille Björn hade somnat. Han låg där så stilla och lugn och rosig, omedveten om all hjärtestrid i världen. Min man och jag brukade långa stunder stå och beundra honom, när han låg sådär, vacker och leende. Nu kunde

jag inte stanna därinne. Vår lek hade fått ett så otrefligt slut.

Jag kände mig illa till mods och fann en lättnad uti att min man och jag den aftonen voro bortbjudna.

Jag ville för första gången inte vara hemma.

* * *

— Nu är det gjordt, sade Ludvig, då han satte sig till frukostbordet dagen därpå.

— Jag hörde skottet, svarade jag kanske i litet osäker ton.

— Ja, du ville det ju själf?

— Ja visst, det var nödvändigt.

En stund förblefvo vi båda tysta. Så kom det:

— Hon är nedgräfd där borta vid Ekbacken.

— Jaså, vid Ekbacken, upprepade jag, och så fortsatte vi ifrigt att äta och dricka, liksom hade vi icke tid att säga något mera.

Jag kunde ej på mycket länge förmå mig att gå förbi Ekbacken. Jag tog alltid en omväg. Och när jag vaknade i daggryningen, tyckte jag mig hela hösten höra det där skottet.

Ej långt därefter kom ett bref från min bror, som frågade hur *hon* mådde, hans lilla reskamrat. Han ville alltid höra något om henne.

Det var hans sista bref.

Strax på nyåret träffade oss den sorgeposten att hans fartyg förlist och han själf funnit sin död i vågorna. Jag kände mig helt skrockfull i min sorg.

Sedan den tiden har jag ibland med en liten rysning tänkt, att det var nästan ett mord vi låtit utföras i den där daggryningen.

Och *har man väl råd* att med ett skott genomborra ett hjärta, som klappar af så mycken trofast hängifvenhet, tillhör det ock en varelse, som gjort sin första resa i en kappficka och sin sista färd vid ett rep ut till en backe för att fällas af en kula?

FRÅN FJÄLLBYGDEN.

Från fjällbygden.

Det var högt uppe i Norden, där man endast känner tvänne årstider: sommar och vinter. En vecka tidigare bjöd marken ännu på sensommarens grönska, björkarna hade knappt fällt sina blad och här och hvar stod något blomster upprätt — nu var det vinter. Snön hade hunnit breda sitt täcke tätt och stadigt öfver bygden, ett täcke som ej skulle lyftas, förrän jorden tillryggalagt nästan två tredjedelar af sin bana. Där uppe på fjällen hade det redan många gånger snöat, och de hvita fläckarna högst uppe på fjällkammarna, de skönjdes ju tydligt hela sommaren — det vore ej fjäll, behölle de ej året om flikar af sin hvita klädnad! Men nu var alltsammans hvitt och luften tjock och för ögat ogenomtränglig af den fallande snön.

I nybygget var det likvisst denna eftermiddag högtid sedan ett par timmar. Elden flammade muntert på härden i storstugan, och i kammaren innanför, där det brann ljus såsom vid jultid, var städadt och tyst. Där hade en ny tillvaro börjat. Där slumrade ett spädt väsen på bädden ett litet stycke ifrån modern, och en kvinna sysslade omkring de båda.

I stugan höll pigan på att ordna kvällsvarden på det väggfasta bordet invid ena fönstret. Bredvid det upplagda, i många delar hopvikta, tunna kornbrödet prunkade på ett fat väldiga skifvor af den saftiga, glänsande feta, salta laxen, vidare en rågad tallrik med smör samt ett stort stycke färskt kokt renkött. Mjolk var upphälld i fat, och gröten stod öfver den öppna elden och puttrade.

Då en stund förgått, hördes fader Anders skaka snön af sig ute i farstun. Han hade löst af bandskorna och steg försiktigt in. Under de sista dagarna hade han tänkt hvar gång han vände hemåt, att hans hustru kanske stått öfver det väntade, medan han var borta. Han hade det oaktadt hvarje morgon måst lämna henne och i god tid med drängen begifvit sig ut till arbetet i skogen. Han var mån om arbetet såväl som om sin kära Karin.

Nu var det skedt, då han trött hemkom denna afton. Barnet hade lyckligt kommit till världen. Men Ka-

rin var sjuk och svag. Hon var inte som de andra hennes gelikar, hvarken vid detta tillfälle eller annars. Hon var en fin och späd kvinna, som aldrig rätt maktade med hvad hon *borde* göra, som alltid gick och hanglade och blott gjorde hvad hon *kunde*. Nu hade hon varit gift i många år, och dock hade hon ej förr skänkt gubben sin hvarken pojke eller tös. Ofta hade hon tyckt sig vara en onyttig varelse, och det enda som uppehöll henne var mannens »obegripliga tålmodighet», som hon sade. Ty aldrig under dessa åtta år hade han än varit 'led' mot henne, han som kunde arbeta för fyra och begärde mycket af andra också. Han gick och gällde för hård och sträng mot alla, men aldrig var han det mot henne.

Visst var Karin både finare i sätt och ett bra stycke kunnigare i alla 'lärdomssaker' än andra flickor i byn, då Anders friade till henne, det hade han ju sagt henne, och han hade väl också sett, att hon var blek om kind och ej så 'rustandes' som andra jäntor. Han visste, att hon var fundersam om allt hvad hon såg af världen — af *Guds* värld, ty af *människornas* finns det inte mycket i fjällbygden att fundera på — men inte kunde han väl ändå tänka, att hon skulle bli så uslig, när hon blef »mor i Åsbo», hvarken i stånd att som de andra hustrurna sköta kreatur eller hushåll utan hjälp än med ett, än med ett annat! Hon var knappt trettio år, men

rheumatismen satt i både armar och ben emellanåt, och då hade hon inte godt att röra sig.

Och när Karin kom att tänka på allt detta, på hur klent det var med henne, då grät hon. Hon grät öfvergifvet.

Det hjälpte inte att hon många gånger hört Anders säga vackra ord om henne till andra, då de ömkat sig öfver hennes ohälsa, bara för att låta veta hvad *de* hunno och hur *de* sträfvade.

Om ändå Herren hade velat ge henne ett barn! Då hade Anders haft något att glädja sig åt, och hjälp kunde han också med tiden fått, hade det funnits son eller dotter i huset. »Gud gifve mig ett barn!» Så hade hon många gånger suckat — och så till sist hade hon blifvit bönhörd!

Denna kväll, då vintern så godt som utan öfvergång gjort sitt intåg hos dem; nu då mörkret med lavinens hastighet tilltog, då allt inträdde i vinterhvila, den långa, långa vinterhvila, då nybyggarens osäkra väg för samfärdsel med den öfriga världen blott gick på skidor öfver fjällen eller öfver de dystra sjöarnas isbelagda yta; nu då nordens kalla hand höll allt däruppe i sina fjättrar, då solen blott en stund lekte tittut med dem och skickade några bleka, matta, sneda strålar, som ej mäktade tina upp en enda af de milliarders milliarder iskristallerna omkring dem — nu hade en annan sol

ändtligen hunnit in i deras enkla, ensliga hem! Ja, Karin kände sig den kvällen lyckligare än hon någonsin gjort, och Anders mera trygg och nöjd än odlaren, då säden mognat på hans teg och han bärgat sista kärften undan frosten.

— Ack, Anders, det blef ändå till sist! En gosse blef det, du! Så rart, är det int'?

Och Karin ville säga mer, men hon orkade icke.

Anders tog henne i handen smått förlägen, men sa ingenting, och han såg på henne och på barnet länge, innan han fick fram:

— Ja, likare kun' det då int' vara!

Och så satte han sig tyst ner hos henne och blef sittande länge, medan kvällsvarden stod där ute och väntade. Det hågade han inte.

— Se nu om mor så godt I är god till, sade han till hjälpkvinnan, — och ge henne hvad som skall vara, tillade han, innan han sent omsider sakta gick ut ur kammaren för att äta och lägga sig till hvila där utanför.

— I kan så godt räcka mig Boken, om jag vill titta i den, innan jag går i bädd på en så'n här kväll, hviskade han i dörren till kvinnan.

* * *

Då Erik, Anders' och Karins pojke, var åtta år, blef han moderlös. Längre hann inte Karin följa honom.

Ju sjukligare modern blef, ju mindre hon förmådde arbeta, ju mer hade det gladt henne att åtminstone kunna göra *någon* nytta. Hur klen hon var, alltid skulle hon orka lära lill' Erker det lilla hon själf visste, tröstade hon sig med. Och så kom det sig, att hon började tidigt undervisa honom, och att pojken deras kunde läsa rent, innan de andra barnen tagit i bok. Men han hade ju bara hunnit till första hållet på lärdomsvägen, då signal till uppbrott ljöd för henne.

När slutet var nära, bad Karin Anders, som alltid varit så god mot henne och aldrig nekat henne något, att låta Erik, om han en dag skulle önska det, komma ut och skaffa sig kunskaper och insikt om det myckna underbara i världen.

— Tänk om han så en gång kunde bli prästen här, hviskade hon. Och vid den tanken lyste det afmagrade ansiktet upp af ett lyckligt leende.

När Anders lofvat att så skulle ske, om Erik var hågad för det, så somnade en afton Karin nöjd in med Anders' hand i sin, under det lill' Erker stod på knä på bänken vid fönstret och i sommaraftonen såg hur grannt det var där borta på himlen, där solen gick till sängs bakom fjällen, och undrade öfver hvad han såg.

Redan vid den tiden var Erik ett 'underligt' barn och han blef så mer och mer, alltsom han växte upp. Han började och slutade sin dag med att undra. Det

var arf efter mor hans, tänkte Anders, och fastän poj-
kens frågor många gånger tröttade honom, nändes han
inte banna barnet, för han hade hållit Karin så kär och
vördat henne mer än något annat i världen. »Hvad
nyttar det att undra öfver allting? Men *hon* gjorde så
ock», sade Anders för sig själf och bemödade sig att
svara vänligt, ehuru han ofta besvarade på tok Eriks
förnumstiga frågor, det kände han. Och för hvarje år
som gick, såg Anders allt tydligare, att Erik inte kunde
bli som en vanlig nybyggare — han var som Karin,
olik sina gelikar. Satte Anders honom till hjälp vid
slöjden, gaf han årorna en annan form än den brukliga,
skulle han fiska, lade han ut näten, där ingen lagt dem
förut. Så fort Erik fått se hur en sak gick till och
förstod huru han skulle göra den, kunde han inte stå
ut att göra den om igen på samma sätt. Och när han
sattes till ett enformigt arbete, kunde det hända, att
han kastade räfsan ifrån sig eller sprang bort från det
han skulle utföra och löpte till fjälls. Där uppe kunde
han få söka nya vägar eller sitta i fred och undra.

Men till att börja med låtsade Anders ej härom.
Han ville så gärna ha pojken vid sin sida såväl på än-
gen och i skogen som i stugan. Han hade inte mod
att mista honom, och ville inte ännu lämna honom fri-
het att välja. Under den korta sommaren fanns det
alltid *ett* arbete som roade Erik — att som roddare

hjälpa med båtskjutsen. På sjön trufdes han godt. Där var det ständig växling, än såg vattnet mörkt och hotande ut som en öppen graf, än var det strålande som en solbelyst spegel, och hvar gång han gjorde an land, inbillade han sig, att det var en främmande kust han lagt till vid, ett nytt land han skulle skåda. Det var kanske Karins gamla nötta »Robinson», som spelat upp hans fantasi.

I den lilla skola, som sex veckor af årets femtiotvå bjöd undervisning åt barnen i den aflägsna bygden, kunde Erik ej inhämta stort annan kunskap än den Karin redan lämnat honom. Han var därför vid sina fjorton år nyttig till föga och hvarken långt kommen i det ena stycket eller det andra, men inåtvänd och drömmande. För sin far blef gossen allt mer och mer svårfattlig, och däraf slöt Anders, att Erik hade något inom sig, som kanske gjorde honom skicklig till det Karin talat om.

Och därför var det nu på tid att spörja honom. Enkelt, fåordigt berättade han nu Erik om löftet till Karin och frågade, om han ville in till skolan i Luleå och reda sig på egen hand, så skulle han nu få det, — för Karins skull.

Och Erik svarade ja till den frågan.

Tre dagar därefter sköt båten från stranden, konten stod där packad, matsäckslådan där bredvid och Anders

och Erik rodde den gången ensamma öfver de djupa sjöarna, förbi de ensliga stränderna, där det räknas mil-tal mellan hvarje nybygge, och den lätta farkosten ofta ej korsar väg med andra seglare än knipan och hennes ungar. Röken ifrån någon enslig kåta, uppslagen i skogen invid sjön, påminner svagt försvinnande om mänskligt lif i de öde trakterna, medan ännu snöbetäckta fjäll stå som en mur bakom dem.

Men deras väg, faders och sons, bär nu nedåt efter fallens riktning; de vandra öfver milslånga morkor, ha båda stora bördor karkade på sina ryggar; och då de rott och vandrat sålunda dag efter dag, ha de slutligen lämnat långt bakom sig fjällbygden och den gamla byn, där Åsbo var den bästa gården och bland nybyggarna Anders den styfvaste.

Nu stodo de i Luleå, där Anders förde sin son till prästen och sade sitt ärende. Hans son skulle också bli präst — sade Anders — och nu ville han be herr prosten hjälpa honom att ställa för pojken med skola och annat. Betala för honom skulle Anders göra, och prosten visste att det var han karl till, för nybyggarsläkten Stenbom hade varit rik »se'n Adams tid» sade deras afundsmän. Högmodiga mente dessa också i sin afund att de voro. »Men därför hade Anders också fått till straff sjukdom och annat elände,» tillade de. »Och hvad var det annat än högmod att pojken skulle göras till herreman?» hette

det nu, »och inte kunde arbeta, han heller, på deras sätt?»

Sådant förtal brydde sig Anders icke om. Men svårt tyckte han det var att lämna Karins pojk kvar i staden och draga ensam åter till fjäll och hem, till ensligt arbete i skog, till ensamma hvilotimmar vid härden, till tunga, värkande tankar på, att Erik var långt borta och skulle föra ett lif, som hvar dag gjorde klyftan dem emellan vidare. Och hade det icke varit för löftet till Karin — han hade aldrig kunnat det!

Men Erik skulle ju en dag bli deras präst — och Anders, som en stund låtit årorna hvila, spottade i händerna och tog åter kraftiga årtag, där han ensam rodde uppför strömmen. Vädret var ej längre lugnt och vackert. Skalka slog med hvita kammar emot stäfven.

* * *

Åren gingo. Anders arbetade och skötte sitt, odlade upp stycke efter stycke, bröt väg här och där, höll sitt öde hem, dit han tagit sin åldriga mor, i god ordning och gjorde allt med tanken på Erik. I visthusboden hängde de torkade renhalfvorna sida vid sida, bingarna voro fyllda med det tunna kornbrödet, socker och kaffe upphandlades som vanligt vid vintermarknaden och hvarje sommar väntades Erik hem. Då det pynta-

des i stugan, de nya hoppetäckena framtogos och fader Anders blef allvarsammare än vanligt, då beredde han sig att fara Erik till mötes.

Sonen växte uti en förvånande likhet med modern, och Anders blef för hvarje år han återsåg honom allt högtidligare ooh tystare, ju mer denna likhet slog honom. Det var som hade han fått sin Karin åter, men som vågade han inte tilltala henne för att icke bryta förtrollningen. Och så hade där ju kommit något främmande dem emellan — det där som Anders fruktat, det där som skiljer människorna åt mer än både fjäll och haf, den olika lefnadsbanan, de olika intressena. Den varelse Anders tänkt på vid arbete och hvila, hvarje dag sedan de sist skildes, honom hade han blott få och enstaka ord att säga, då de träffades.

I skolan gick det bra för Erik, men som han börjat sent, hann han bli gamla karlen, innan han fick den hvita mössan. Nu var han en fin och vacker herrekarl, fastän sluten, fåordig och inåtvänd såsom alltid, med det drömmande uttrycket i sina mörkblå ögon. Fjällen voro för honom ännu hvad de varit i barndomsdagar, hans tillflykt, hans förströelse, hans förtrogna; men allt annat hade blifvit honom främmande, och där nere i byn grep honom ängslan och längtan bort.

Han skulle ju bli präst och för dessa studiers skull begaf han sig till Upsala samt kom ej på flere år hem till fjällen.

Skulle han verkligen bli präst? for tanken på honom, när han som ifrigast satt lutad öfver sina teologiska läroböcker. Visst skulle han det. I den tanken hade han ju vuxit upp allt sedan den dag han vändt ryggen åt nybyggarlifvet. Och han skulle väl icke bryta fader Anders löfte till henne, som gifvit honom lifvet? Nej, naturligtvis skulle han bli präst. Han skulle ju en gång återvända till sin hembygd och predika för far och fränder, för fjällbo och nybyggare — det var på detta hopp han, fadern däruppe, lefde!

Och så läste Erik och stannade månget godt år i Upsala — det var så långt hem nu — medan fader Anders arbetade på sitt håll och väntade och åldrades.

Men sedan Erik var öfverlämnad åt sig själf och friheten, började på nytt och med förökad styrka hans barndoms trängtan och undran, hans begär att gripa efter det oförsökta, det som finnes 'bakom fjällen' — och han glömde teologien och kastade sig på mångahanda annat. Det abstrakta fängslade honom, matematiken blef ett älsklingsämne och naturvetenskaperna följde efter. Medan han satt stilla i sin lilla kammare, skapade hans hjärna den ena vidunderliga beräkningen efter den andra och planer uppgjordes för dess framställning realiter. Hvarför skulle människan till exempel icke kunna sätta vingar på sina axlar? Det var en fråga, som en tid ständigt sysselsatte honom, ständigt ropade på svar inom

honom, och den teoretiska prästbildning som han nu borde skynda att förvärfva, ersattes till stor del af onyttiga spekulationer öfver detta och dylika problem. För sina kamrater blef han så småningom en intressant företeelse, som till och med understundom roade dem med att uppläsa något af de vilda och dock dunkla kväden, hvilka han diktade när den anden kom på honom. Det låg uti dem något af både fjällvind och fjälldimma, som gaf dem en egen tjusning. Kamraterna trufdes bra med nybygggarsonen däruppifrån, hos hvilken var en underlig blandning af de tvänne folkslags kynne och de tvänne tungomåls uttryckssätt hans barndom tagit intryck af.

Emellertid satt Anders där uppe i höga norden och väntade hvar gång, att den sparsamma postgången skulle medföra något till honom från Erik. Många gånger väntade han förgäfvets.

Prästen deras började att bli gammal och krasslig. Skull' inte Erik komma nu snart och predika för dem? Han, sonen hans, var ju nästa Mikaeli tjugoåtta år — han själf vid samma tid sextiotre! Och nog kunde Erik alltid, menade Anders, om han bara försökte!

När väntan blef honom för lång, skref han åter Erik till, men — som det så ofta händer i lifvet — allt det som låg honom om hjärtat, hans förhoppningar för sonen, hans längtan efter honom, om det sade han i

brefvet ingenting. Och frågan om Erik inte snart var färdig, om han inte skulle komma och ersätta pastorn, allt detta, som han tyst ventilerade hvar dag i sitt hufvud, därom nämnde han ej ett ord. Han talte i stället om fisket och körslorna och den nya järnspisen, som han denna vinter låtit forsla till gården, om lappen Rutti som nyligen förföljt och dödat tre vargar, om Petter Lars' mor i Tjåmotes som gått hädan — alldeles som litet hvar gör, när hjärtat är som fullast och man inte är säker på hvad svar man kunde få på sina frågor.

Anders lugna bref gaf Erik mod att till svar å detsamma efter någon tid säga fadern, att han ämnade sig hem denna sommar, och att han hade något att tala vid far om. Han bestämde till och med dagen för sin afresa från Upsala och ungefärliga ankomst till den vanliga mötesplatsen, och när detta bref kom till sin ägare, då var det nätt och jämt tid att rusta i ordning för att möta »pastorn».

Anders gick och gladde sig åt att hans gosse, Karins son, nu var färdig med alltsammans, fast han inte sagt något om det, utan ville öfverraska dem därmed vid hemkomsten.

* * *

Kärran svängde in på gästgifvaregården och hade ej stannat, innan Erik hoppade af för att hälsa på far,

som stått vid grinden och späjande framåt vägen inväntat honom. Ett hjärtligt handslag, ett »goddag käre far» besvarades, som det syntes, helt lugnt från Anders sida, och ändå var det på detta handslag och denna hälsning fader Anders väntat under år och dagar.

Den fryntlige gästgifvaren stod också där och tog emot, och både hustru och döttrar trängdes snart om att få hälsa honom välkommen. I ett landskap, som räknar blott några få själar på kvadratmilen, äro alla så godt som en enda stor familj.

— I beger er inte af i kväll?, sa' gästgifvaren.

Nej, det skulle de då inte, menade Anders.

— Och nu har mor i ordning mat åt oss och vi ska' få lof till att hälsa herr Erik välkommen bland oss.

På kvällen sades ej många ord mellan far och son, och tidigt följande morgon begåfvo de sig i väg.

Det var en glittrande sommardag, solen brände het men vinden fläktade svalka, och där Erik åter satt i båten midt emot far, började veka barndomskänslor röra sig inom honom. Hans första färd bort kom så tydligt för honom, och alla därpå följande. I stillheten längs dessa välkända stränder tyckte han sig ännu kunna minnas moderns röst, erinrade sig lärotiden på hennes knä. Och när han sedan tänkte på, hur åren förändrat honom och hvad han just denna gång kommit för att säga fader

Anders, så var det som kunde hans tidigare minnen och stundens tankar inte rätt stämma öfverens.

Erik började, när de rott en stund:

— Och far gjorde sig besvär att komma hela vägen till mötes?

— Nå, måtte väl det! svarade Anders.

— Jag kunde ju följt med posten. Det hade jag beredt mig på.

— Å, son sin hämtar man väl hälst själf! Och så har jag haft andra uträttningar.

Anders lade upp årorna och drog fram pipan, som han stoppade och tände.

— Jag tänkte som så, om det nu var sista gången . . .

— Hur menar ni, far? afbröt Erik.

— Du ämnar dig dit igen?

— Ja, far tror väl inte? — inte menar far att jag är färdig i Upsala?

— Men nog duger du väl att tala för oss någon söndag, ifall gamle pastorn inte orkar?

— Ja, det går väl för sig.

Och de rodde en stund under tystnad.

— Du tänkte inte det skulle bli så långt, när du reste. Nu trodde jag . . .

— Far trodde väl inte, att jag nu tagit examen, afbröt honom åter Erik.

— Examensordningar förstår jag mig inte på, men jag mente bara, du hade hunnit bli pastor.

— Jag trodde inte det brådiskade, sade Erik med något mörkt i stämman.

— Nej, brådiskar gör det inte. Du är ung ännu, svarade Anders.

De rodde förbi en udde.

— Se där ett nytt bygge, observerade Erik. Det har kommit upp, se'n jag var hemma sist.

— Och ändå är det illa medfaret, genmälde Anders. Åskan slog ner där i fjol och tände på ett par ställen, men de, som voro inne, gingo fria. Vi hade svårt väder hela sommaren, stormar och förfärliga åskväder.

— Ett starkt åskväder kan jag aldrig påminna mig häruppe. Det måtte vara riktigt storartadt. Jag skulle en gång vilja vara med om det i fjällen.

Vattnet var högt af vårfloden och strömmen strid. De lågo nu hårdt på årorna. När de åter voro i smult vatten, började Anders:

— Gammelmor trodde, hon skull' int' få se dig mer. Hon har varit klen i vinter. Och hörseln är mest borta. Godt så länge man orkar arbeta.

— Far har aldrig sparat sig.

— Turen kommer kanske till det också. I vinter ha vi kört ut timmer. Det är hårdt arbete, när man börjar bli till åren, men lönar sig bra.

— Nu borde far inte ta i så strängt.

— Nej, kanske det. Men ser du, det behöfs pengar, och kontant förtjänst är ej godt om.

Erik ryckte till.

— Ha fars utgifter för mig manne varit för dryga, säg?

— Nej, Erker, åh nej! — och han rätade på sig en smula — reder sig gör väl Anders Stenbom, om Gud ger hjälpen. Jag har byggt ny ladugård, och tre hästar har jag haft i vinter på stallet.

Så hade far och son under de långa sommardagarna kommit in på många områden och pratat om allehanda. Anders var mer än vanligt språksam och glad, där han hade gossen sin hos sig i båten. Samma tunna bräde bar dem öfver djupet, och ingenting skilde dem åt! Hans ögon följde honom ständigt, gaf akt på de fina, vårdade händerna, den smidiga växten och det tjocka, mörka håret, som föll ned i en vågig lock öfver den höga, välbildade pannan. Han kände sig så nöjd, att han i muntert lynne, liksom förr vid deras rodder, talade sonen till på lapparnas tungomål. Det är nybyggarnas sed att begagna deras språk vid förtroligt tal med sina barn.

Men hvad var det egentligen Erik hade kommit för att säga honom? Det föll Anders i hågen först när de väl kommit hem. Hvad var det, manne?

Erik hade varit hemma hos fader Anders ett par vec-

kor, och ännu bar han på sin hemlighet, tills han en lördagsafton beslöt att tala. Anders hade sagt, att de söndag morgon tidigt skulle ro de tre milen till kyrkan, och Erik skulle bli tvungen att uppvakta den gamle pastorn. Innan dess måste han tala.

Och så tog han mod till sig och meddelade fadern helt kort sitt ändrade beslut.

Anders lyssnade först utan att fatta orden — tanken var honom så främmande — men sedan förskräcktes han, och hans ansikte förvandlades. Det var som hade han sett hela den byggnad, han timrat på sedan Eriks fjortonde år, sjunka samman och förvandlas i aska.

Erik inte präst och inte nybyggare — intet af dessa båda! Hvad hjälpte det honom sedan, blefve Erik än kung! — — De skulle skiljas åt än en gång, aldrig komma att lefva i samma bygd! Hvad tjänade honom arbetet, som var gjordt alltsammans för sonen? Hvad aktade han gården, hvars värde han med sin flit sökt öka, medan de kontanta tillgångarna smält samman under sonens många studieår? Och Karin, — också hon skulle bli besviken, hennes sista förhoppning på jorden varda om intet!

Och den stötväxte, styfve Anders Stenbom liksom sjönk samman till en liten karl, när han tyst gick bort till det siratligt målade, blåa skåpet i kammaren, med nyckel öppnade en liten låda och ur densamma framtog en bundt papper. Med denna gick han åter fram till

sonen och visade honom ur papperen, att den arfsrätt honom tillkom efter Karin längese'n var förtärd, likaså nästan allt hvad annars kontant fanns.

— Nå, far, det bekymrar mig inte för min skull — och *ni* har ju gården! Antingen jag blir det ena eller det andra, är jag så gammal, att jag bör hjälpa mig själf. Men en man bör inte välja en bana, som han ej känner sig kallad till, sade Erik och steg upp från sin plats.

— Det har du rätt i, svarade Anders.

Och det fälldes inga fler ord om saken.

* * *

Gammelmor torkade allt emellanåt en tår ur ögonen, och Anders liksom vissnade bort för hvar dag. Han arbetade dock utan rast. Medan gräset hastigt växte tätt och högt och kornet mognade, begaf han sig tidigt ut till nyodlingen, som höll på att torrläggas.

Erik ströfvade omkring eller satt i den på senare år för honom inredda gästkammaren och studerade och spekulerade, när inte ruelsen öfver den sorg han såg sig ha gjort fader Anders förtog honom lust till allt.

Så inträffade efter en vecka en händelse, som uppörde hans känsliga, vacklande sinne på helt annat sätt.

Resande färdades nu då och då uppåt sjöarna för att se fjällen eller taga vägen öfver dem. Nordens turistmånad hade ingått.

Emellertid voro Anders och folket ute hvar och en på sitt håll, då en båt en dag lade till med ett par resande. De voro turister: en herre öfver medelåldern och hans unga dotter.

Erik gick ned till båten, och då han sagt de anlända, att han var sonen i huset, hvarpå de litet förvånade sågo honom an, meddelade de honom sin önskan att så fort som möjligt få fortsätta färden.

Den unga flickan steg med ett lätt hopp i land och hjälpte till att flytta bagaget på stranden. Hon språkade med karlarna, som rott dem sista hållet, såsom med gamla vänner. En kort, enkel och praktisk dräkt gaf frihet åt hennes lätta steg och på samma gång muskulösa och spänstiga rörelser. Endast några minuter hade Erik stått inför denna företeelse. Men minuterna voro långa nog för att öfvertyga honom, att han aldrig sett eller hört något så hänförande som denna flicka. Det blef så fullt och gladt i hennes närvaro, och öfver hela den ödsliga näjden spred sig med ens lif och leende vid hennes klangfulla, friska ord.

Alla dessa intryck rusade på den unge mannen, medan han åhörde deras vänliga anhållan att snart få fortsätta, så att de hunno fram öfver Saggat på aftonen. »Pappa är litet trött och behöfver riktigt hvila ut, innan vi skola bege oss öfver fjällen», tillade hon förklarande — »jag känner ingen trötthet, bara förtjusning

öfver allt hvad jag får se och vara med om. O, detta är ett härligt land, tycker jag!»

Erik ämnade just skicka bort en pojke med bud efter drängen, men häjdade sig och sade, att han själf var van roddare och skulle ro dem fram — far var upptagen och drängen behöfdes hemma i afton. Han gjorde sig skyndsamt i ordning till färden, bytte kläder och sade till om matsäck åt sig och pojken, under det att gammelmor serverade de resande kaffe i kammaren. Myggen hade redan börjat bli besvärliga och både far och dotter voro glada att därinne skonas för landsplågan och få njuta af det öofverträffliga kaffet, på samma gång dessa trakters lyx och nödtorft.

Hvita, ulliga skyar speglade sig i Saggats blanka yta, då och då af eftermiddagsbrisen förvandlad till ett krusadt silfverband. Den lilla båten gled fram snabbt som pilen, skickad på jakt efter de bortilande minuterna.

Det gick för fort, alldeles för fort!

Och roddaren hvilade på årorna, medan han vid de branta stränderna visade alla ställen, om hvilka man hade något att berätta. Där var den svarta klippan med sina underliga bildningar, som fått namnet 'predikstolen' fastän de mer liknade tre mörka, hotande spökgestalter. Där syntes klippafsatsen, hvarest björnen brukade reda sitt ide och där han i sin oåtkomliga fristad ibland helt lugnt lät sig skådas. Där uppe på den glest klädda bergväg-

gen brusade fram ur klippan tvänne små forsar, som rasslande, likt ett par parallela, skummande linjer, störta sig utför. Och den lilla viken mellan uddarna därborta kallas 'köpenhamn', berättar han slutligen, och förklarar witzen — just där på platsen brukade fordom ske utbyte af varor eller 'köp' mellan lappar och svenskar. Han ville flyttat Österlandets hela rika sagovärld till Saggats obebodda stränder för att med den förlänga tiden, hade han blott fått behålla sina lyssnande åhörare, fått höra detta klingande skratt och se in i detta varma, lefnadsfriska, modiga unga ansikte midt emot sig!

Samtalet blef allt lifligare och lifligare. Oafsiktligt hade han förtäljt en hop om sig själf också. Den resande herrn blef uppmärksam, då han hörde sig ha att göra med en bildad man och fann sig helt oväntadt ha många beröringspunkter med Erik Stenbom — dottern hade med kvinnans förmåga af snabbt förstående kommit under fund med detta, innan de lagt ut från land!

Rodden var slut och målet hunnet förr, än solen sagt sitt korta farväl för dagen. Som ett stort rödt klot stod hon ännu vid synranden, drog en lång rodande stråk öfver vattnet, förgyllde Namnjates' väldiga, pyramidlika massa i förgrunden och bredde en violett slöja öfver de snötäckta fjällen där bakom, medan båten sakta sam in i Kvikkjokks leende delta med sina af naturen själf danade kanaler under videts och pilens löfhvalf.

Skulle deras vägar nu redan skiljas?

Erik hade glidit in i det tillstånd, då mannen om någonsin blir uppfinningsrik. Han kunde icke förmå sig att vända ryggen till det solsken, som denna afton lyst emot honom ur tvänne ögon. Det enda medlet att förlänga samvaron med far och dotter grep han — och erbjöd sig, innan de skildes på kvällen, att bli deras följeslagare öfver fjällen. Han kände ju vägen, hade vandrat den mångfaldiga gånger under uppväxtåren och längtade nu att göra om turen.

Herr S. tackade och antog med nöje hans förslag, och öfverenskommelsen var gjord. Han skulle bli vägvisaren.

Erik hemskickade pojken på morgonen med båten och detta besked till 'husbond'.

* * *

Fyra dagar ha förflutit.

Dessa fyra dagar har Erik tillbringat med herr S. och hans dotter, tillbringat vid den unga Eivors sida. Ej burit henne öfver de strida fjällbäckarna, men i hennes sällskap hurtigt klufvit dem, ibland med hennes hand i sin! Han har med henne delat omsorgen om hennes far, ovan vid vandringens mödor, tändt upp elden, beredt den enkla måltiden och vid dagsmarschens slut hvilat under samma tak som hon.

Man kommer hvarandra närmare under en sådan vandring än under årslångt umgänge. Då de slutligen sade hvarandra farväl på andra sidan Kölen, voro de ej längre främlingar.

Herr S. var bergskarll och stor intressent i malmfälten. Såsom fackman hade han gifvit Erik några råd i anledning af den förändrade lefnadsbana, denne nu ämnade slå in på. I egenskap af ingenjör skulle nämligen Erik ha största nyttan af sina naturvetenskapliga kunskaper. Herr S. hade till och med framställt möjligheten, att Erik utan några fortsatta teoretiska studier skulle kunna få anställning, om han ville lämna fäderneslandet för någon tid.

Hans framtid! Det låg ännu något så överkligt öfver den. Talet därom var som dimman, hvilken sveper om vandrarens väg och han dock fortsätter. Han har blott aflägsnat sig från målet!

Men Eivor?

Intet ord om kärlek hade gått öfver hans läppar till henne. Han hade blott stått i hennes solljus. De hade blott tillsammans sett ut öfver vidderna, fram emot samma höjder. Deras tankar hade löpt ut emot *en* synrand, och när tankarna vändt åter liksom växlat ägare.

Det är sympati.

* * *

Nu vandrar Erik tillbaka, i ömsom glada, ömsom dystra tankar, tillbaka öfver fjällen.

Men nu ensam.

Han undrar ej mer hvad det finns där bakom. Det är hans sol, som sjunkit ned där. Och så blir han dystert och faller i drömmar.

Eller han träder djärft in i framtidsplanernas förlofvade land och tänker på ett verksamt lif, stora företag, lyckliga lösningar af intressanta problem och — ett eget hem med kärlek och sympati och solljus ur glada blickar!

Men först kanske många långa arbetsår långt långt bort från dessa trakter, i aflägsna länder. Han kommer ju åter därifrån, men först ett farväl från hemtrakten, från fjällen, från gammelmor, från far — — —

Från far? Och det ryckte till inom honom.

Nej! det kunde han ej. Och han stötte sobben hårdt mot fjället han trampade. Han vredgades på sig själf att ha tänkt den tanken.

Och främmande länder? Fosterbygds kärleken vaknade hos nybyggaresonen. Fjällbygdens son såg ut öfver snötopparna, och känslor rörde sig på nytt hos honom, hvilka länge slumrat. Han såg sig omkring och ville i det ögonblicket ej byta den fjällkransade synranden mot någon utsikt i världen!

Det grep honom på samma gång en längtan att få falla till fader Anders bröst, att äntligen få visa honom en sons kärlek — — —

Han påskyndade sina steg för att snart hinna fram till hyddan, där han skulle hvila.

Det hade varit solhett på morgonen, men österut sett mörkt ut, och åskan hade då och då mullrat på afstånd. Vinden kom därifrån och nu mot middagen mörknade himlen plötsligt öfver hans hufvud. Erik hade ej gått långt, förrän en häftig knall hördes och ekade från klyfta till klyfta. Molnen gingo lågt, blefvo allt tjockare och tjockare, gråblått blyfärgade, här och där ljuskantade af solen bakom. Allt starkare brakade knallarna, allt tätare ljungade blixterna, och stundtals gick han som i ett eldhaf. Hela trakten insveptes i en häftig åskby och Erik måste söka skydd under en klippa.

»Jag tror jag önskade få vara med om ett riktigt åskväder i fjällen en gång. Nu ser jag hälst att slippa vara det en gång till» tänkte han i sitt sinne, då han vågade sig fram från sin tillflykt och kunde fortsätta vägen.

* * *

Dagen därpå var det ett strålande, friskt väder och luften så klar och lätt, att den liksom lyfte vandraren. Foten slant blott emellanåt på den ännu fuktiga marken, och bäckarna flöto stridare af det våldsamma rågnet.

Erik skyndade raskt framåt och gjorde rasterna korta. Det återstod honom blott ett par timmars väg

kanske, och han hade redan kommit ned i skogen, då han blef varse sin kusin Per, som styrde rakt på honom. Af Pers gång tycktes det Erik som hade hans frände ärende till honom. Så var det ock. Redan på afstånd började Per:

— Väl att du tog denna vägen, så vi träffades. Gammelmora i Åsbo har skickat mig. De vill ha dig hem, Erik Stenbom, så fort du kan. Jag ligger nere i Kvikkjokk med båten.

— Hvad har händt, sporde Erik och sökte tala lugnt, men det bultade i bröstet, han visste inte hvarför.

— Det är olyckan som varit framme. Ja, det är så att Anders . . .

— Hvad är det med far? Och Erik blef hvit i sitt ansikte.

— Jo, Anders har farit illa vid det förskräckliga ovädret i går.

— Han är väl inte inte Säg bara inte att han är

— Jo, Gud hjälpe oss, död är han. Det blef slut strax efter han vardt inburen. Han stöp alldeles med ett, och drängen som var med honom, då de skulle bege sig hem för ovädret, trodde först att elden bara döfvat honom.

— Far död! utstötte Erik, och han vacklade, stafven

föll ur hans hand, han kastade sig ned på en sten med båda händerna för ansiktet.

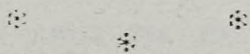
— Ja, nu har du hört det, sade Per. I socknen minns ingen en sådan olycka. Jag ville nödigt vara den förste som talte med dig om'et. Efter jag var ledig och hade uträttning hit upp, lofvade jag ändå gammelmora att ta rätt på dig, om jag kunde — — Men kom nu upp, så få vi gå på och snart komma i väg!, manade han. Di väntar dig.

Erik reste sig, och de vandrade sida vid sida utan att ett ord växlades. De rodde under nattens första timmar, och på morgonsidan stod Erik på förstubron, tog steget öfver tröskeln — men tvekade ett ögonblick, då han fattade i vredet till stugudörrn. Så öppnade han.

Gammelmor, som väntat honom hela natten, satt lutad därinne, med händerna knäppta öfver Bibeln. När hon fick se honom, sade hon bara helt stilla och pekade åt kammaren:

— Barn, Herren skickade sin eld af himlen för att hämta upp Anders' själ till sig. Amen.

Erik gick in i kammaren.

På knä vid faderns stoft genomgick Erik en kris. Den stunden blef vändpunkten i hans lif. De sväfvande,

hvarandra motsägande tankar och stämningar, som hittills gjort honom till en vacklande, svag karaktär, samlade sig nu omkring en enda punkt: förhållandet till den döde.

Han föll uti en kväljande hjärtenöd vid åsynen af det kalla stoftet. I rysning erfor han den bittraste af all visshet, när man känner sig ha något att godtgöra — vissheten att ej *kunna* godtgöra. Nu betalade han med ånger och brännande samvetsagg hvarje likgiltigt ord, hvarje ljum känsla, hvarmed han mött den stora, djupa faderskärlek, som fyllt Anders' ärliga hjärta.

Men dessa samvetsagg brände också bort slagget där inne i hans eget hjärta. Rörelserna i hans själ sofrades, och han steg upp från sitt knäfall viljekraftig såsom aldrig förr och med viljan riktad mot ett annat mål, än det han trott sig skönja på sista tiden — mot just det mål, fader Anders och mor Karin tänkt sig för honom!

Hvad annan väg borde han väl gå, han som var förtrogen med lifvet i den öde Nord, kände fjällen och strändernas glesa befolkning, som var född i nybygget och fostrad af dess odlare? Hade han någon större ära och bättre framtid än att ägna sitt lif åt fosterbygden och underhålla folkets tanke på kärlekens, maktens och ljungeldens herre?

Präst ville han bli och intet annat!

Detta afgörande i hans själ hade skett, innan han reflekterat öfver, att han med sitt beslut förverkligat hvad som hägrat för den döde. Att han nu äntligen kunde *vara sig själf* och dock ge den hägringen lif och verklighet, det var en ljusning bortom mörka tankeräckor, det blef trösten i hans djupa sorg, en svalkande dagg på det svidande hjärtesåret.

Han reste sig, förkrossad — och dock med hopp att sol och lifsglädje skulle bryta fram genom morgonens töcken — — — — —

PASTELLEN.

Pastellen.

Det var i medio af oktober.
Höstdagen hade varit klar och tämligen kall, och ännu dröjde några strålar kvar af den i glöd sjunkande solen och tittade in mellan blomkrukorna i fönstren, letade sig fram genom gardinernas tyll och glömde sig kvar såsom små dallrande, guldfärgade fläckar här och hvar i ett ombonadt, prydligt och dyrbart men gammaldags hem vid en stilla gata på Östermalm.

Därinne sysslade en svartklädd äldre dam. Hon var litet böjd af sjuttioalet, öfver hvars tröskel hon icke så nyligen skridit, men hennes yttre var utomordentligt vårdadt och ålderdomsslappheten i uttryck och blick hade ännu ej inträdt. Hennes grå hår följde i mjuka vågor den tämligen höga, raka pannan och slutade i ett par korta lockar vid öronen. Ögonens uttryck

var blidt och lugnt, men de tunna, slutna läpparna gånge henne ett drag af fasthet och beslutsamhet, som yppade att där fanns en viss kraft i mildheten.

En ung, högväxt flicka med friskt och behagligt utseende rörde sig lifligt i hennes närhet. Mellan dem båda var en omisskännelig likhet. Till den unga skulle man kunnat säga, pekande på den gamla: så *kommer* du att se ut! Till den gamla: så har du *varit* i ungdomen! Ett öfverhoppadt led är ju ärftlighetens hvardagssprång.

Man var redan rustad för den väntade vintern. Mellan innanfönstren lyste bomullen snöhvit. Tapetsseraren hade för icke många timmar sedan lagt sista hand vid golfbetäckningen, och från de mjuka mattorna, som elastiskt gånge vika för de båda kvinnornas steg, spriddes en doft af 'nytt', af färger och ylle. Eljes bar allting i våningen, alla föremål i den vackra salongen, där de nu voro sysselsatta, en nästan antik prägel. Men intet af rummen var i stil den eller den. Där funnos om hvarannat föremål i rococo, i 'Louis XVI' eller 'empire', och om än denna blandning från konstnärssynpunkt eller för vår tids 'stil'ifrare kanske skulle varit mindre tilltalande, så var detta emellertid den möblering, som ägarinnan bäst tyckte om. Ty här hade hon samlat omkring sig penaterna från både sitt eget och sitt föräldrahem.

Hvarje sak hade sin historia, hvarje föremål liksom

kvarhöll den eller den händelsen eller var en bit af hennes eget upplefda. Den stela, hvitlackerade möbeln, taburetterna och lilla pinnsoffan, omkring hvilken löpte listen med förgyllda refflor och rosetter i hörnen, försedd med mjuka dynor och klädd med blommigt brokad — där hade hennes hjärta klappat häftigt den dag hon framhviskade det lilla ord, som afgjorde hennes öde. Sekretären med sina rika mässingsbeslag och inläggningar af ljust trä, med guirlanden på klaffen flätad af 'fem'-bladig vallmo — vid den hade hennes mor så ofta suttit. Den broderade länstolen hade varit hennes fars. Den var snidad i trä och om dess lejon'armar' mindes hon så väl hur fadern, det gamla hofrättsrådet i Åbo, ofta fattat, då han rest sig upp. Kristallkronan hade hon fått såsom bröllopgåfva — den hade med sina ljus upplyst hennes hem första gången hon trädde dit in.

Alltsammans var vårdadt och bibehållet såsom man vårdar och 'tar med sig' minnen, hvilka skrifvit sina runor djupt och betydelsefullt i tillvaron. I ungdomen ser man aldrig bakom sig, blott framför sig, och 'det gamla' är något i begreppet tyngande, som man icke vill taga med i räkningen, icke låtsa som om det finnes — för de gamla själfva betyder *det gamla* vår och sommar och minnen, ofta både ljufva och bittra, men minnen som äro delar af dem själfva!

All den rikedom af småsaker, som här fanns, var

smakfullt ordnad på hyllor eller i små skåp. Det var ej dagens fantasiarbeten utan dyrbara 'bibelots' från långt tidigare dato, hvaraf många förts från aflägsna länder och varit vänskapsgåfvor dels till henne själf, dels till hennes mor. Väggarna voro fyllda med dyrbara taflor, några af gamla mästare, här och där små elfbensmålningar från seklets början och några flamländska kopparstick i smala mahognyramar.

Den gamla damen såg nu litet trött ut och gick bort till en bekväm fåtölj i ena hörnet af det ganska stora rummet för att hvila, samt förblef sittande där, under det ögonen med intresse ännu följde den ungas snabba steg från den ena platsen därinne till den andra och till angränsande rum. På ifriga frågor, som ställdes till henne, svarade hon med ett belåtet: »ja, så blir det riktigt bra» eller: »det var just så, jag tänkte ha det» eller: »tack, kära barn, det blir förträffligt att ställa lilla porslinsbordet just där».

Öfver sekretären, som var 'mormors klenod', hade Margret nyss upphängt en liten urblekt pastell, och på densamma hade hon nu också i fastställd ordning framställt ett par gammalmodiga, höga ljusstakar på stora oregelbundna socklar och ett par dito platta och vida eau de Cologne flaskor, allt af gammalt franskt porslin, dekoreradt med blomsterstycken och herdescener. Så länge Margret mindes, hade dessa saker haft sin orubbade plats där.

Med ett par lätta steg sprang hon slutligen och satte sig bredvid den gamla damen, i det hon förnöjd utropade:

— Seså, mormor, nu äro vi riktigt i ordning, se'n stakarna och flaskorna stå på sekretären!

— Ja, vet du, lilla Margret, flyttningen som jag så mycket grufvade mig för har gått riktigt lätt.

— Men mormor har också haft en förträfflig hjälp. Eller hur, mormor lilla?

— Det nekas inte. Du är duktig, min flicka.

— Och samvetsgrann också, mormor, det får du inte glömma! Det är minsann inte lätt sak, när man är ett utprägladt barn af sin tid — för det är jag, mormor, eller hoppas att bli det — när man med ett ord är en *ung* människa, att vara så där konservativ som gammalt folk, som lilla mormor, menar jag. Har jag nu inte till exempel satt allting så mycket som möjligt i den gamla ordningen, ingenting på sned, taflorna symmetriskt, stolarna symmetriskt, inte en enda liten excess i ordnandet, utan allting så snörrätt, som om mormor gjort det själf — gardinerna inte en millimeter högre uppfästa på ena än på andra sidan!

— Ja, ser du, hemmet skall vara i stil med ägarinnan, och grått hår skall inte kläda en hjässa med förflugna idéer.

— Men medger mormor ändå, att sådana få finnas

under *bruna* lockar? sade Margret skälmskt och kastade sitt burriga hufvud tillbaka.

— Till en viss grad, ja. Det är så naturens ordning.

— Men för att återgå till mormors lilla nya residens, fortsatte Margret, i det hon såg sig rundt omkring, så här är i alla fall alldeles rysligt imponerande och fint, mormor lilla! Och så en högtidlig stämning öfver det hela. Hvad det är intressant att se alla dessa gamla saker och höra mormors små skildringar à propos än ett, än ett annat!

— Nå, det fögnar mig riktigt att höra. Då har jag alltid någonting att roa dig med, min pulla! Jag är annars rädd för, att du kommer att ledas här i ensamheten hos mormor.

— O jag, som längtat så att få vara en hel vinter i Stockholm! Nej, var inte ängslig för det, mormor lilla! Jag får så fullt upp att tänka på och sysselsättning nog att följa med allt nytt, höra föredrag och sätta mig in i litet annat, än det jag hittills hört, med ett ord vidga min synkrets.

— Och när du se'n kommer hit hem från det 'nya', så får väl jag med mitt 'gamla' spanna ihop gränserna, om de blifvit alltför rymliga — så att du inte vänder för mycket frigjord åter till far och mor.

— Därtill behöfs bara att mormor berättar något

från det gamla hemmet i Åbo, någon liten episod från sin ungdom eller från trettioålets pedantiskt stränga fordringar och betraktelsesätt, så neutraliseras all nutids-syn. Inte lofvar jag ändå att bli så undergifven, som flickorna skulle vara den tiden! Men säg, mormor, tala om för mig en sak, som inte alls hör dit!

-- Hvad skulle det vara, Margret? — Men här känns sannerligen litet kulet, tycker du inte det? Hur det är, har höstkylan kommit. Skulle du inte först vilja säga till Hanna att sätta in en brasa till oss nu i skymningen!

Margret gick och kom åter efter ett ögonblick.

När jungfrun tändt i kakelugnen och de åter blifvit ensamma, började dotterdottern litet tvekande:

--- Jo, mormor lilla, jag är nyfiken, riktigt kvinnligt nyfiken. Jag har frågat mamma, men hon vill inte upplysa mig, eller kan det ej. Säg, hvarför skall just den där lilla fula, eller åtminstone illa medfarna, pastellen ha en sådan hedersplats öfver sekretären mellan mormors mors ljusstakar och de sköldpaddlika flaskorna? Där borde väl mamma eller morfar eller jag eller åtminstone någon annan af familjen, och inte någon, som vi inte en gång ha reda på, upptaga platsen! Det där har jag alltid undrat på, därför att mormor annars är så *juste*, och mormor har aldrig berättat något därom. Nu när jag nyss hängde upp taflan, kom jag åter att tänka

därpå och beslöt att fråga. Hvarför vet inte mamma hvem det föreställer, det där barnporträttet?

— Din mor, Margret, svarade nu ändtligen mormodern, var knappt någonsin så där frågvis eller road af mina berättelser från forna dagar som du, min flicka. Det ligger inte i allas smak, till och med uti mycket få ungdomars, och hon var för öfrigt gift, innan den där lilla bilden kom i min ägo. Dessutom har jag haft mina skäl att inte tala därom med henne.

— Då var det väl ogrannlaga af mig att fråga? Mormor vill naturligtvis inte säga det?

— När det gäller dig, bortfalla till stor del dessa skäl. Dig kan det icke beröra så nära, Margret. Du är för öfrigt i många fall en riktigt mogen ungdom, det vet jag, och tror mig alltså utan att göra dig skada kunna ingå på ämnet. Efter du står i begrepp att »vidga din synkrets» och har frihet att följa med nya tankeströmningar och en ny litteraturs sätt att se en hel hop förhållanden, hvilka det aldrig i din mors ungdom kom i fråga för en ung flicka att höra bragta under diskussion, kan dessutom en berättelse, som jag knappt skulle velat avslöja för min dotter, kanske vara nyttig att höra. »Tiderna förändras

— Och vi med dem» fortsatte Margret.

— Kanske inte ändå så mycket som det ser ut.

I sak är det ofta detsamma, som återkommer — namnet ändras blott.

— Inledningen låter så mystisk. Det är bestämdt något »omoraliskt», mormor har att förtälja — ja, för så kalla ni allting, som vi unga se på vårt sätt, som inte går i det gamla konventionella spåret. Ja, förlåt mig, älskade mormor, det låter väl så rysligt hädiskt för dina öron, men — allt det där 'riktiga' är precis som flaskorna och ljusstakarna och stolarna, som stå så symmetriskt. Jag skulle vilja knuffa det litet på sned alltsammans!

— Rör om i kakelugnen, Margret lilla! Ska' vi inte tända lampan, hvad tycker du?

— Nej mormor, det är så trefligt just såhär.

— Nåja, vi sitta väl då i skymningen, medan jag för dig berättar historien om min lilla tafla.

— Jag är idel öra. Det måtte vara någonting orimligt intressant. Och att mormor har ett sådant förtroende för mig! Så breddt liberal trodde jag sannerligen icke mormor om att vara!

— Mycket kan höras — jag vill inte säga allt — om man lyssnar till det på rätt sätt.

* * *

Och hon började:

Den blåögda flickan med sitt blonda, rika hår, sin lilla mun och vackert formade haka, hon, som så oskuldsfullt blickar ut i världen och har ett så gladt och älskligt uttryck i sitt barnaansikte, tyckes mig, hette Lydia och stammade från ett tämligen burget medelklasshem långt härifrån. Hon hade hvad man kallar ett godt hufvud och var också begåfvad med en härlig sångröst. Nyss uppväxt, jag tror knappt sjutton år, gjorde hon i sin födelsestad bekantskap med en på genomresa stadd affärsman, en rik konsul från en norrländsk hamnstad. Den vackra unga Lydia fick uti honom genast en friare, och som föräldrarna ansågo partiet fördelaktigt och hade många »oförsörjda» barn, blef det naturligtvis inte tal om annat, än att Lydia skulle niga och tacka. Om kärlek var det inte så mycket fråga den tiden eller åtminstone inte i främsta rummet. Men det var heller inte, åtminstone i enklare familjer, fråga om annat än att flickan, en gång gift, skulle vara nöjd och 'bära sig väl åt'. Föräldrar tyckte sig därför ingenting riskera med att låta sitt ord afgöra.

— Förlåt, mormor, medge att det är afskyvärdt? Jag börjar redan känna mina sympatier växa ut för de där små förbleknade dragen! Mormor, det är ohyggligt, att föräldrar lägga sig uti sina barns giftermål!

— Lugna dig, lilla Margret, lugna dig! Men efter

du afbrutit min berättelse, så vill jag också besvara det där häftiga inkastet. — Det är kanske icko *fullt så illa* som du tror att räkna på pliktkänslan i första rummet i äktenskapet. Det finns åtminstone en filosof, hvars namn jag ofta hörde min far med vördnad uttala — han hade till och med i Berlin åhört hans föreläsningar — och som jag därför haft intresse af att lära litet känna — alltnog, den filosofen säger: Die Ehe sei zunächst Pflicht.

— Så lärd mormor är! hvem säger det?

— Hegel.

— Kunde just tro det! Gamle kyrkoherden hemma är hegelian, har jag hört.

— Min tro är också, att en kvinna med fast karaktär och solida förutsättningar *kan* våga ingå ett äktenskap utan kärlek och bli lycklig nog. Den samme filosofen håller dessutom före, att »die Zuneigung» å makarnas sida blir en *följd* af deras förhållande till hvarandra. Men jag medger, att lita därpå har varit och skulle vara ett farligt experiment i synnerhet i vår tid. Ty numera har det blifvit gammalmodigt, tror jag, att tala om *plikt* och modärnt att tala om *personligt kraf*. — Men nu återgå vi emellertid till Lydia.

— Det var ett vackert namn hon hade!

— Nåväl, Lydia blef gift kort därpå, och konsuln, som var en tämligen samtagen person, förde bort sitt lättförvärfvade byte. Jag vet inte, hur lilla Lydia först

kände sig där uppe vid det kalla Bottenhafvet. Men allting var så nytt för henne, mannen omgaf henne med lyx och öfverflöd, som hon icke varit van vid, jag gissar att hennes ännu barnsliga begär tillfredsställdes på allt sätt, och hon reflekterade väl icke vidare öfver kärleken. Hon var hustru, det var allt — det vill säga för *hennes* mycket litet, ingenting som fyllde hennes unga hjärta. Hennes man lefde sin mesta tid i affärsspekulationer, som rörde sig om skogsafverkningar och utskeppningar, medan hon i sin ensamhet spelade och sjöng i takt med vågorna och skogssuset. »Hjärtats nyckel heter sång» sjunga ju våra studenter än i dag. Musiken plöjde liksom upp hjärtats jordmån hos den unga Lydia. I sången gaf hon luft åt sina känslor och sitt svärmeri, där tonade väl det unga hjärtats värme ut i den tidens Griegs- och Kjerulfs-visor.

Lydia blef snart stjärnan på platsen och framlefde så sina två första år som gift.

Vid denna tid beordrades en sjökommendering upp till Norrland. Det var krigsroligheter i grannländerna och vår neutralitet skulle upprätthållas. Man ansåg lämpligt att ha en liten styrka där uppe, och under flera månader lågo några krigsskepp i farvattnet utanför den stad, där konsulns bodde. Det blef lifligt såsom icke förr i mannaminne. Officerarna tillbringade stor del af tiden 'i land', och det lilla samhället täflade om att få

mottaga dem och 'kalasa' för dem. Den rike konsuln var smickrad af, att de ingenstädes trufdes så väl som hos honom. Han skröt med sin fru, sin vackra lilla sångfågel, och såg ingen fara uti, att de ständigt kretsade omkring henne.

Då fartygen sent på hösten lämnade reddan och allt återföll i sitt hvardagsskick, tyckte Lydia, att allt lif och all glädje flyktat. Hon hade insupit gift i sitt sinne. Det kunde ej åter bli som det varit. Förr hade hon svärmat och drömt 'utan konturer' — under den sommaren hade det orediga, det obestämda tagit form.

Stackars liten!

Hon hade kommit i beröring med en person, som ägde en oemotståndlig makt att tjusa, som var på samma gång djärf och mild, med röst så mjuk att den inte behöfde mer än en enda liten springa för att tränga in, djupt in i en kvinnas hjärta. Och den rösten hade hviskat sitt bifall till hennes sång, sin beundran för hennes ljufva änglaansikte, sin sympati vid hvarje ord från hennes läppar. Han hade talat, tills hon blef allt mer och mer medveten om, att hon var gift utan att ha älskat, att hennes äktenskap ingenting alls betydde för hennes hjärta — ingenting tyvärr heller för hennes samvete! Hon brydde sig icke om att lyssna till något annat än sitt hjärta, till dess kraf — och besinnade ej, att rättskänslan aldrig ostraffadt kränkes. Den arma lilla Lydia!

Hon kände säkert allt omkring sig outhärdligt. Det norrländska landskapet skrämde henne, hon fann sig icke hemmastadd i dess dystra natur. I den sinnets oro och yrsel, som gripit henne, längtade hon bort, långt långt bort till ett ombyte i *något* afseende åtminstone. Hennes man hade redan vid bröllopet talat om att flytta sin affärsverksamhet längre söderut, antagligen till hufvudstaden. Lydia grep fast uti detta förslag och uppmuntrade honom på allt sätt att bryta upp. Hon hoppades väl, att detta ombyte skulle skingra hennes tankar, bli en afledare för de farliga känslor hon lämnat insteg och kanske närma henne till honom, hon borde sluta sig till. Åtminstone är jag öfvertygad, att i denna hennes ifver icke låg någon beräkning eller plan till hvad som sedermera inträffade.

Följande vår skedde flyttningen. Lydia hade sin sin mans löfte, att de skulle tillbringa någon tid utomlands. Han ville på ort och ställe knyta affärsförbindelser och hennes lilla språkbildning kunde vara honom till hjälp.

Kort efter hemkomsten föddes deras första barn, en gosse, och året därpå en flicka. De voro nu bosatta i hufvudstaden och allt såg godt och väl ut.

Emellertid hade olyckligtvis efter något år bekantskapen med löjtnant X — låt mig kalla honom så — återknutits. Han umgicks nu icke i familjen, men på prome-

nader träffades han och Lydia, på teatrar och musiktillställningar uppvaktade han henne, så ofta hon besökte dessa nöjen i någon annans än sin mans sällskap.

Man såg dem ofta ute tillsammans. Ryktet härom kom efter en tid till mannens öron. Han hade dittills varit fullkomligt nöjd med hvad han fått i sitt äktenskap, men vid detta rykte väcktes plötsligt Othellonaturen. Han misstänkte ett brottsligt förhållande — och så till vida var det ju brottsligt, att Lydia *i sitt hjärta* var och länge varit honom otrogen. Han rasade och sprutade eld, och lika svag som han förut varit för henne, lika hämndfull blef han nu, lika brutalt gick han nu till väga, ansåg sig ha rättighet förödmjuka och straffa henne såsom man 'couchar' och straffar en hund, som sprungit från sin herre. En liten tid tålde hon den behandlingen förmodligen i känslan af sin skuld. Hon sysselsatte sig med sina små barn, döf och blind för allt annat, samt återsåg ej den hon hade kär. Men efter ett upprepadt häftigt uppträde mellan man och hustru, hvarunder han åter visat sig äga rättighet att andligen tillintetgöra henne, trampa henne och hennes känslor under fötterna, fordrade hon att bli skild från honom och lämnade kort därpå de sina utan ett farväl -- flyktade en dag från hem och fädernesland.

— Hon hade ju aldrig älskat sin man, mormor. Så enkelt det hade varit, och sant och riktigt, om hon

blott långt förut skilt sig från honom, i synnerhet då hon märkte, att det var en annan, som hon ej kunde upphöra att tänka på.

— *Riktigt* blir aldrig ett sådant löftesbrott eller en skilsmässa på dessa grunder — dock, bättre hade det varit.

— En skilsmässa är ju ingenting så förskräckligt, mormor?

— Det kan man möjligen säga nu. Men vet du, min flicka, hvad en skilsmässa betydde förr, betydde i all synnerhet uti den krets Lydia tillhörde? Den betydde detsamma som att bli utstött från samhället, från sina anhöriga, sakna huld och skydd, och det fordrades oändligt mycket mer mod då än nu att såsom en frånskild hustru möta världens dom. Det fanns knappast någonting, som ursäktade ett sådant steg, och äfven i det fall, då skölden var blank, föllo misstankarnas fula skugga på den.

— Hu då, sådana tider! utbrast Margret.

— Ja, hade Lydia lefvat ett halfsekel senare, så hade hon nog haft åtminstone några försvarare, som rubricerat hennes förvillelse såsom den *stora kärleken*, för hvilken man offrar allt — hon offrade *allt* för den — och som ansett såsom hennes rättighet att ge vika för krafvet på lycka inom sig. De skulle måhända blott sagt: »nu hade hon vaknat. Hvad kunde hon hjälpa,

att hennes föräldrar bortgift henne så godt som ett barn, innan hjärtat börjat tala? Nu först älskade hon. Kan man skriva lagar för kärleken? Man kunde också sagt, att »han kommer som en tjuf om natten» — — — ja, som en tjuf hade den kärleken kommit.

— Men *han*? Om honom säger mormor ingenting. Hvad slags människa var han?

— Det kommer, det kommer, mitt barn! Men nu har jag talat så mycket, att jag behöfver några minuters hvila, medan du sköter om brasan och bjuder mig några pastiljer ur bonbonnièren därborta.

* * *

— Lydia var borta och en tid därefter reste också löjtnant X mot Södern. Det var väl tanken på att han skulle uppsöka henne, lockelsen af ett återseende, ett återfinnande, som bevingat hennes steg, när hon drog ifrån sina barn, dem hon dock säkert älskade mer än hon själf förstod.

Under den vinter som följde hägrade väl i början framtiden ljus för Lydia. Hon hade afslitit de förhatliga banden och hoppades snart vara fri, hade offrat allt för sin kärlek, trodde den besvarad i samma grad och trodde på den stora lyckan som väntade — men icke länge, jag är säker därpå. Jag gissar att hennes glädje redan då var blandad med många bittra stunder. Hon hade

väl inte genast klart för sig hela vidden af sitt martyrskap för denna dyrköpta s. k. lycka, men hon började nog snart ana den.

Efter några månader återvände löjtnant X till fäderneslandet och sin tjänstgöring, men innan dess hade redan en ganska märkbar nyans till kallsinnighet eller afsvalning å hans sida inträdt.

— Men han måtte väl inte öfvergifvit henne? Det skulle jag kalla uselt. Då var det hos honom ingen verklig kärlek, mormor!

— Han hade ett namn att uppbära, tillhörde en nogräknad och förnäm släkt, hade en kamratkrets som inte fick stötas — sådant väger tungt, och han saknade nog mod att allt detta till trots äkta en klandrad, komprometterad, frånskild hustru. Han var ingen hjälte i den meningen, och dessutom, hvad vet jag? — kärleken håller inte alltid profvet och är ofta så kort, mitt barn, då den inte är förenad med andra känslor — står isolerad!

— Nej, det vill jag inte tro!

— Bäst att inte sätta den på prof! Alltnog, han hade börjat reflektera öfver hvad som var klokast, hade börjat draga sig tillbaka. Kanske ville han därigenom också peka på en återgång för henne; och när hon slutligen bestämde sig för att försöka återinträda i sitt hem, var hon därtill delvis öfvertalad af honom, som

kommit henne att öfvergifva både man och barn! Sannolikt fattades hon äfven af en oemotståndlig längtan efter sina barn — hur skulle hon annat, det hade varit alltför onaturligt! — under det att det grymt svekfulla i hennes »lycka» stod i all sin förödmjukande verklighet för henne. O, hvad de klara ögonen måtte gjutit många tårar öfver kärleken! Den stackars lilla kvinnan, ännu blott några och tjugo år!

Trots allt som skett och allt hvad hon hade att frukta, återkom hon således till Sverige fram på sommaren, beredd att underkasta sig allt för att få åter äga sina barn, det vill säga ingå en försoning med mannen, om detta vore möjligt. Skilsmässan var då icke lagligen afslutad.

Nu var emellertid hennes forna hem stängdt för henne. Mannen ville ingen försoning och förbjöd henne antagligen också att närma sig barnen. En återgång var omöjlig.

Alla dörrar voro tillslutna, föräldrarnas kanske också — hon återvände åtminstone icke till dem — några vänner eller forna bekanta ville hon väl icke förtro sig till. Hon fruktade alla, tänker jag, och ensamhetens och öfvergifvenhetens iskyla bemäktigade sig både kropp och själ. Då hon denna gång reste, var hon beröfvad hvarje hopp — till reskamrat hade hon den förkrossande vissheten att stå utanför allt, som binder en människa vid lifvet. — Med klen kassa lämnade hon också foster-

jorden. Man kan ju tänka sig, att det var hon själf, som afböjde allt bidrag till understöd, hvilket antagligen erbjudits henne. Hon ville åtminstone ej kränka sig med att *taga* något, där hon enligt lag ej hade rätt att *fordra* något.

Löjtnant X var vid denna tid ute på en expedition, som ej beräknades återkomma förrän följande vår. Han hade uppgifvit hvar bref skulle kunna träffa honom, men emottog under sin färd aldrig några sådana från Lydia. Då han på våren hemkom, låg honom däremot till mötes en underrättelse, som ingått från ett sjukhus i Genève. Ett ännu ungt fruntimmer, ytterligt sjuk och svag samt i knappa omständigheter, hade där blifvit intaget och efter ett par månaders svårt kropps- och, som det hade förefallit, ändå svårare själslidande aflidit. I en efterlämnad skrifvelse hade hon uppgifvit adress på dem, som skulle underrättas om hennes slut. — — — — —

Mormodern hade tystnat och en liten paus uppstod, hvilken Margret var den första att bryta med en suck och ett:

— Älskade mormor, det var en sorglig historia!

— Ja, mitt barn, och en icke tilldragande — hvad skall jag kalla den? — skelettberättelse. Men jag föreställer mig, att ämnet skulle kunnat behandlas så,

att däraf med omskrifningar, kolorit och en viss poetisk tolkning af känslolifvets mysterium kunnat bli en fängslande roman om den stora kärleken. Ty 'stor' kallas den ju inte, eller hur, förrän den uppfattas såsom det där inre krafvet, som man icke har skyldighet att kväva? En kärlek, som inte trotsat lag och förordning, som inte är ödesdiger, för hvilken man icke offrat ställning eller heder, nämnes ej, hur innerlig den må vara, med detta namn. Lydia hade tänkts lycklig, trots allt, lycklig endast genom att ha älskat. Man hade glömt allt annat — — —

— Men, mormor, det hade naturligtvis blifvit anorlunda, om det varit trohet i den kärleken å bådas sida.

— Ja. Men *verklig* lycka hade nog ändå icke blifvit följden af ett förhållande, som uppstått under pliktförgätenhet. — Men min berättelse är inte slut. Nu skall du få höra fortsättningen.

Några år efter de händelser jag omtalat ingick kapten X parti med en ung flicka befryndad på långt håll — 'partie égale' och ett 'godt parti' å ömse sidor. Hans fru hade sitt hem och var uppfostrad i Finland, men kort efter hennes hemkomst från en vintervistelse hos släktingar i Stockholm eklaterades förlofningen. Han hade strax efter henne rest öfver för att anhålla om hennes hand.

— Ah, mormor kände dem alltså?

— Bröllop följde och de lefde många år tillsammans i ett ganska lyckligt äktenskap. Det ideal af gemensamhetslif, som mången ung flicka bildar sig, uppnås sällan, därom är jag öfvertygad. Men man kan stämma ner sina anspråk något utan att därför bli olycklig — och de voro lyckliga. Det vill säga, hennes man var alltid god mot henne, mycket god och öm och uppmärksam. Som jag sagt dig, kära barn, det brukades icke så mycket psykologiska funderingar den tiden, eljes hade hon möjligen fått sin blick skärpt för den 'trötthet', som låg äfven i hans varmaste känslor. Hon hade kanske börjat misstänka, att bara den 'lilla' kärleken var kvar, den som lik ån flyter stilla och trögt fram i den jämna, utstakade rännan — men nu trodde hon det skulle så vara och var nöjd med hvad hon fick.

— Det var då tur för honom — större än han förtjänade, tycker jag! Hon, hans hustru, borde åtminstone vetat om allt!

— Hon *fick* också veta det.

Orden kommo långsamt och med litet ansträngning. Öfver de för längese'n bleknade kinderna foro en sky, ett moln i rödt, ehuru mörkret dolde det för den hon talade till, och den gamla damen strök ett par gånger med handen öfver pannan — det var första gången hon gifvit någon del af det hon nu var på väg att

uppenbara. Hon rådgjorde några ögonblick med sig själf, om hon borde fortsätta. Slutligen upprepade hon:

— Hustrun fick veta det. Den historia, du nu hört, fick jag höra några veckor innan jag stod vid min makes dödsbädd, och det var från hans läppar den kom, ty det var han som varit Lydias — förförare måste jag kalla det. Han kallade sig själf så, oaktadt därmed ej får förstås ordet i dess krassaste mening, och han ville ej dö med den hemligheten på sitt samvete, han omtalade allt för sin hustru! Världen hade aldrig dömt honom, han hade gått alldeles fri, under det kvinnan som han älskat, som han *lärt kärleken*, hade gått under — detta framstod för honom nu som en orättvisa, hvilken han ej längre förmådde dölja. Han talade om, hur han med sin egoistiska kärlek rubbat hennes frid, lockat henne från pliktens väg, uppeldat hennes känslor och sedan lämnat henne att ensam bära följderna — — — Han var så sjuk då, redan lifdömd, men det var med möda han kunde lugnas. Han ville nu 'skrika ut på torgen' sin del i hvad som drabbat den olyckliga Lydia, erkänna denna skuld, innan han gick bort — — och jag hade bara att lyssna, att mottaga hans förtroende.

— O mormor, gjorde inte den bekännelsen dig alldeles förtviflad?

— Nej, mitt barn, det kom en underlig stillhet öfver mig ju mer han talade. När han skildrade den

unga kvinnan, ett nittonårigt, svärmiskt och oerfaret barn, då de först träffades, föreföll det mig som om jag sett och känt henne, som om jag hört hennes näktergalstoner. Jag glömde mig själf, så onaturligt det kanske låter, och jag kände det bara som om jag velat sluta henne i min famn. Jag hade velat ropa henne åter till jorden för att visa henne, att jag skulle fört henne i min makes armar och själf stått bredvid och tackat Gud för, att jag till henne fått afstå mina rättigheter.

— Det hade mormor inte kunnat i ungdomen!

— Kanske inte då. Men nu kände jag det så, Gud vare lof, och jag gjorde det utan att därför känna mindre varmt för min man. Det sista af *ungdomskärlekens* blomster hade kanske vissnat under det jag lyssnat till hans ord. Men den innerliga tillgifvenhet jag hyste för honom snarare till- än aftog under den korta tid, jag fick hjälpa honom att bära hans tyngsta börda, själföföbråelsen. Och det var som om det gjort honom glädje, som om han funnit en tröst uti att se min sympati för den vilseförda och öfvergifna, som dock kanske aldrig varit död i hans hjärta — — — — —

För öfrigt hade jag på sätt och vis ingenting att förebrå min man. Allt detta hade passerat före min tid och var glömdt. Kvinnan har aldrig haft någon rättighet att fordra räkenskap för sådant. Hans delaktighet i det utspelta äktenskapsdramat var dessutom ingenting,

som gjorde *honom* mindre aktad och ansedd. Felet anses alltid blott kvinnans.

— Men *den* moralen måtte väl vara falsk? Mor-
mor måtte väl medge —

— Ja, jag medger visst, att 'det gamla' i detta afseende är alldeles förkastligt. Det öfverseende mannen i dylika fall har att påräkna, är hans medbrottsling och delar ansvaret. — Emellertid fanns intet skäl att låta din morfars bekännelse komma längre än som skett, det vill säga till mig, och ingen af hans barn känner *i denna stund* något därom. Jag önskar ock, att det så må förblifva. En skugga kunde i och med ett sådant yppande kastas på hans minne — *de* skulle ej kunna se hans handlingssätt i det försonande ljus, som hans själfanklagelse och själföförelse för mig gjutit däröfver.

Det är också inte utan tvekan jag invigt dig häruti, Margret. Men det var som sade mig något, att jag i afton borde tala.

* * *

När jag blef änka, hade jag två att sörja, ty jag kunde och kan aldrig tänka mig min make, utan att minnet af honom är ett med hågkomsten af Lydia. Jag tänker mig dem alltid tillsammans, och om något motsvarande ett jordiskt förbund skulle finnas där ofvan, så är det *hon* som har företrädesrättigheten. *Jag* har ju

alltid varit lycklig och älskad och värnad här nere — hon ensam, förskjuten, öfvergifven, hemfallen till ånger och förtviflan!

Då jag nu kände det namn Lydia burit, sökte jag gång efter annan att få reda på något om hennes barn. Hennes f. d. man var redan död, det hade jag fått veta och af en händelse läste jag en dag — det är nu många år sedan — annons om försäljning af det stora boet efter konsulns andra fru, styfmodern till Lydias barn. I tanke att möjligen få se åtminstone dottern gick jag dit upp den dag sakerna 'visades'. Detta lyckades mig icke, men mitt besök var ändå icke förgäfvat.

Det var, som sagdt, ett rikt hus, men bland dyrbara möbler och stora taflor fanns också mycket gammalt skräp, afdankade prydnadsföremål och gamla vindsinventarier, allt sådant som först då, när ett hem skall för sista gången 'samlas ihop' för att åter skingras likt agnar för vinden, plockas fram ur garderober och vindskontor, befrias från årslagda dammlager och bundtas ihop för att gå under klubban. Åh, hvad en sådan syn är mig svår, Margret! Jag, som ser något lefvande i alla gamla minnen!

Nåja, där var ingen, som tycktes akta minnena, och tillsammans med ett par kopparstick af Emelie Högqvist och Lars Hjortsberg i ramar var *min lilla pastell* — den taflan du nyss hängt öfver sekretären!

Det var som hade jag ögonblickligen förstått, hvem det barnet föreställde. Färgerna voro icke så bleknade, att jag icke trots damm och sudd tyckte de blå ögonen blickade emot mig, anade att jag hade framför mig ett barndomsporträtt af Lydia, hvilket af en händelse, tro- ligen gömdt och glömdt i någon gammal kista bland skräpet på vinden, fanns kvar och nu kommit fram. Då den trasiga ramen utbyttes mot en annan och färgerna skulle litet uppfriskas, befanns också hennes namn jämte årtal på baksidan.

Naturligtvis hade Lydias minne fullständigt utplå- nats, och de barn hon födt till världen hade aldrig lärts att igenkänna sin mors drag. Hvilken bitter tanke i detta! Det kunde ej vara annorlunda, men tanken att så skulle bli var kanske just den, som blef Lydia out- hårdligast att bära och under hvilken hon dignade!

Jag har aldrig sedermera haft någon beröring med familjen eller gjort några efterforskningar.

Nu är berättelsen slut.

* * *

Min pastell har fått en äreplats i mitt hem, i min lilla värld, och du vet nu hvarför, Margret. Det är måhända barnsligt af mig, men jag har ett behof af att hedra den lilla bilden. Det är en skuld jag söker af- betala, och jag gör det med en öm, medlidande känsla

för henne, som genom en förrädisk kärleks makt blef så olycklig och lämnades att vingbruten dö kanske för-
tviflans död. Jag ville att mina känslor för Lydia skulle, liksom mässorna för de dödas själar, kunna bringa henne ro och förlåtelse och — sällhet! Ja, jag vill tro, med tanken på dem båda, att

» — — — — —
Grafven allt förliker
Himlen allt förklarar.»

* * *

— Tack mormor! tack, tack för hvad mormor berättat. Det glömmer jag aldrig. Och sensmoralen uti hvad jag fått höra skall bli mitt roder, när jag förrirrar mig ut i de farvatten, där den erotiska känslan obestriddt och enväldigt säges böra styra kurs. Är det inte så mormor vill ha det?

— Jo, mitt barn, just det tänkte jag mig.

— Men nu tända vi ljus, mormor, riktigt mycket ljus, så att mormor kan se, hur glad och lycklig lilla Lydia är att ha fått en plats i mormors ädla hjärta. Ja, *det* måste hon glädja sig åt, vore hon också nu en ängel i himlen!

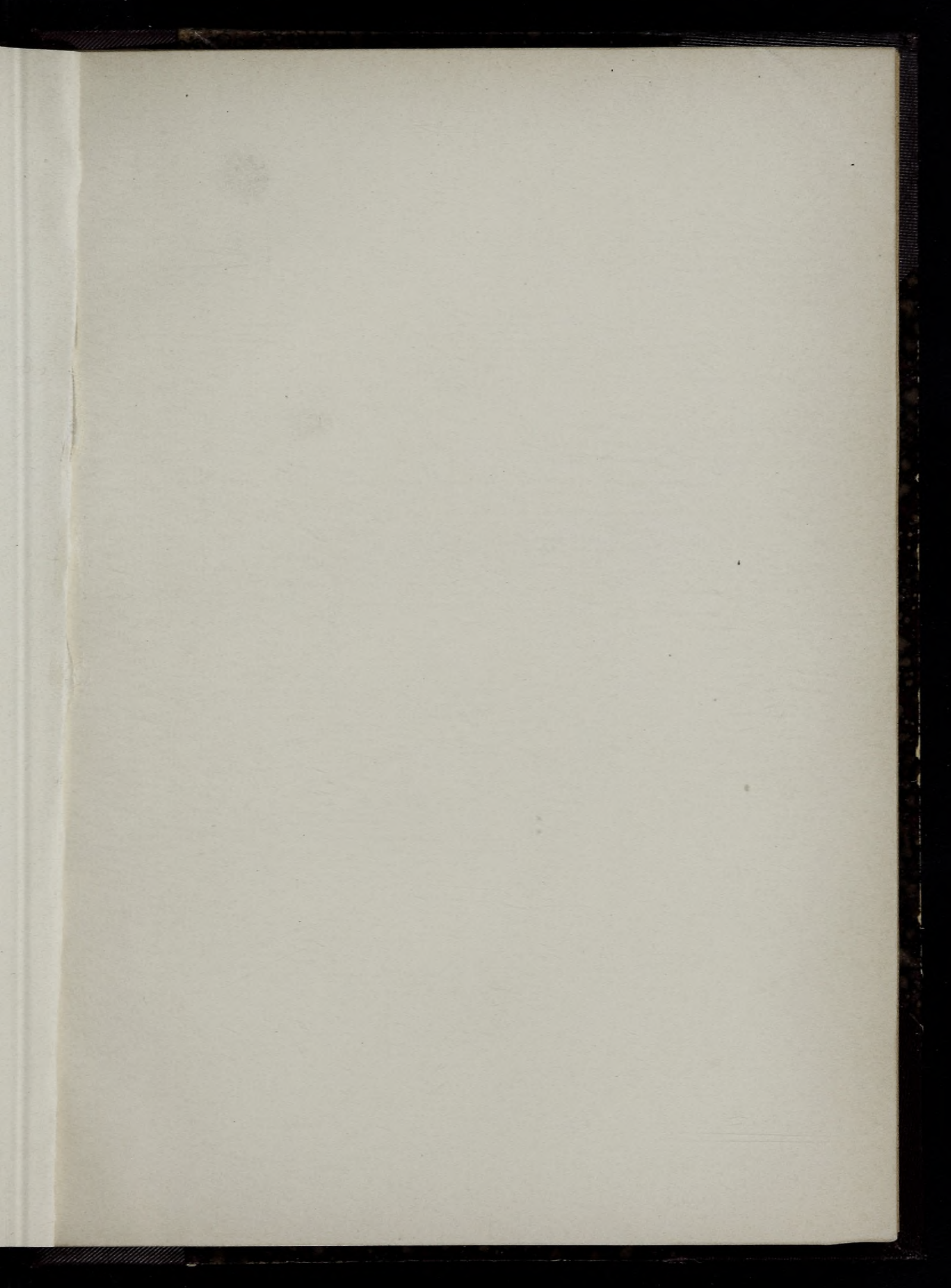
Hanna kom i detsamma och förkunnade, att téet var serveradt.

Då de båda, mormor och barnbarn, följdes åt ut i salen, hviskade Margret:

— Mormor, testamentera mig pastellen! Jag vet ingenting, som bättre skall påminna mig om, hur en *storsint* kvinna bör känna det för en *olycklig*.

Universitetsbiblioteket
LUND

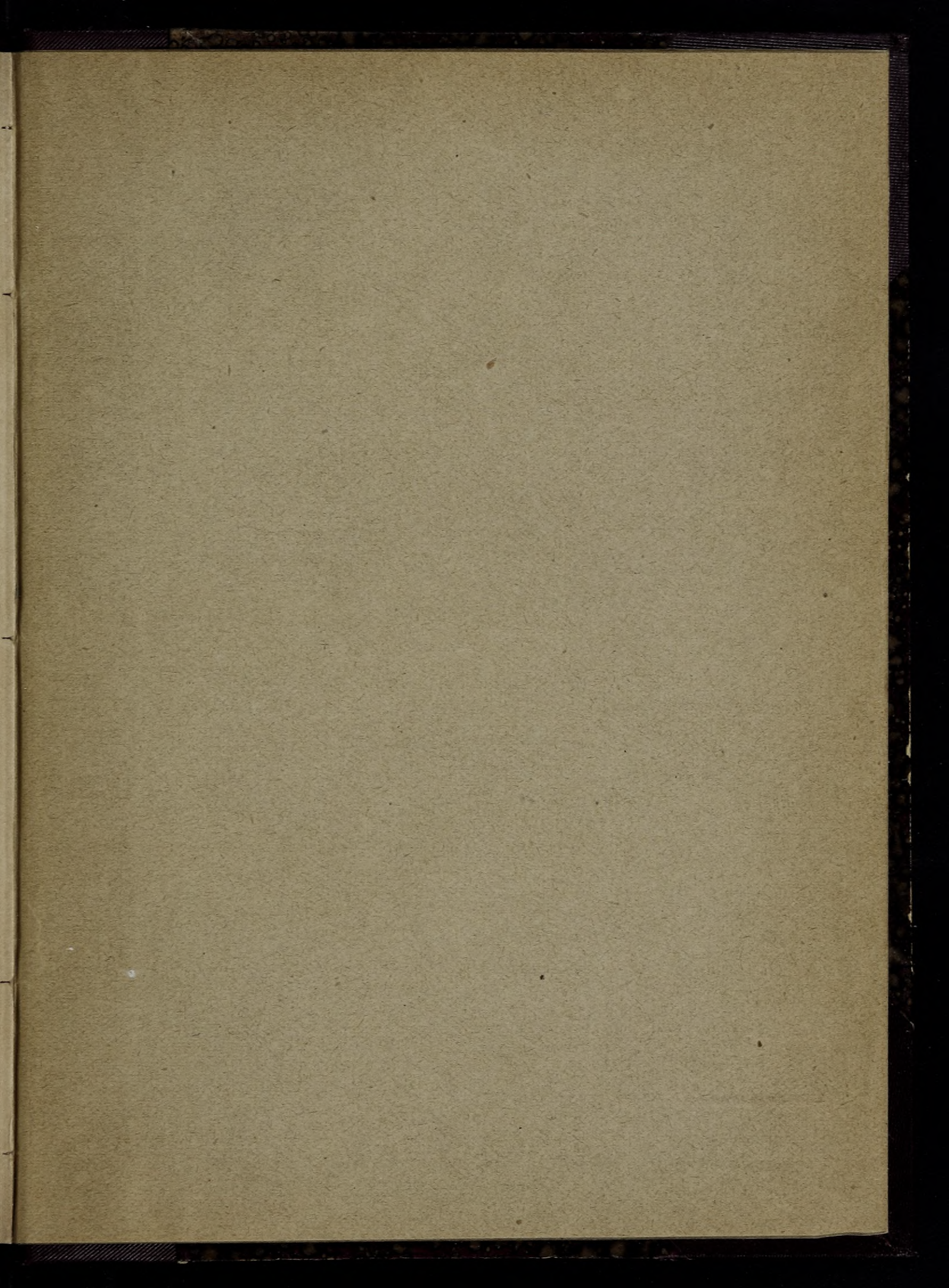

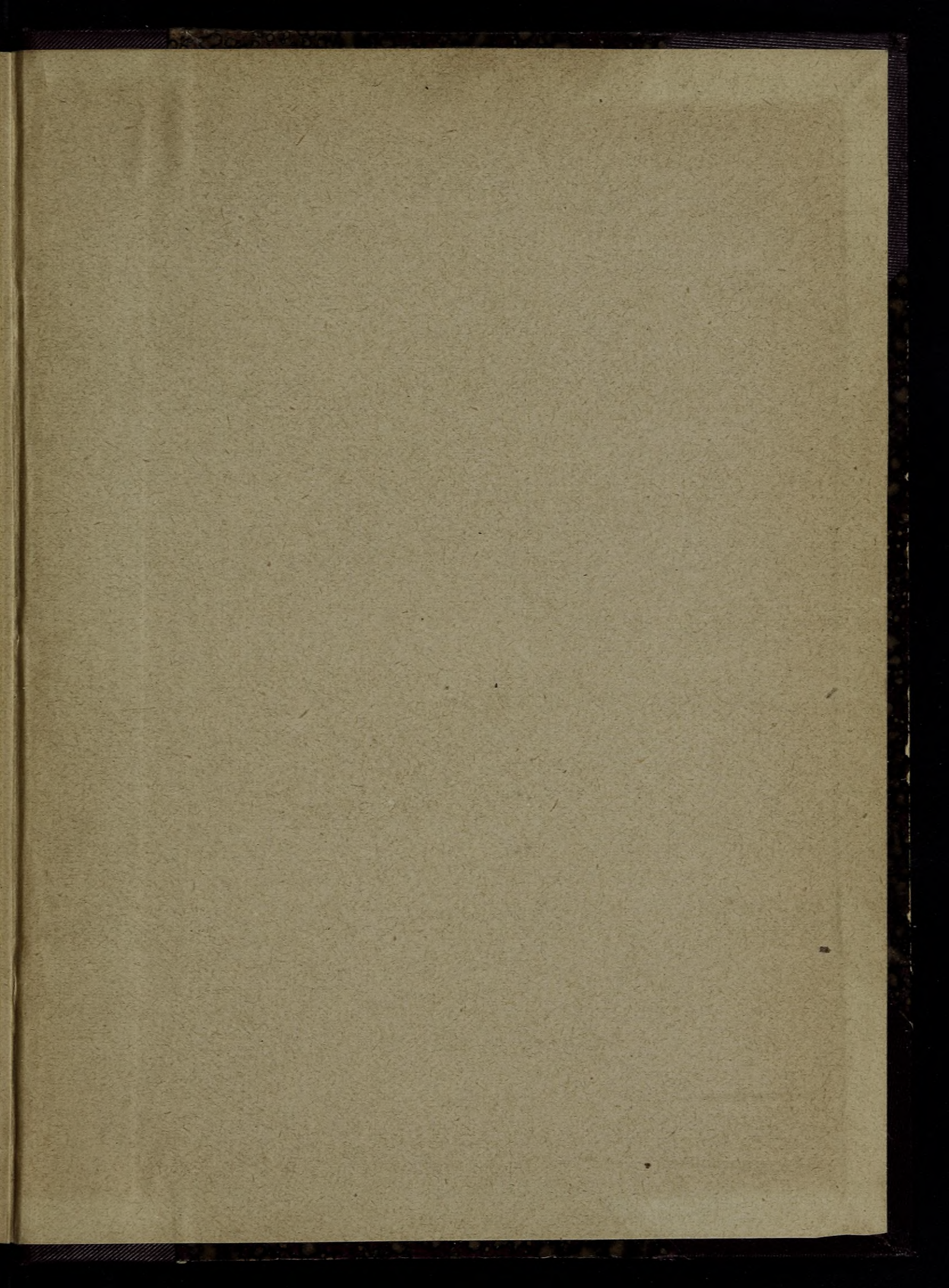

STOCKHOLM

HUGO GEBERS FÖRLAG.

Pris 2: 25.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET, LUND

15000

401004369